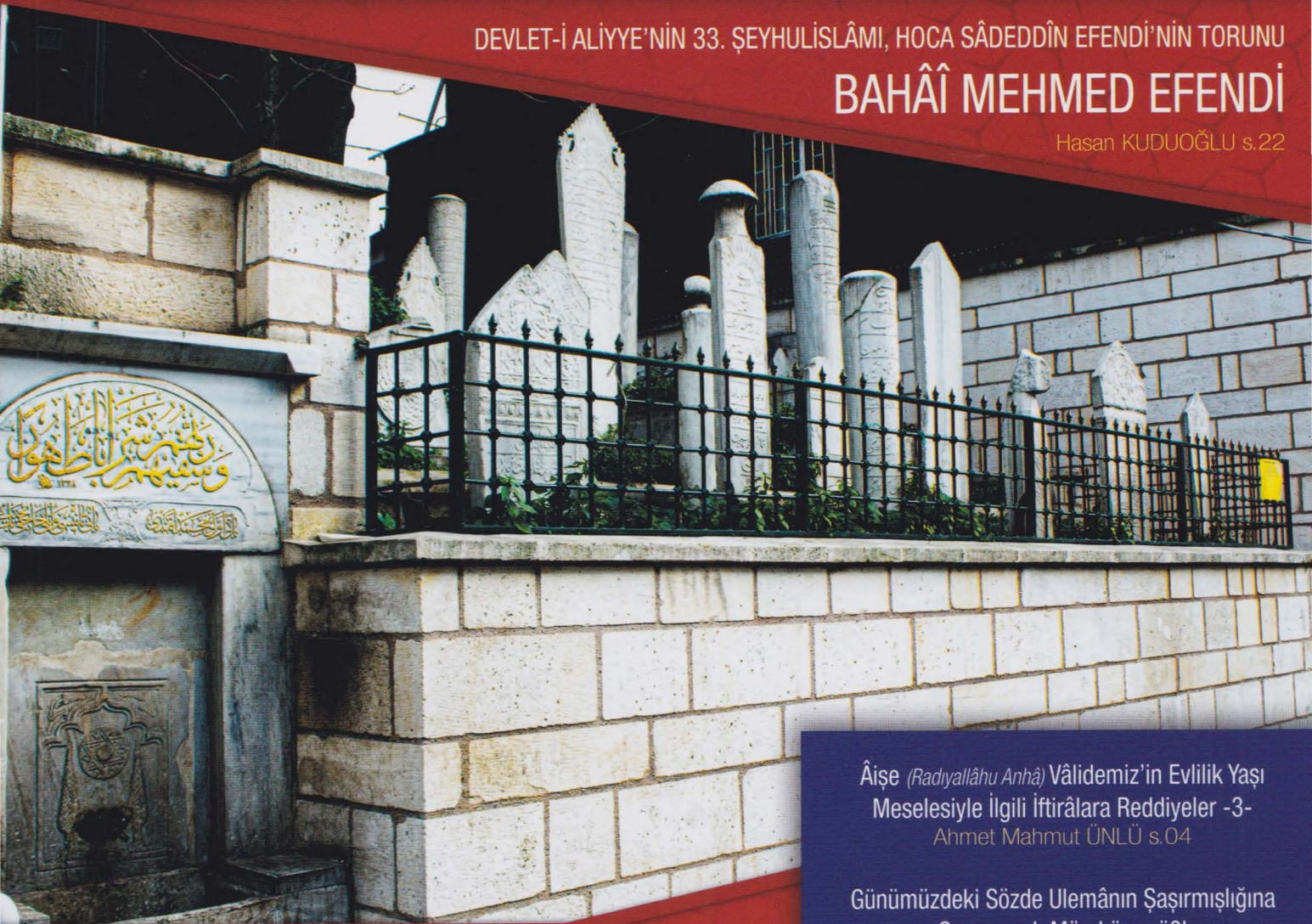

Lâlegül

Lâlegül Dergisi Yıl:8 Sayı:95 Cemâziyelevvel-Cemâziyelâhir 1442 OCAK 2021 Fiyatı: 15 TL

DEVLET-İ ALİYYE'NİN 33. ŞEYHULİSLÂMÎ, HOCA SÂDEDDÎN EFENDİ'NİN TORUNU BAHÂÎ MEHMED EFENDİ

Hasan KUDUOĞLU s.22

s.73

Cemâziyelevvel ve Âhir Aylarının Namazları

s.74

Lütuflara Nâiliyet, Düşmanlara Gâlibiyet, Kederlerin İzâlesi ve Bâzı Hastalıkların Şifâsı İçin Kur'ân-ı Kerîm'deki Bütün Harfleri İçeren İki Âyet-i Kerîmenin Havâssı

s.74-75

Şiddetli Baş Ağrısının Şifâsı İçin Yapılacaklar

s.76-77

Hummâ (Şiddetli Sırma Hastalığı)nın Şifâsı İçin Yazılacak Nuska

s.77-78

Cinlerin Şerrinden Korunmak İçin Yazılacak Nuska

Âişe (Radiyallâhu Anhâ) Vâlidemiz'in Evlilik Yaşı Meselesiyle İlgili İtirâlara Reddiyyeler -3-
Ahmet Mahmut ÜNLÜ s.04

Günümüzdeki Sözde Ulemânın Şaşırılmışlığına Şaşmamak Mümkün mü?!
Resul BÖLÜKBAŞ s.14

Musa Carullah Âfeti ve Mehmet Görmez -3-
Dr. Ahmet GELİŞGEN s. 20

Hilâfetin Kureys'e Âidiyeti Meselesi -2-
Ömer Faruk KORKMAZ s.28

İslâm'da Dâvete İcâbet Etmek
İsmailağa Fıkıh Heyeti s.32

Büyük Bir Âhret Sermâyesi Allah İçin Sevmek
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER s.32

Hilâfet-i İslâmiyye ve
Sultan Mehmed Reşad'ın Rumeli Seferi
Dr. İhsan ŞENOCAK s.42

EDİTÖRDEN

Tefsir profesörü Mustafa Öztürk, bir takım argümanlar öne sürerek; **“Kur’an’ın Allah kelâmı olmadığı”** hakkında yaptığı skandal açıklamasıyla, hezeyanlarına bir yenisini daha eklemiş oldu. Evvelce de; ahlâken sıkıntılı olduğu gerekçesiyle, âyetlerin beşer ürünü olduğunu zıervalamış; **Kur’an’da Allah’ın kendisini sık sık övmesini, bazılarını lânet ve beddua etmesini, tehdit eden öfkeli bir dil kullanmasını güya Allah’a ve Kitabına yakıştıramamış ve Kur’an’ın lafzını Peygamber Efendimiz’e hamletmişti.** İşte tarihselciliğin geldiği nokta **“Kur’an insan sözüdür”** demek oldu.

Ne gariptir ki, Mekke müşrikleri de **Kur’an** hakkında: **“Bu ancak insan sözüdür.”** (Müddessir 25) diyorlardı. Bu gün ise **“müftü, vâiz ve imam”** yetiştiren **“İlâhiyat Fakültesi”**nde ders veren bir tefsir profesörü, aynı iddiada bulunuyor.

Öztürk, **Kur’an’ın Kelâmullah** olduğunu kabul etmiyor olabilir, hatta **Allah’a** bile inanmıyor olabilir. Zira **Allah-u Teala “Dileyen iman eder, dileyen inkar eder.”** (Kehf: 29) buyurmuş ve kullarına inkâr etme özgürlüğü vermiştir. Ancak, ilâhiyattaki hoca adaylarına tefsir dersi veren birinin, **“Kur’an’ın Allah Kelâmı olmadığını”** ispat etmeye çalışması büyük bir çelişkidir. İlmine ve mesleğine açıkça ihânettir.

İman Öncelikle Teslimiyet Gerektirir

Öztürk’ün bu hezeyanlarını savunmak adına; **“bir akademisyen kendi görüşünü savunamayacak mı?”** diye başlayıp fikir özgürlüğünden dem vuranlar oldu. Bu özgürlükçü zevâta göre, Müslümanların kırmızı çizgisi olan Kutsal Kitabına hakaret etmek, fikir özgürlüğü müdür?..

Kenar mahalle ağzıyla; **“Kur’an’da yirmi üç sene Velid b. Muğire aşağı As b. Va’il yukarı deyip bütün kadrajını Hicaz-Taif-Medine’ye sıkıştırmış ve insanlığa son söyleyeceği sözün çapı oradaki üç beş lavuk müşrik...”** Diyerek, **Kur’an’ın** olaylara dar bir çerçeveden bakan yetersiz bir kitap olduğu îmâsında bulunmak, fikir özgürlüğüne kapsamına mı girmektedir?

Cihanşümül bir dinin Kutsal Kitabı’ndan bahsederken, **“son söyleyeceği sözün çapı”** diyen çapsızların, kendilerince **Kur’an’a** bir çap belirleyip hakaretâmiz sözler sarf etmeleri, akademik özgürlük alanına mı giriyor?..

Şu bilinmelidir ki; bu tür ilâhiyatçıların, yedikleri her haltı akademik kılıf arkasına saklanarak söylemeleri, bu hezeyanlarını kesinlikle meşrû kılmaz. İster ilim adamı, profesör veya akademisyen kim olursa olsun **eğer mümin ise, Allah’ın kelâmı** hakkında; **“benim**

fikrim böyle, ben objektif yorum yapıyorum” diyerek, **Kur’an** hakkında bühtanda bulunamaz. **Çünkü iman, öncelikle teslimiyet gerektirir, yoksa zaten mümin olamaz.** O zaman, inanmadığı halde **Kur’an** hakkında konuşan oryantalistlerden farkı kalmaz.

Müslüman bir ilim adamı ise, **Kur’an’ı** incelerken ona îmânî bir edeple yaklaşır. Şayet anlayamadığı veya kafasına yatmayan bir yer olursa, hezeyanlar savurup zıervalamaz, bunu kendi acziyetine hamledip o konudaki ilmî yetersizliği yorar.

İmanlı Bir Nesil Yetişmesinin Önündeki En Büyük Engel

Tarihselcilik kılıfıyla **Kur’an** hakkında şüphe tohumları eken bu tür ilâhiyatçılar, genç beyinlere adeta kezzap dökerek zihinlerini bulandırmaya, **Kur’an’a** olan imanlarını zedeleyip inançlarını sarsmaya çalışmaktalar.

Şimdilerde **“Gençlik niçin ateizm ve deizme kayıyor?”** deniliyor. Bu tür yerli oryantalistleri dinleyen gençliğin muvahhid olacak hali yok ya, tabi ki ateist yada deist olacaklar.

Aslında bu mesele, sadece Mustafa Öztürk meselesi değil, bir zihniyet meselesidir. Görünüşe bakılırsa bu durum ilâhiyatlarda ne ilk ne de son olacaktır. **Kur’an** hakkında iman problemi yaşayan bu tür sözümona hocaların, **İlâhiyat Fakültesi** gibi **“hoca fabrikası”** olması gereken kurumlarda ders vermeleri, çok tehlikelidir ve imanlı bir nesil yetişmesinin önünde en büyük engeldir.

Devlet yetkililerinin bu duruma bir an önce el atmaları, Müslümanların Kutsal Kitabı hakkında hezeyanlar savuran, vazifelerine ve ilmî emânete hıyânet eden bu tür kişileri bir an önce tespit edip görevlerinden el çektirmeleri gerekir.

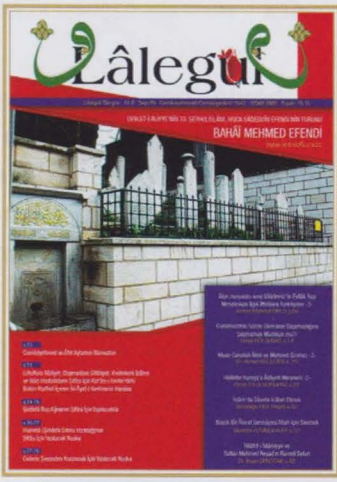
“Kur’an, lafzı ve mânâsıyla Allah Kelâmı’dır” ve kıyâmete kadar da hiç kimse onu tahrif edemeyecektir. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

“Hiç şüphe yok ki, Kur’ân’ı Biz indirdik, onun koruyucusu da elbette Biziz” (Hicr: 9)

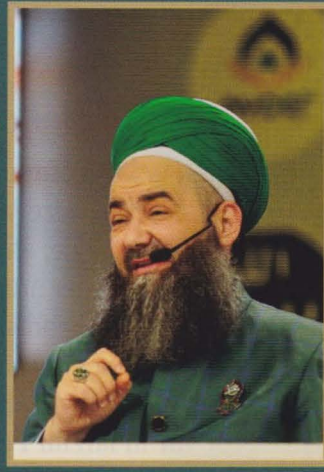
Allah-u Teala “Kendisinde hiç şüphe yoktur” (Bakara:2) buyurduğu Kitabına şeksiz şüphesiz inanmak, cümlemize nasip eylesin.

Fi emanillah!

Mustafa Özşimşekler

İÇİNDEKİLER

■ AHMET MAHMUT ÜNLÜ

ÂİŞE (RADIYALLÂHU ANHÂ) VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYELER -3-

► 04

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR
Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM
reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ
Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ
Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN
BANKA HESAP BİLGİLERİ
TUANA YAYINCILIK A. Ş.

VAKIF KATILIM TL HESABI
İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

VAKIF KATILIM EURO HESABI
İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

VAKIF KATILIM DOLAR HESABI
İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
14851995

ABONE DAĞITIM
TUANA YAYINCILIK A. Ş.
0212 435 10 58

YURTIÇİ ABONELİK
0212 435 10 58

YURTDIŞI ABONELİK
+49 176 62512872

e-DERGİ ABONELİK
www.lalegul.net

WEB
www.herseybusepette.com
www.lalegulavrupa.com

ADRES
Tuana Basın Yayın - Çınar Mah. Osman Gazi Cad.
No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

36 YESEVİ YOLU

62 SÜNNET - HADİS-İ ŞERİFLER

70 HİKEMİYYÂT

DUÂLAR, ZİKİRLER VE FAZİLETLİ AMELLER

- 72 HAYIRLARA NÂİLİYET, ŞERLERDEN EMNİYET, ŞİFÂ VE RIZIK BEREKETİ İÇİN HİCRÎ AYIN BAŞINDA YAPILACAK MÜHİM VAZİFELER
- 72 Her Ayın Hilâli Görüldüğünde Okunacak Duâlar
- 73 Her Çarşambanın Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salı Çarşambaya Bağlayan Gece Okunacaklar
- 73 CEMÂZİYELEVVEL AYININ NAMAZLARI
- 73 CEMÂZİYELÂHIR AYININ NAMAZLARI
- 74 MÜCERREBÂT-I SENÜSÎ'DEN FAYDALI İLİMLER
- 74 Lütuflara Nâiliyet, Düşmanlara Gâlibiyet, Kederlerin İzâlesi ve Bâzi Hastalıkların Şifâsı İçin Kur'ân-ı Kerîm'deki Bütün Harfleri İçeren İki Âyet-i Kerîmenin Havâssı
- 74 Şiddetli Baş Ağrısının Şifâsı İçin Yapılacaklar
- 76 Hummâ (Şiddetli Sıtma Hastalığı)nın Şifâsı İçin Yazılacak Nуска
- 77 Cinlerin Şerrinden Korunmak İçin Yazılacak Nуска
- 79 Genel Olarak Her Farz Namazdan Sonra, Özel Olarak ise Cumâ Namazlarından Sonra Okunmaya Devâm Edildiği Takdirde Korkulardan Emîn Kılan, Düşmanlara Karşı Gâlibiyet İhsân Eden ve Bol Rızıklara Nâil Kılıp Borçların Ödenmesini Kolaylaştıran Çok Kıymetli Bir Duâ

MAHMUD EFENDİ HAZRETLERİ'NİN KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

►18

GÜNÜMÜZDEKİ SÖZDE ULEMÂNIN ŞAŞIRMIŞLIĞINA ŞAŞMAMAK MÜMKÜN MÜ?!

■ RESUL BÖLÜKBAŞ

►14

MUSA CARULLAH ÂFETİ VE MEHMET GÖRMEZ -3- (Mehmet Görmez Tarafından Eserleri Yayınlanan Musa Carullah'a Ait Kitaplardaki Hezeyanlar)

■ Dr. AHMET GELİŞGEN

►20

DEVLET-İ ALIYYE'NİN 33. ŞEYHULİSLÂMÎ HOCA SÂDEDDİN EFENDİ'NİN TORUNU BAHÂÎ MEHMED EFENDİ

■ HASAN KUDUOĞLU

►26

HİLÂFETİN KUREYŞ'E ÂİDİYETİ MESELESİ -2-

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

►38

İSLÂM'DA DÂVETE İCÂBET ETMEK

■ İSMAİLAĞA FİKİH KURULU

►46

Büyük Bir Âhret Sermâyesi ALLAH İÇİN SEVMEK

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►52

BİLÂL-İ HABEŞÎ

(Radiyallâhü Anh)

-5. Bölüm-

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

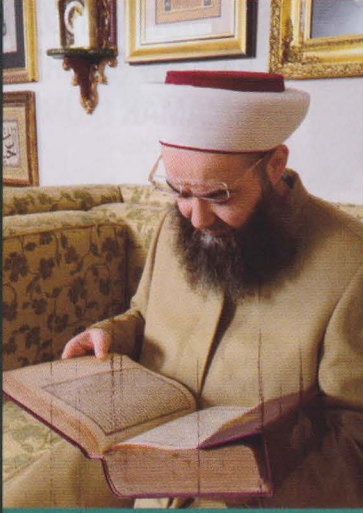
►58

HİLÂFET-İ İSLÂMİYYE VE SULTAN MEHMED REŞAD'IN RUMELİ SEFERİ

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

►64

ÂİŞE

(RADIYALLÂHU ANHÂ)

VÂLİDEMİZ'İN EVLİLİK YAŞI MESELESİYLE İLGİLİ İFTİRÂLARA REDDİYELER -3-

Helâl ve haram etme yetkisi sâdece Kendisine mahsûs olan **Allâh-u Te'âlâ**'ya hamd-ü senâdan ve **Al-lâh-u Te'âlâ**'nın şerîatının hükümlerini bizlere beyân eden **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile Ehl-i Beyti'ne ve dînimizin hükümlerini bizlere tebliğ eden sahâbe-i kirâm hazarâtına salât-ü selâmdan sonra!

Şu bilinsin ki; yaşamakta olduğumuz şu günlerde İstanbul Sözleşmesi'nin iptâli söz konusu olunca eşcinselliği savunan birtakım guruplar **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) **Efendimiz**'in **Âişe Anemimiz** ile hâşâ çocuk yaşta evlendiği iftirâsını ortaya atarak Müslümanları rahatsız etmeye çalıştılar. Tabî ki bu, ilk olarak onların ortaya attıkları bir iftirâ değildir.

Evvelce bâzı müsteşrik (özellikle dînî konularda doğu dünyâsının ilimlerini araştıran ve bâhusus İslâm ilimlerini inceleyen) kâfirler de bu iftirâları dillendirmişlerdir ki Avrupa'da **Dozy** denen kâfir, Türkiye'de de evvelce müftülük

yapıp daha sonra mürted olan **Turan Dursun** kâfiri bu konuyu gündeme getirmişlerdi.

İşte biz şu anda tekrar hortlatılmaya çalışılan bu iftirâyı geçen iki aydaki makâlemizde bâzı ilmî delillerle çürütmeye çalışmıştık. Bu konudaki üçüncü makâlemiz olan bu yazımızda da diğer bâzı delilleri serdedeceğiz.

BEŞİNCİ DELİL

Hazreti Âişe (*Radiyallâhu Anhâ*) **Vâlidemiz**'in **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)den **Önce Cübeyr ibnü Mut'ım ile Nişanlı Olması Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile **Evlilik Yaşının Büyük Olduğunu Kesinlikle İsbât Etmektedir**

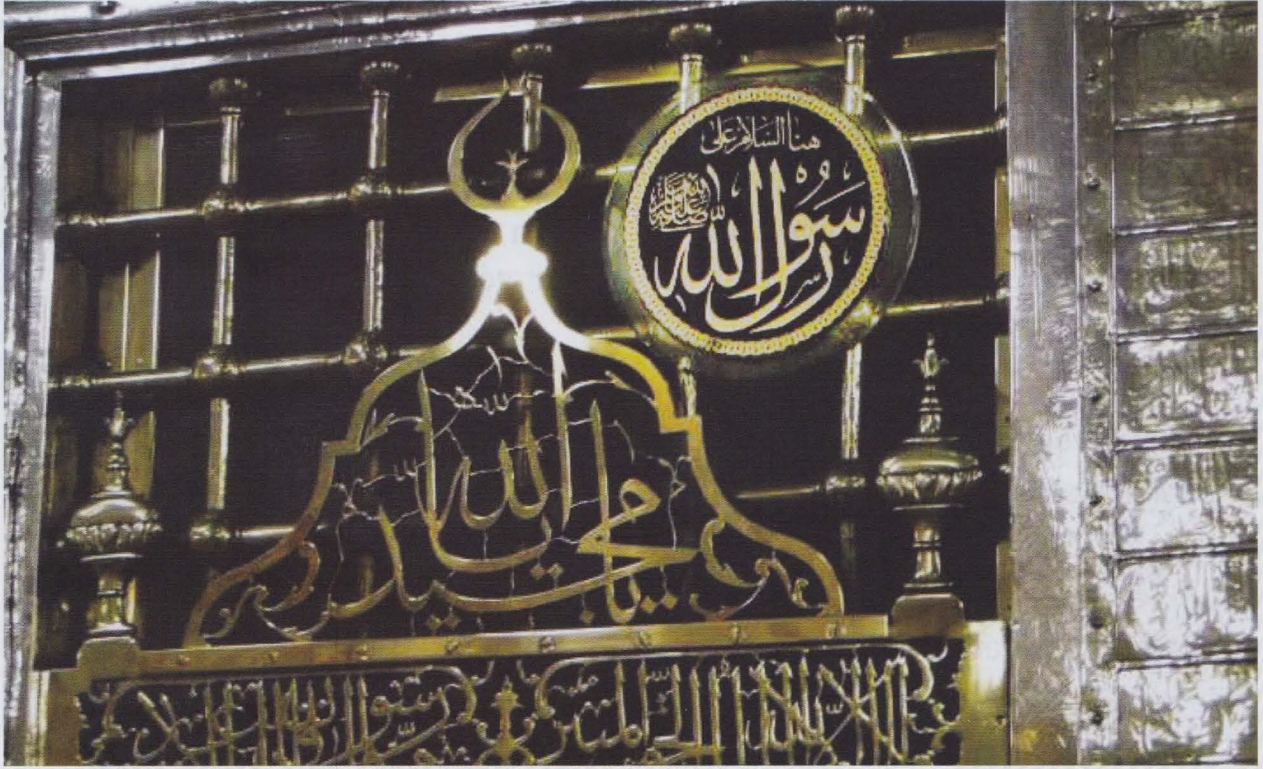
Âişe (*Radiyallâhu Te'âlâ Anhâ*)nın, **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem*) ile izdivâcî söz konusu olduğu günlerde **Âişe** (*Radiyallâhu Te'âlâ Anhâ*) **Vâlidemiz**'in,

Mut'im ibnü Adıyy'in oğlu **Cübeyr** ile sözlü oluşu da **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem*) ile evlilik yaşının büyük olduğu kanaatini güçlendirmektedir.

Burada ayrıca dikkat çeken husus, söz konusu teklifin, **Havle bintü Hakîm** (*Radiyallâhu Te'âlâ Anhâ*) gibi âile dışından birisi tarafından gündeme getirilmiş olmasıdır.

Zîrâ bu, **Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın, o gün evlilik çağına gelmiş ve evlendirilebilecek genç bir kız olduğunu açıkça ifâde etmektedir.

Mûteber kaynaklarda zikredilen bu "Sözlülük hâli"nin, **İbnü Adıyy** âilesi tarafından ve oğullarının din anlayışı değişir gerekçesiyle feshedildiği de bilinen bir gerçektir.

Muvâcehe-i Şerîfe

Nitekim **Ahmed ibnü Hanbel** (*Rahimehullâh*)ın kendilerinden rivâyette bulunduğu **Ebü Seleme ve Yahyâ** (*Rahimehumellâh*) şöyle anlatmışlardır:

عن أَبِي سَلَمَةَ وَيَحْيَى رَحِمَهُمَا اللَّهُ قَالَا: «لَمَّا هَلَكْتَ خَدِيجَةَ، جَاءَتْ خَوْلَةَ بِنْتُ حَكِيمٍ امْرَأَةً عُثْمَانَ بْنِ مَطْعُونٍ، قَالَتْ: «يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَلَا تَزَوِّجُ؟»، قَالَ: «مَنْ؟»، قَالَتْ: «إِنْ شِئْتَ بِكَرًّا، وَإِنْ شِئْتَ ثِيْبًا؟»، قَالَ: «فَمَنْ الْبِكْرُ؟»، قَالَتْ: «ابْنَةُ أَحَبِّ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْكَ عَائِشَةُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ»، قَالَ: «وَمَنْ الثَّيْبُ؟»، قَالَتْ: «سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ، أَمِنْتُ بِكَ، وَاتَّبَعْتُكَ عَلَى مَا تَقُولُ»، قَالَ: «فَاذْهَبِي فَاذْكَرِيهِمَا عَلَيَّ»، فَدَخَلَتْ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَتْ: «يَا أُمَّ رُومَانَ! مَاذَا أَدْخَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُم مِّنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَاتِ؟»، قَالَتْ: «وَمَا ذَاكَ؟»، قَالَتْ: «أُرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْطُبُ عَلَيْهِ عَائِشَةَ»، قَالَتْ: «أَنْتَظِرِي أَبَا بَكْرٍ حَتَّى يَأْتِي»، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَتْ: «يَا أَبَا بَكْرٍ! مَاذَا أَدْخَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُم مِّنَ الْخَيْرِ وَالْبَرَكَاتِ؟»، قَالَ: «وَمَا ذَاكَ؟»، قَالَتْ: «أُرْسَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْطُبُ عَلَيْهِ عَائِشَةَ»، قَالَ: «وَهَلْ تَصْلُحُ لَهُ؟ إِنَّمَا هِيَ ابْنَةُ أَخِيهِ»، فَرَجَعَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ، قَالَ:

«ارْجِعِي إِلَيْهِ فَقُولِي لَهُ: «أَنَا أُخْوَكِ، وَأَنْتِ أُخِي فِي الْإِسْلَامِ، وَابْتِئْتِكِ تَصْلُحُ لِي»، فَزَجَعَتْ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ، قَالَ: «انْتَظِرِي»، وَخَرَجَ، قَالَتْ أُمُّ رُومَانَ: «إِنَّ مُطْعِمَ بِنِ عَدِيٍّ قَدْ كَانَ ذَكَرَهَا عَلَى ابْنِهِ، فَأَوَّاهُ مَا وَعَدَ وَعَدًّا قَطُّ، فَأَخْلَفَهُ لِأَبِي بَكْرٍ، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى مُطْعِمِ بِنِ عَدِيٍّ وَعِنْدَهُ امْرَأَتُهُ أُمُّ الْفَتَى، فَقَالَتْ: «يَا ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ! لَعَلَّكَ مُضِبُّ صَاحِبِنَا مُدْخِلُهُ فِي دِينِكَ الَّذِي أَنْتَ عَلَيْهِ، إِنْ تَزَوَّجَ إِلَيْكَ»، قَالَ أَبُو بَكْرٍ لِلْمُطْعِمِ بِنِ عَدِيٍّ: «أَقُولُ هَذِهِ تَقُولُ»، قَالَ: «إِنَّهَا تَقُولُ ذَلِكَ»، فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ، وَقَدْ أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مِنْ عِدْتِهِ الَّتِي وَعَدَهُ فَزَجَعَ، فَقَالَ لِحَوْلَةَ: «أُدْعِي لِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَدَعْتُهُ فَزَوَّجَهَا إِيَّاهُ.»

“**Hadîce** (*Radyallâhu Te‘âlâ Anhâ*) vefât ettiği zaman **Osmân ibnü Maz‘ûn’un** hanımı **Havle bintü Hakîm** (*Radyallâhu Te‘âlâ Anhümâ*) gelerek: ‘**Yâ Rasûlellâh!** Evlenmek istemez misin?’ diye sorunca **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te‘âlâ Aleyhi ve Sellem*): “**Kiminle?**” dedi.

O: ‘İstersen bâkire, istersen dul(lardan biriyle).’ diye cevap verince **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*): “**Bâkire olan kim?**” diye sordu.

Havle (*Radyallâhu Anhâ*): ‘**Allâh-u Azze ve Celle**’nin yarattığı kulların sana en sevgilisi olan **Ebû Bekr**’in kızı **Âişe**.’ deyince **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*): “**Peki dul olan kim?**” diye sorduğunda ‘**Sevde bintü Zem‘a** ki o sana îmân etmiş ve anlattığın konularda sana tâbi olmuş bir hanımdır.’ dedi.

Bunun üzerine **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te‘âlâ Aleyhi ve Sellem*):

“**O hâlde git, o ikisine ben(im onlarla evlenmek istediğim)den bahset.**” buyurdu.

Bunun üzerine **Havle** (*Radyallâhu Anhâ*), **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*)’ın evine giderek eşine hitâben: ‘**Ey Ümmü Rûmân! Allâh-u Azze ve Celle** size ne kadar hayır ve bereket idhâl (nasîb) etti.’ deyince, o: ‘Neden bahsediyorsun?’ dedi.

Havle (*Radyallâhu Te‘âlâ Anhâ*) da: ‘**Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te‘âlâ Aleyhi ve Sellem*) **Âişe**’yi kendisine nişanlamam için beni (size) gönderdi.’ diye karşılık verdi. O zaman **Ümmü Rûmân**: ‘Bekle de **Ebû Bekr** gelsin.’ dedi.

Derken **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*) gelince o: ‘**Yâ Ebâ Bekr! Allâh-u Azze ve Celle** size ne kadar hayır ve bereket idhâl (nasîb) etti.’ deyince, o: ‘Neden bahsediyorsun?’ dedi.

Havle (*Radyallâhu Te‘âlâ Anhâ*) da: ‘**Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te‘âlâ Aleyhi ve Sellem*) **Âişe**’yi kendisine nişanlamam için beni (size) gönderdi.’ diye cevap verdi.

Bunun üzerine **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*): ‘O kendisi için (eş olarak) uygun olur mu? O ancak onun kardeşinin kızıdır.’ deyince **Havle** (*Radyallâhu Anhâ*) **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e dönerek kendisine bu sözü anlattı.

O zaman **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*): “**Ona dön ve (benim ona şöyle dediğimi) söyle ki: ‘Ben senin kardeşimim, sen de benim İslâm’da kardeşimsin (soy bakımından kardeş değiliz, dolayısıyla) senin kızın(la evlenmem) benim için uygun (ve câiz) olur.’**” buyurdu.

Bunları duyan **Havle** (*Radyallâhu Te'âlâ Anhâ*), **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Te'âlâ Anh*)a dönerek: '**Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem*)in bu sözünü kendisine nakletti.

O zaman **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*) kendisine: 'Sen biraz bekle.' diyerek çıkınca eşi **Ümmü Rûmân**: '**Mut'im ibnü Adiy** oğlu için **Âişe**'yi istemişti (Ebû Bekr de ona muvâfakat etmişti). Vallâhi **Ebû Bekr** bir söz verip de aslâ onu bozmuş değildir.' dedi.

O sırada **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*), **Mut'im ibnü Adiy**'in yanına girdi, yanında da hanımı **Ümmü'l-Fetâ** bulunuyordu.

Kadın ona (babasına nisbet ile hitâb ederek): 'Ey **Ebû Kuhâfe**'nin oğlu! Oğlum senin kızınla evlenirse belki de sen bizim adamımızı yoldan çıkaracak ve bulunduğu dîne sokacaksın.' deyince **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*), **Mut'im**'e dönerek: 'Sen de böyle mi söylüyorsun?' dedi. O da: 'O böyle söylüyor.' dedi.

*Cennetü'l-Bekî'in Osmanlı devrindeki hâli
(4. numaralı türbe içlerinde Âişe Annemizin de olduğu ezvâc-ı tâhirâta âittir)*

Bunun üzerine **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Te'âlâ Anh*) onun yanından süratle çıktığında **Allâh-u Azze ve Celle** onun **Mut'im**'e verdiği söz(e riâyet etmeme husûsunda) içini rahatsız eden hissi kendisinden tamâmen gidermişti.

Sonra dönüp **Havle** (*Radyallâhu Te'âlâ Anhâ*)ya: 'Haydi sen bana **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Te'âlâ Aleyhi ve Sellem*)i çağır.' dedi.

Akabinde **Havle** (*Radyallâhu Anhâ*) **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)i çağırınca **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Anh*) kızı **Âişe**'yi **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile evlendir(mek üzere sözle)di."

(**Ahmed ibnü Hanbel**, *el-Müsned*, rakam:25769, 42/501-502; **el-Heysemî**, *Mecma'u'z-zevâid*, rakam:15786, 9/22; **et-Taberî**, *Târîhu'l-ümemi ve'l-mülûk*, 3/161-162)

İşte sahîh kaynaklarda zikredilen bu rivâyet **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)den önce **Mut'im ibnü Adiy**'in oğlu **Cübeyr** ile nişanlı olduğu husûsunda kesin bir delil teşkil etmektedir.

Burada akla, **İbnü Adiyy** âilesinin, oğullarının putlara tapma anlayışını de-ğiştireceklerinden endişe ettikleri hâlde **Ebû Bekr** (*Radyallâhu Te'âlâ Anh*) âilesiyle böyle bir akdi niye ve ne zaman yaptıkları sorusu gelmektedir.

Bunun en mâkûl cevâbı; söz konusu akdin, ya risâletten önce veyâ İslâm'ın açıklan teblîğinin başlamadığı ilk beş altı yılda gerçekleşmiş olduğu şeklindedir ki her iki durumda da **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın, Rasûlüllâh (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in peygamberliğinin dördüncü senesinde dünyâyâ gelmiş olma ihtimâli söz konusu olamaz.

Hattâ bu durum, **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın sanıldığından da erken târihlerde dünyâyâ gelmiş olduğu görüşünü güçlendirmektedir.

Bu kararın, açıktan teblîğe başlandığı dönemde alınmış olma ihtimâli nazara alınacak olursa bile bu târih, **Ömer** (*Radyallâhu Anh*)nın Müslüman olduktan sonra “Bugünden sonra **Allâh**'a gizli ibâdet edilmeyecek.” şeklindeki cesur beyânı akabinde **Erkâm**'ın evinden çıkış günleri olan bi'setin 6. senesine denk gelir.

(**İbnü Kesîr**, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 4/442; **Ebû Nu'aym**, *Hilyetü'l evliyâ*, 1/75)

Bu Delillerden Kesinlikle Çıkan Netîce

a) Bu başlık altında zikrettiğimiz delil yâni **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile nişanlanmadan önce **Cübeyr ibnü Mut'ım** ile nişanlı olduğu şeklinde **Ahmed ibnü Hanbel** (*Rahimehullâh*)ın “*el-Müsned*”i gibi sahîh kaynaklarda geçen husus onun en azından bi'setin 6. senesinde nişanlanacak yaşta bir kız olduğunu açıkça ifâde eder.

b) Aksini düşündüğümüzde yâni **Âişe** (*Radyallâhu Te'âlâ Anhâ*) **Vâlidemiz**'in bi'setin 4. yılında doğmuş olduğunu kabul ettiğimizde, sözlendiği dönem îtibârıyla **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*) **Vâlidemiz**'in henüz dünyâyâ gelmediğini veyâ kundakta bebek olduğunu kabullenmek îcâb edecektir ki bu durumda, söz konusu akitten bahsetmenin de imkânı yoktur.

c) Öyleyse **Âişe** (*Radyallâhu Te'âlâ Anhâ*) ile **Cübeyr** (*Radyallâhu Te'âlâ Anh*) arasında akdedilen sözün bozulduğu tarihlerde **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın, en azından yedi veyâ sekiz yaşında olduğunu kabullenmemiz gerekir ki bu da onun, takrîben bi'setten 5 sene kadar önce dünyâyâ gelmiş olduğunu göstermektedir.

d) Hicret, bi'setin 13. senesinde vukû bulup, **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın evlenmesinin de Hicret'in 2. senesinde meydana gelen **Bedir Gazvesi**'nden sonra Şevvâl ayında vâki olduğu sahîh kaynaklarda (**İbnü Kesîr**, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 2/342) zikredildiğine göre; bütün bu deliller muvâcehesinde **Âişe** (*Radyallâhu Anhâ*)nın evlilik yaşının 19'u geçkin olduğu hakîkati sâbit olmuştur.

ALTINCI DELİL

Fâtıme (*Radyallâhu Anhâ*) **Vâlidemiz ile Arasındaki Yaş Farkı Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) **ile Evlilik Yaşı Hakkında Kesin Bir İlim İfâde Etmektedir**

Hadîs ilminde emîru'l-mü'minîn kabul edilen **İbnü Hacer el-Askalânî** (*Rahimehullâh*) “*el-İsâbe*” isimli eserinde şu mâlûmâtı zikretmiştir:

“**Fâtıme** (Radiyallâhu Anhâ) Ka‘be’nin binâ edildiği sene (bi‘setten beş önce) doğmuştu ki o zaman **Nebî** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) 35 yaşında idi. **Fâtıme** (Radiyallâhu Anhâ) ise **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) dan beş yaş büyüktür.” (İbnü Hacer el-‘Askalânî, el-İsâbe fî temyîzi’s-sahâbe, 8/263)

Bu Rivâyetten Kesinlikle Çıkan Netîce

a) “**Sahîhu’l-Buhârî**“yi şerh eden **İbnü Hacer**’in îrâd ettiği bu rivâyete göre **Fâtıme** (Radiyallâhu Anhâ) doğduğunda **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) 35 yaşındaydı.

b) Buna göre; ondan beş yaş küçük olan **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) 40 yaşındayken doğmuştur.

İşte bu da **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)e vahyin inmeye başladığı bi‘set (peygamberlik) dönemine denk gelmektedir.

c) Hicret, bi‘setten on üç sene sonra olduğuna göre **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ)nın o dönemdeki yaşı en azından on üçtü.

d) **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) ile evlenmesi hicretin ikinci senesi Şevvâl ayında vukû bulduğuna göre evlilik yaşı en az on beştir.

Günümüzde Cennetü’l-Bekî‘

YEDİNCİ DELİL

Âişe (Radiyallâhu Anhâ) Vâlidemiz’in Vefât Yaşıyla İlgili Rivâyetler de Konumuz Açısından Fikir Vermektedir

Hazreti Âişe (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**’in vefât târihi konusunda gelen farklı rivâyetler de evlilik yaşının büyük olduğu kanâatini güçlendirmektedir. Zîrâ onun vefâtının hicrî 58 senesinde vukû bulduğunu muhaddisler ve siyer erbâbı zikretmişlerdir. (İbnü ‘Abdilberr, el-İstî‘âb, 4/1885; el-Mizzî, Tehzîbü’l-kemâl, 35/235; İbnü Sa‘d, et-Tabekât, 8/80; et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-kebîr, rakam:71, 23/28)

Bunun yanı sıra büyük muhaddis **İbnü Abdilberr** (Rahimehullâh)ın tahrîc ettiği rivâyetlerde:

a) **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) Vâlidemiz’in vefât ettiği gecenin salı gecesi olduğu,

b) Vefât târihinin, Ramazan ayının on yedinci gecesine denk geldiği,

c) Vasiyeti üzerine vitir namazından sonra Cennetü'l-Bakî'a geceleyin defnedildiği,

d) Yine vasiyeti gereği namazını **Ebû Hureyre** (*Radiyallâhu Anh*)ın kıldırıldığı,

e) Mezarına da ablası **Esmâ** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın iki oğlu **Abdullâh ibnü'z-Zübeyr** ile **'Urve ibnü'z-Zübeyr** (*Radiyallâhu Anhümâ*) ve kardeşi **Muhammed ibnü Ebî Bekr** (*Radiyallâhu Anhümâ*)nın iki oğlu **Kâsım ibnü Muhammed** ve **Abdullâh ibnü Muhammed** (*Radiyallâhu Anhümâ*) ile diğer kardeşi **Abdurrahmân ibnü Ebî Bekr** (*Radiyallâhu Anhümâ*)nın oğlu **Abdullâh ibnü Abdurrahmân** (*Radiyallâhu Anhümâ*)nın indirdiği gibi detayların bulunması diğerlerine nispetle bu bilginin daha güçlü olduğu izlenimi vermektedir. (**İbnü 'Abdiberr**, *el-İstî'âb*, 4/1885)

Bu Rivâyetten Kesinlikle Çıkan Netîce

a) **Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın vefât târihi hicrî 58 olduğuna göre; onun **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in irtihâlinden sonra 48 sene yaşadığı meydana çıkmıştır.

b) Kendisi ile ablası **Esmâ** (*Radiyallâhu Anh*)ın arasındaki yaş farkı 10 olup **Esmâ** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın hicrette 27 yaşında olduğu sabit olduğuna göre **Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın bi'setten dört sene önce doğmuş olduğu sâbit olmuştur.

(**el-Beyhakî**, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, rakam:12147, 6/335; **İbnü Mendeh**, *Ma'rifetü's-Sahâbe*, sh:982; **İbnü 'Asâkir**, *Târîhu Medîneti Dimeşk*, rakam:9294, 69/8, 10; **en-Nevevî**, *Tehzîbü'l-esmâ ve'l-lügât*, 2/329; **İbnü'l-Esîr**, *Üsdü'l-ğâbe*, rakam:6705, 7/7)

c) Bu durumda hicretten öncesi ile sonrasında yaşadığı seneler toplanarak hesap edildiğinde **Âişe** (*Radiyallâhu Te'âlâ Anhâ*)nın vefât yaşı (17+58=75) olarak sâbit olmuştur.

d) Bu hesâba göre yaşadığı 75 senelik ömürden **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in irtihâlinden sonraki 48 yılı düştüğümüzde 27, ondan da **Rasûlüllâh** (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ile birlikte yaşadığı 9 yılı düştüğümüzde 18 kalmaktadır ki bu da evlendiği gün **Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın yaşının 18 olduğunu kesin bir hesap olarak bize vermektedir.

SEKİZİNCİ DELİL

Uhud'da Cephede Olması Gibi Farklı Husûsiyetleri

Yukarıdaki bilgilere ilâve olarak, **Âişe** (*Radiyallâhu Anhâ*)nın erkek çocukların bile yoldan geri çevrildiği Uhud günü cephe de oluşu. (**el-Buhârî**, *es-Sahîh*, rakam:2880, 4/33)

a) İlmî meselelerdeki derinliği,

b) İfk Hâdisesi karşısında ortaya koymuş olduğu olgun tavır ve beyanları,

c) Hicret ve sonrasında yaşanan gelişmelere detaylarıyla birlikte vukûfiyeti,

d) Medîne'ye intikâl ettikten sonra evlilik işinin, bizzât babası **Ebû Bekr** (*Radiyallâhu Anh*)ın gündeme getirmesiyle ve mehir takdîrinden sonra gerçekleşmiş olması (**et-Taberânî**, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, rakam:60, 23/24; **İbnü 'Abdiberr**, *el-İstî'âb*, 4/1937; **İbnü Sa'd**, *et-Tabekâtü'l-kübrâ*, 8/62),

e) O dönemde nâzil olan Nisâ Sûresi'nin 6. âyetinde evlilik yaşıyla ilgili olarak rüşd (olgunluk) şartının getirilmiş olması,

f) Onun yaşı ve evliliğiyle ilgili olarak nakledilen rivâyetlerin “Hicretten bir buçuk, iki veyâ üç sene önce”, “**Hadîce** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**’in vefât ettiği sene veyâ vefâtından üç sene sonra”, “Hicretten yedi, sekiz ay sonra”, “Hicretin ilk senesi” veyâ “Hicretin ikinci senesi Bedr’in akabinde” şeklinde farklılık arz etmesi yönüyle kesinlik ifâde etmiyor oluşu (bu rivâyetler için bkz. **el-Buhârî**, *es-Sahîh*, rakam:3896, 5/56; **Müslim**, *es-Sahîh*, rakam:1422, 2/1039; **İbnü ‘Abdilberr**, *İstî‘âb*, 4/1881),

g) O günün toplumlarında doğum ve ölüm târihlerinin bugünkü kadar net tespit edilemiyor oluşu gibi bilgiler üzerinde de durulabilir.

Ancak netîce değişmemekte ve bunların hepsi, **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**’in risâletten önce dünyâya geldiği, on dört veyâ on beş yaşlarındayken nişanlandığı ve on yedi veyâ on sekiz yaşlarındayken de **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) ile evlendiği şeklindeki kanaati kuvvetlendirmektedir.

Yaşının Küçük Olduğu ile İlgili Rivâyetlerle On Sekiz Olduğu ile İlgili Geride Zikredilen Rivâyetler ise Şu Şekilde Cemedilmiştir

Cennetü’l-Bekî‘de,
Âişe Annemiz
ile Efendimiz
(Sallellâhu Aleyhi
ve Sellem)’in diğer
eşlerinin medfûn
bulunduğu yer

Yaşının daha küçük olduğu ile ilgili **Âişe** annemizden nakledilen rivâyetler ise (**el-Buhârî**, *es-Sahîh*, *Menâkıbü’l-Ensâr*:20; **Müslim**, *es-Sahîh*, *en-Nikâh*:71; *Fedâilü’s-Sahâbe*:74; **Ebü Dâvûd**, *es-Sünen*, *el-Edeb*:55; **İbnü Mâce**, *es-Sünen*, *en-Nikâh*:13; **en-Nesâî**, *es-Sünen*, *en-Nikâh*:78; **ed-Dârimî**, *es-Sünen*, *en-Nikâh*:56), onun evlilik yaşıyla ilgili kanaatin oluşmasında bugüne kadar en önemli âmil olagelmiştir.

Lâkin o rivâyetler ile geride zikrettiğimiz delillerin arasını cemedan âlimler: “**Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz** kendi bedeninin zaîf ve nahîf olduğundan kinâye olarak: ‘O kadar zayıftım ki ben on sekiz yaşında iken dokuz yaşında bir kız çocuğu benim kadar büyük görünebilirdi, yani o görünümde bir kız idim’ şek-linde beyanda bulundu.” demişlerdir.

Hazreti Âişe Vâlidemiz'in, fizikî durumunu îtibârıyla zayıf bir bünyeye sâhip olduğu bilgisi de bu yorumu güçlendirmektedir.

Zîrâ o, fizikî şartlardan çabuk etkilenen ve yaşlılarına göre kendini daha küçük gösteren bir beden taşıyordu; Medîne'ye hicret sırasında hastalandığı, annesi tarafından özel ilgi gösterilerek iyileştirilmeye çalışıldığı da sahîh kaynaklarda zikredilmiştir. (el-Buhârî, es-Sahîh, rakam:3894, 5/55; Müslim, es-Sahîh, rakam:1422, 2/1038; İbnü Mâce, es-Sünen, rakam:1876, 1/603)

Zâten İfk Hâdisesi'ne sebep olan Benî Mustalik gazvesinde (kadınların binmesi için devenin sırtına konan) hevdec (ufak mahfel) içinde sanılarak boş hevdecin devenin üstüne konup yola çıkılması nedeniyle **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'in mola verilen yerde bırakılmış olması onun ne kadar zayıf olduğunun en büyük delîlidir ki bu rivâyeti "**Buhârî**" dâhil bütün kaynaklar zikretmiştir. (el-Buhârî, es-Sahîh, rakam:2661, 3/173; 4141, 5/116; 4750, 6/101; Müslim, es-Sahîh, rakam:2770, 4/2129; İbnü Hişâm, es-Sîre, 2/297)

İşte bütün bu anlatılanlar **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'in zaîf ve nahîf bir fizikî yapıya sâhip olduğu konusunda nas teşkil etmesi îtibârıyla evlilik döneminde yaşını gösteren bir bünyede olmadığı görüşünü desteklemektedir.

Son söz olarak şunu söyleyebiliriz ki; evlilik döneminde **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'in yaşı on beş - on altıdan aşağı olmayıp bu konudaki rivâyetler on dokuza kadar gitmektedir.

Lâkin günümüzde bu bilgileri değerlendirip ihtimâl hesabı yapan bâzı insanlar, **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'in evlendiği günkü yaşının yirmi iki, yir-

mi üç, yirmi dört veyâ yirmi sekiz olma ihtimâlinin de bulunduğu sonucuna gitmektedirler ki, on dokuzdan yukarı olan bu görüşler herhangi bir mesnede dayanmadığı için biz bu türlü yorumlara iltifat etmedik.

Bizim bu risâleyi telif gâyemiz Müslümanları, özellikle gençleri Kâinâtın Efendisi'nden soğutmaya çalışmak için ortaya atılan iftirâlardan **Rasûlüllâh** (Sallâhu Aleyhi ve Sellem)'in ve **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'in nezîh sahalarını berî kılarak Müslümanların îtikâd ve muhabbetlerini tâze tutmaktır.

Zâten ezelde şekâvetle damgalanmış olan nasipsizlerin bu gibi ilmî yazıları okuyarak hidâyete ermeleri düşünülemez.

Ezelden kendileri hakkında saâdet kararı geçenleri de hiçbir hezeyân şüpheye düşüremez. Zîrâ **Allâh-u Te'âlâ**'nın saptırdığını kimse hidâyet edemez. O'nun hidâyet buyurduğu kimseleri de kimse dalâlete sevkedemez.

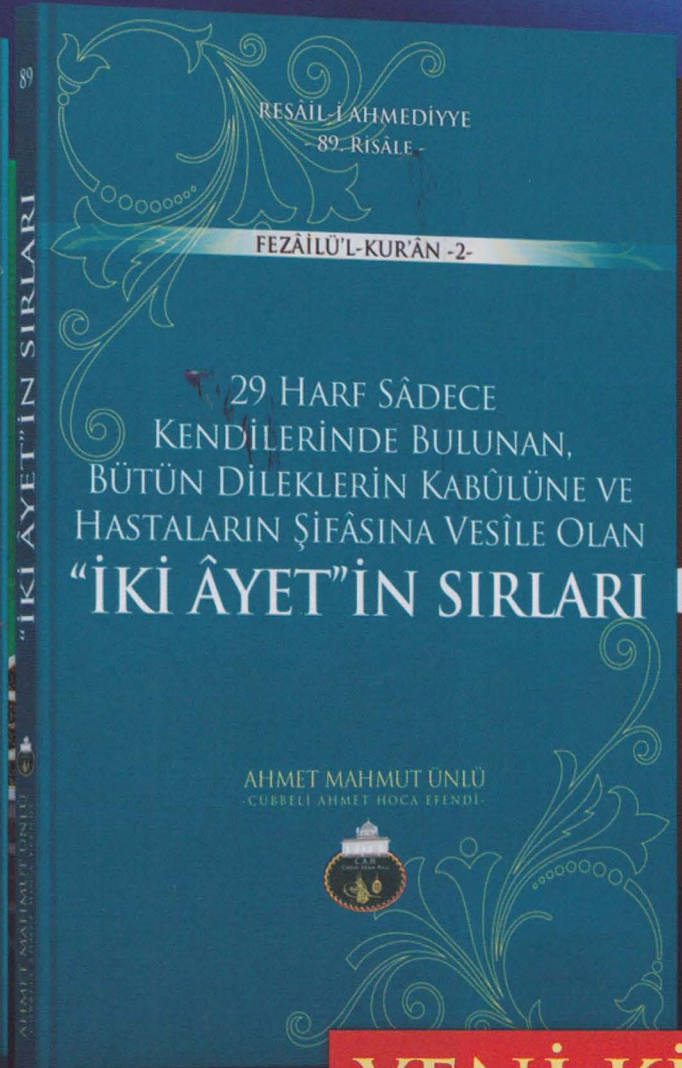
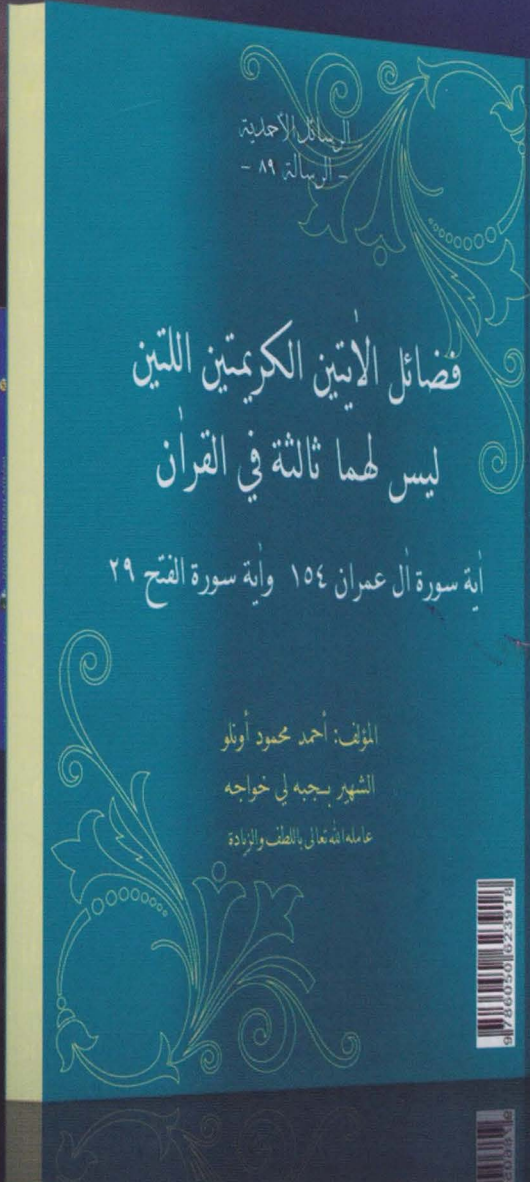
Allâh-u Te'âlâ cümlemize hakkı hak bilip ona ittibâ edebilmeyi, bâtılı da bâtıl bilip ondan ictinâb edebilmeyi nasîb eylesin.

Ayaklarımızı ve kalplerimizi hidâyet üzere sâbit eylesin ve günbegün **Rasûlüllâh** (Sallâhu Aleyhi ve Sellem) hakkında muhabbetimizi müzdâd eyleyerek neticede şefâatine nâil eylesin.

Allâh-u Te'âlâ Rasûlüllâh (Sallâhu Aleyhi ve Sellem)'e, Ehl-i Beyti'ne, ezvâc-i tâhirâtına ve hassâten en sevdiği eşi **Âişe-i Sıddîka** (Radiyallâhu Anhâ) **Vâlidemiz**'e salât-ü selâm eylesin

Âmîn! Yâ **Mu'în!**

29 HARF SÂDECE KENDİLERİNDE BULUNAN, BÜTÜN DİLEKLERİN KABÛLÜNE VE HASTALARIN ŞİFÂSINA VESİLE OLAN “İKİ ÂYET”İN SIRLARI

YENİ KİTAP

RESUL BÖLÜKBAŞ
0532 321 43 78

GÜNÜMÜZDEKİ SÖZDE ULEMÂNIN ŞAŞIRMIŞLIĞINA ŞAŞMAMAK MÜMKÜN MÜ?!

Rahmân ve Rahîm olan Allâh-u Teâlâ'nın adıyla! Bütün hamdler Allâh-u Azîmüşşân'a âittir. Sonsuz salât ve selâmlar da O'nun Habîbi olan Muhammed Mustafa (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e, Ehl-i Beyti'ne ve sahâbesinin üzerine olsun. Âmîn!

Adamlar o kadar ileri gidiyor ki mezhep, icmâ, sünnet derken Kur'ân'ı da sorgulamaya başladılar. Bu davranışları ve cüretleri âdetâ duyanları şaşkına çeviriyor. Kur'ân'ı sorgulayıp muhtevâsının bazı âyetlerinin Allâh kelâmı olmayabileceği, Hazreti Muhammed (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)in geçmiş kitaplardan ve kıssalardan istifade ederek iktibas eylediğini söyleyecek kadar Dîn-i Mübîn-i İslam'ı ve Kur'an'ı ta'n edebiliyorlar.

Sözde din profesörü olduklarını ve âdetâ ilmî sahada emsal ve akran kabul etmediklerini ve acziyetleriyle birlikte tekebürlerini izhar ettikleri âşikârdır. Yazıklar olsun!

Bu işin âkıbetinin “İmansız ahirete gitmek” olduğunu “Em-sallerinin gidişinden” ibret alıp anlamaları gerekmez mi?!

Mezhepleri reddetmekle başlayan, icmâyı kabul etmemekle devam eden Sünnet-i Rasûl'ü ta'n etmekten sonra şimdi de her kelimesi mütevâtir olan Kur'ân-ı Kerîm'i sorgulama cehaletine düşmektedirler. Bunun için deist olmaya gerek yoktur. Doğrudan Ebu Cehil gibi müşrik olmak ebedî cehenneme gitmek için daha kestirme bir yoldur. Yoksa bu insanlar âhîret hayatına, cennet ve cehenneme inanmıyorlar mı?!

Kur'ân âyetlerinin bir kısmı Allâh kelâmı olmayabiliyorsa, o taktirde âhireti haber veren âyetlerin de böyle olması mümkün olmaz mı?! Korkarım bunların cüretleri âhireti inkâr etmekten kaynaklanmaktadır. Bu iş için kollarını sıvazlayıp dernek kuracak kadar ve bu işin araştırmasını yapacak kadar Allâh korkusundan uzaktırlar.

Bazı kademelere gelebilmekle kendilerini “lâ yüs’el” makamına, istediklerini konuşma, dilediklerini beyan etme hakkına sahip olduklarına ve şöhretlerinin çok yerlerde neşvü nema bulduğuna kanaat etmiş olmalarındandır ki bu kadar ileri gidebilmektedirler. Bunlar gibi düşünen, bunlar gibi mücadele eden ve İslam’ı oyuncak zanneden nice küstahlar ölümünde cenazelerinin otuz-kırk kişiyle kaldırıldığını düşünüp ibret alsalar ya...

Yüce peygamberimizi müfteri olmakla, olmayanı varmış gibi uydurmakla, peygamberliğini ispat edebilmek için oradan buradan iktibas etmekle suçlamaktan daha büyük rezalet olabilir mi?!

Avrupa’da Hazreti Muhammed (Sallêlâhu Aleyhi ve Sellem) Efendimizi aşağılamak sûretiyle ona hakaret edenlerden bu kişilerin ne farkı vardır söylermisiniz?!

Yüce Kitabımız Kur’ân-ı Kerîm’in A’râf Sûresi 37. ve Hûd Sûresi 18. âyetlerinde şöyle buyrulmaktadır:

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُم نَصِيبُهُم مِّنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا آئِنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ ۗ مِن دُونِ اللَّهِ

قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَيَّ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ

“Kim, Allah’a karşı yalan uyduran veya onun âyetlerini yalanlayanlardan daha zalimdir?! İşte onlara kitaptan (kendileri için yazılmış ömür ve rızıklardan) payları erişir. Sonunda kendilerine melek elçilerimiz, canlarını almak için geldiğinde ‘Hani Allah’ı bırakıp tapınmakta olduğunuz şeyler nerede?!’ derler. Onlar da: ‘Bizi yüzüstü bırakıp kayboldular’ derler ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik ederler.” A’râf Sûresi (37)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۗ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ

“Kim Allah’a karşı yalan uydurandan daha zalimdir?! İşte bunlar, Rablerine arz edilecekler ve şahitler de: ‘Rablerine karşı yalan söyleyenler işte bunlardır’ diyeceklerdir. Biliniz ki, Allah’ın lâneti zalimler üzerinedir.” Hûd Sûresi (18)

Bu âyet-i celîlelerde ifade edilmektedir ki Allâh kelâmı olmadığı halde oradan buradan topladığı ve kendi yorumlarıyla yorumladığı âyet diye sunduğu beyanlar, eğer Allâh kelâmı değilse yüce peygamberimiz hâşâ Allah’a iftira etmiş olmuyor mu?! O taktirde size göre en büyük zâlim ve Allah’ın lânetine müstahak olduğunu kabul etmiş olmuyor musunuz?! Bir peygamber Allah’ın buyurmadığını Allah “Bana vahyetti” diye buyurup getirmesi bir sahtekârlık değil midir?! Hâşâ binlerce hâşâ...

Bizim inandığımız o nezih peygamber için; Allah'a iftira etmek şöyle dursun insanlara yalan söylemesi veya sehven de olsa yalan üzere ısrar etmesi düşünülmemen hatta hayal edilebilmesi bile mümkün olmayan bir hakikat değil midir?!

Kendilerini dev aynasında gören bu insanların ne denli cahil olduklarını anlamıyor değiliz elbette.

Yüce Allah (*Celle Celâlühü*) Enbiyâ Sûresi 107. ve Ahzâb Sûresi 45. ve 46. âyetlerinde şöyle buyuruyor:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

“(Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.” *Enbiyâ Sûresi (107)*

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا
وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ
وَسِرَاجًا مُنِيرًا

“Ey Peygamber! Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici, bir uyarıcı; Allah'ın izniyle kendi yoluna çağıran bir davetçi ve aydınlatıcı bir kandil olarak gönderdik.” *Ahzâb Sûresi (45-46)*

Yüce Kur'an-ı Kerim'in âyetlerinde beyan edildiği üzere; kâinât peygamberi olan Hazreti Muhammed Mustafa (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) ondan bundan dilenerek mi kitap oluşturmuştur?!

Hazreti Muhammed (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*) vahyin muhatabı değil midir?!

Bilemediğini bilmesi için tebliğ edilmesi gerekeni tebliğ etmek için Allah'ın vahyi yeterli değil midir?!

Yoksa Cenâb-ı Hak “Habîbim” diye tabir ettiği sevgilisine hakkı beyan etmekten cimrilik mi yapmıştır?!

Ne var ki Hazreti Kur'an birçok âyetlerinde “Biz size Kur'an'ı, daha önce indirilen kitabı tasdik eder olduğu halde indirdik.” buyruluyor.

Bu buyruktan anlaşılır ki Hazreti Muhammed (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)e indirilen kitap elbette ki daha önce indirilen kitapların nesh edilen âyetlerin dışındaki âyetlerin tasdik edildiği apaçıktır.

Hele hele iman ve itikat ile alakalı âyetlerin geçmiş peygamberlerin kitaplarında ve sahifelerinde aynen mezkûrdur. İtikat ve kıssaları beyan hususunda kitap ve sahifelerin çelişmesi asla mümkün değildir. Bu da bütün peygamberlerin tevhid hakikatini beyan etmek için gönderildiğini bildirmektedir.

İncil'de meleklerin varlığına inanmak farz ise Kur'an'da da buna inanmak farzdır.

Tevrat'ta Yusuf (*Aleyhisselâm*)'ın kıssası nasıl anlatılıyor ise Kur'an-ı Kerim'de de aynen anlatılması kaçınılmazdır.

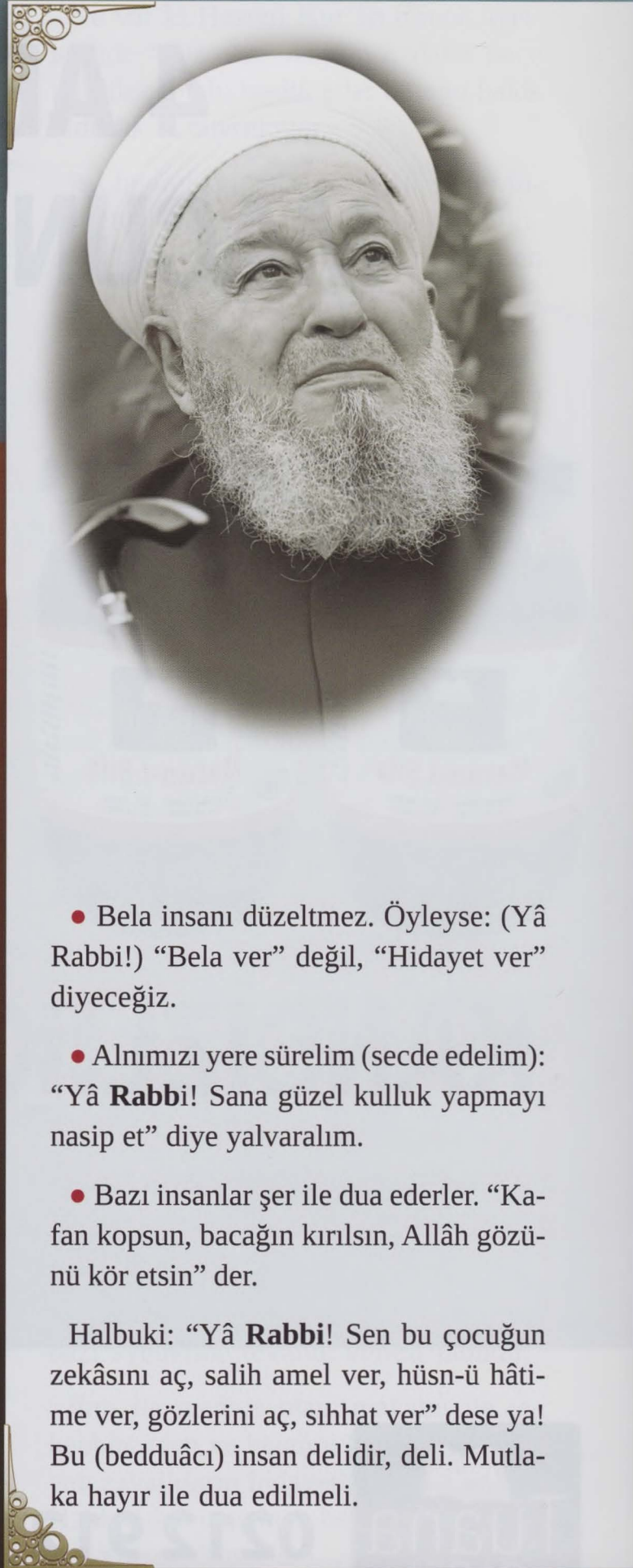
Çünkü haber ve kıssalar tarihi vakalar nasılsa öyle devam eder. Keza itikat da böyledir. Diğer peygamberlere gönderilen sahifeler ve bu sahifelerde beyan edilen cennet, cehennem ve ahiretle ilgili haberlerin de kitaplar arasında değişik olması mümkün değildir.

Bütün bunları bildikten sonra yüce peygamberimize indirilen Kur'an'ın bazı âyetlerinin Tevrat ve İncil'e ve onların bazı âyetlerine tevâfuk etmesi tabiidir.

İlmi ile mağrur olan, makamı ile tekebbür eden ve kendini bir nîmetten sayan zavallıların hidayetleri için Cenâb-ı Hakk'a dua etmekten başka yapacak bir şey yoktur. Vesselam...

Mahmud Efendi
Hazretleri'nin
KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Bela insanı düzeltmez. Öyleyse: (Yâ Rabbi!) “Bela ver” değil, “Hidayet ver” diyeceğiz.

• Alnımızı yere sürelim (secde edelim): “Yâ **Rabbi!** Sana güzel kulluk yapmayı nasip et” diye yalvaralım.

• Bazı insanlar şer ile dua ederler. “Kafan kopsun, bacağı kırılсын, Allâh gözünü kör etsin” der.

Halbuki: “Yâ **Rabbi!** Sen bu çocuğun zekâsını aç, salih amel ver, hüsn-ü hâtime ver, gözlerini aç, sıhhat ver” dese ya! Bu (bedduâcı) insan delidir, deli. Mutlaka hayır ile dua edilmeli.

● **Efendi Babam** (*Kuddise Sirruhû*)yu hapse koymuşlardı. Mahkum olan siyasilere biri geldi. “Müctebâ (seçilmiş) nedir?” dedi. “Neden sordun?” buyurdu. O da: “Rüyamda sizin için: ‘Bu zat müctebâdır, duasını al iyi olur.’ dediler.” dedi.

Efendi Babam (*Kuddise Sirruhû*): “**Al-lâh** (*Celle Celâlihû*)ye secde etmeyene ben dua etmem” buyurunca, o adam namaz kılacağına söz verdi, o da dua etti.

● Dünyaya meyledene ilaç yok. Dinliyorsunuz değil mi?! İşte **Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garîbullâh** (*Kuddise Sirruhû*) “**Risâle-i Kudsiyye**”-sinde bunları anlatıyor. Tevbe edersen **Mevlâ Teâlâ** kabul ediyor. Tevbe etmezsen bir şey yok.

● Dünyaya meyledene ilaç yok. Kanser ilaç var, ona yok, öyle bir hastalık.

● Ya dünya harap olacak, ya din. Hangisine razısın?

● Bir şey ki elden çıkacak, ondan ne çıkar?! Dünya işte! Dolmabahçe Sarayı’nda yaşasan ne çıkar?!

● Dünyanın hiçbir şeyine özen göstermeyelim. İnsanı küçük eder.

● Kavuşmak için **Mevlâ**’ya, vur tekme dünyaya.

● Yâ **Rabbi!** Bu dünyayı bize sağır, âhireti kebîr, Seni de ekber göster.

● Yarın ben cehennemde isem, bugün bütün dünya benim olsa ne yapayım?!

● Dünya işleri düzene giren kimsenin, âhret işleri düzensiz olur ve bu yüzden her iki hayatı da asla iyi olmaz.

● Toprağın altı olan kabir; ya cennet bahçelerinden bir bahçe ya da cehennem çukurlarından bir çukurdur. Bu toprağın üzerinde edepli gezmelidir.

● Ders vermek için içeri (talebenin yanına) giren biri, (büyük) hoca olmasa bile yüksek biridir. Âdâba uymak için ayağa kalkmalıyız.

● Bandırma’da bir hanım, çarşaf hakkında çok cihat yaptı. Oğlunu evlendirdi, bana: “Düğüne geleceksin” dedi. **Mahmud** nasıl gitmesin?! Uzaklara gidemiyorum ama böyle uzağa gidilir. Siz de benim gibi yapın.

● (İdrar yaparken) büyük insanların olduğu tarafa dönme.

● Birbirinizin yüzünüze baksanız, muhabbet etseniz ne güzel olur. Bak ben bir fırsat bulsam geliyorum size.

● Karınca bacağı kadar ekmek atmayın. Bu bizi helak eder.

● Kimin düşündüğü ile söylediği bir olursa, işte doğru insan odur.

● Sohbetten önceki ve sonraki haller değişik olursa istifade edilmiş demektir.

● **Efendi Babam** (*Kuddise Sirruhû*) şöyle buyururdu: “Üzerinizde bir bit yakalasanız, onu ateşe atmayın, kaynar suya da atmayın, ancak ezebilirsiniz.”

(*Mahmud Efendi Hazretleri’nden Duyulan Hikmetli Sözler, sh:121, 124, 131*)

MUSA CARULLAH ÂFETİ VE MEHMET GÖRMEZ -3-

(Mehmet Görmez Tarafından Eserleri Yayınlanan Musa Carullah'a Ait Kitaplardaki Hezeyanlar)

DR. AHMET GELİŞGEN Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı

Bir önceki yazıdaki “MUSA CARULLAH’IN FİKİRLERİNDEN ÖRNEKLER” başlığından devam ediyoruz...

d) Musa Carullah’ın İlk Hedefi, Kelâm İlmi ve Kelamcılardır¹

Musa Carullah kelâm ilmini, pratik bir faydası olmayan, manasız sözlere taalluku olan ve boş laflardan ibaret bir alan olarak görmektedir. Bu yüzden kelâm ilmi hakkında “*Lafo- loji*” tabirini kullanmaktadır.

Carullah’a göre “**kelamî mezhepler**”, **hamâkat** (ahmaklık), **taassup ve düşmanlık esaslarına dayanır** ve Müslümanları güzel öğretilerden² mahrum bırakmış. Milyonlarca Müslümanı sapıklık vadisinde şeytanın pençesine bırakırlarmış(!). Anlaşılmayan şeyleri, asılsız şeyleri, boş yere inanç esaslarına sokarak **milyonlarca Müslümanı imanda şaşkınlık ve tereddüde sürüklemişler (!)**. Carullah’a göre kelâm ilmi, ilimde ve dinde pratik faydayı itibar etmediği için, Müslümanları geri bırakmış, **bataklığa sürüklemiş (!)**.³ Zira kelamcılarının hastalığı, sirayet yoluyla bütün Müslümanlara bulaşmış.

Kelâm kitapları çekirge belası gibi bütün beldelere yayılmış (!). Medrese ve mekteplerde çocuklar bu kitapları öğrenmekten fırsat bulup faydalı ilimlerle meşgul olamamışlar. Milyonlarca çocuğun kıymetli ömürleri beyhude yere zayi olmuş. Allah’ın kitabı, Rasülü’nün sünneti adeta unutulmuş. Böylece cehalet karanlığında yetişen Müslümanlar, her yerde başkalarının elinde esir gibi olmuş, **güya!**⁴ Bu iddiaların hepsine kocaman bir **hâşâ** diyoruz.

Mehmet Görmez'in, Carullah'tan getirdiği bu görüşleri pekiştirme maksadıyla bizzat kendisinin söyledikleri ise **kanımızı donduracak kadar vahimdir**. Şöyle ki:

“Carullah'ın kelami mezhepleri hafife alması, onların tartışma usullerine, en çirkin taassub yollarına sülük ederek Müslümanların imanlarını çocuk oyuncağı gibi hafife almalarındandır. Kelamcıların indî tefsir ve yorumları, ekseriyetle kitap ve sünnet gafletleri, Kur'an'ın açıklamaları ile iktifa eden Musa Carullah'a cesaret vermiştir. ...”⁵

Evet bunları, Hadis Profesörü ve (sâbık) DİB Başkanı Mehmet Görmez söylüyor...
Ne söylüyor? Şunları söylüyor:

“Kelâm mezheplerimiz (kelâmcılarımız), en çirkin taassub yollarına koyulmuşlar,

Müslümanların imanlarını çocuk oyuncağı gibi hafife almışlar, indî/keyfi tefsir ve yorumlar yapmışlar, kitap ve sünnet'te gaflet etmişler (!)” Hâşâ lillah diyoruz!

Mehmet Görmez'in tenkide konu ettiği kelim mezhepleri Selefiyye (Sahabe, Tâbiûn, Tebeu't-Tâbiûn ki ilk Hanefiler, ilk Şafiîler, ve ilk Hanbeliler selefidir. Dört mezhep imamının hepsi selefidir)⁶, Maturidiye ve Eş'ariye'dir.

Mûtezile ve benzerlerine fazlaca diyecekleri bir şey olduğunu sanmıyoruz. Şu kadar var ki Mutezile ve benzeri kelim mezheplerinin görüşleri, bu görüşlerin en az yüz kere daha yıkanmışdır! Şayet bidat ve bâtil mezhepleri konu etseydi, bunların ayırt edilmesi gerekirdi. En azından genellemeden dolayı bu hakarete, Ehl-i Sünnet kelâm mezhepleri dahil olmaktadır.

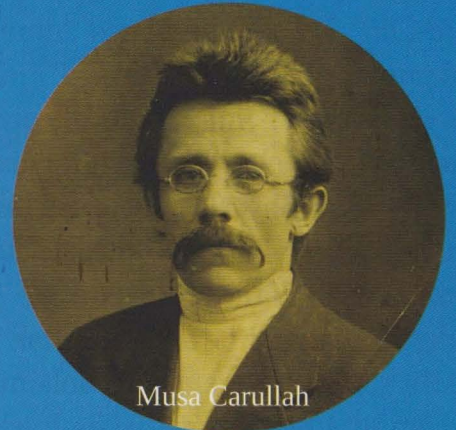
Görmez devamla şunları söylemektedir:

“Musa Carullah'ın kelim ilmine ve kelamcılara yönelttiği tenkitleri iki noktada yoğunlaştırmak mümkündür.”⁷

*Birincisi; kelâmcıların en büyük hatası, delilleri **kendi hevalarına tabi kılmalarıdır**. Kelamcılar önce ortaya bir iddia atmış, sonra da bunu ispat etmek için her türlü fedailiği göstererek, **şer'î nassları tahrif pahasına da olsa te'vil yoluna başvurmuşlardır**. Tevhid ilminden ibaret olan kelim ilminin, **hevâların çalıştığı bir ilim dalı haline gelmesi bundandır.**⁸*

Carullah'a göre kelamcılar, hiçbir zaman kendilerini delillerle sınırlandırmamışlardır. (...) Umum olmayan şeyleri genelleştirmiş, aklın ihâtasına girmeyen şeyler hakkında hemen hüküm vermişlerdir.”⁹

*Kısaca kelamcıların birinci hatası (...) Şer'î nassları bazen lafzın zevâhiri, bazen de luğavî mecaz diye isimlendirerek Kur'an'ın âyetlerinin ve Hazreti Peygamber'in hadislerinin ilmi ehemmiyetini iptal etmeleridir. (...) Ancak onlar bu kadarla da yetinmeyip, kelâmî vehimlerini kabul etmeyen adamları ya tekfir etmişler veya sapıklıkla suçlamışlardır. **Kendi taraflarına cennete giriş bileti, cehennemden kurtuluş berati verirken, başkalarına da cehenneme giriş bileti kesmekten başka bir şey yapmamışlardır.**¹¹*

Musa Carullah

İkinci nokta; itikadi meselelerde kesinlik zorunlu iken, zanni olan birçok şeyi inanç esaslarına sokmalarıdır. Kelamcıların bu hatasından dolayı bir taraftan şer‘an mu-teber olan imanın kudsiyeti ve ehemmiyeti düşmüş, diğer taraftan Müslümanlar arasında birbirine düşman farklı mezhepler zuhur etmiştir. (...) İslam’ın ve Müslüman-ların başına gelen her bela bu fırkalaşmadan neş‘et etmiştir.¹²

Musa Carullah’a göre, hâlis dinleri harab eden; aslı astarı olmayan hayallerle, batıl itikadlardır. Kati delillerle sâbit olmayan şeyleri itikadın bir parçası olarak kabul etmek büyük bir cinayettir. Binaen aleyh Hazreti İsa’nın nüzulü, Deccal’ın zuhuru, Mehдинin gelişi vs. gibi şeyleri akaid kitaplarına dercetmek ona göre doğru olmamıştır.”¹³

Görmez bu ifadelerinde “Musa Carullah’a gör’e dese de kendisi de makale ve eser-lerinde aynı fikirleri savunmaktadır. Özellikle ifadedeki son cümle, Görmez’in ma-kalesinde tıpa tıp mevcuttur.¹⁴

Kelamcılarımız/akaid bilginlerimiz/İslam alimlerimiz hakkında yapılan ağır hakaret-lere, özellikle “*Birincisi*” denen kısımda lütfen dikkat ediniz: Güya, “Kelâm-cılarımız şer‘î delilleri **kendi hevâlarına tabi kılmış-lar, şer‘î nassları tahrif etmişler**, kelam il-mini **hevâların çalıştığı bir ilim dalı** haline getirmişler (!). Yine “*hâşâ lillâh*” diyoruz! Ve Görmez bunları, kabullenerek Musa Ca-rullah’tan aktarmaktadır.

Değerlendirme: Kelam ilminin başlan-gıçtaki adı, dinin temelleri anlamına “*U-su-lü’-d-Din*”dir. Bu adla başlangıçta fıkıh ilmini de muhtevasında barındırmıştır. Son-raki devirlerde fıkıh ve fıkıh usülü bu ilim-den ayrılıp müstakil hale gelmiştir. “*Usü-lü’-d-Din*” ise, kelime olarak “dinin temeli” anlamına gelir ve “*ilm-i tevhid*” (inanç ilmi) adıyla da anılır. İlm-i Tevhid’in diğer adı da “*kelâm*”dır. Kelam İlmi’nin konusu “inanç esasları”dır. Gayesi, batıl inançlardan dini korumak ve iyi niyetli kimselerin zihinle-rinde oluşan bâtil düşünceleri ve şüpheleri gidermektir. Kelime anlamı olarak “kelâm”, etkili söz ve “yaralayan” anlamına gelir. Kelâm ilmi bir bakıma, İslam itikadının sa-vunma gücüdür.

Kelâm ilminin yaraladığı, İslam itikadı-nın karşısındaki bâtil inanç ve düşünce-lerdir. Yani Kelâm, akli ve nakli deliller serdederek İslam inancına yönelen bâtil düşünceleri yaralayıp yok eder. Böylece kelâm ilmi, naklin kontrolündeki bir akılla, Kur’an ve Sünnet’e karşı saldırıları bertar-af eder. Bu bakımdan Müslüman toplu-mda kelam ilminin tahsili “*farz-ı kifâye*”dir. Yani toplumda bu ilmi tahsil eden olmaz-sa, bütün Müslümanlar bundan sorumlu ve günahkâr olurlar.

Burada şunu da hatırlatmak yararlı ola-caktır. Fazlurrahman olsun, Musa Carullah olsun, kelâm ilmi ile akaid ilmini aynı an-lamda ya da birbiri yerine kullanmaktadırlar. Haddi zatında” **akâid**”, halka yönelik olarak İslam Dini inanç esaslarını tartışma-sız şekilde özetleyip anlaşılır hale getiren ilimdir. Sonuç itibariyle akâid, kelam ilmi-nin hülasesi olup, Kur’an ve Sünnet’te yer alan inanç esaslarını toparlar. Dolayısıyla akaidde yer alan esasların tamamı Kur’an ve mütevatir¹⁵ Sünnet’ten süzölmüş umde-lerdir. Bu çalışmayı yapan ulema da kelâm ulemamızdır. Bu bakımdan, akaid ilmini hedef almak, doğrudan İslam itikadını he-def almak anlamına gelir.

Demek ki, kelâm ilminde asıl olan “**menkul**”dür, yani ayet ve hadislerdir. Çünkü Allah ve Rasûlü (*Sallellâhu Aleyhi ve Sellem*)’in koyduğu hüküm asıldır. Akıl, nakli/menkulu anlamaya yarar. İnsanın, basit ve sınırlı aklıyla Yaradan’ın koyduğu hükümleri tartması, her şeyden önce mantıksız bir tutum olur. Carullah’ın “menkul” dediği şey “nakli delil”dir, yani Kur’an ve Sünnet’tir.

O halde, Musa Carullah’ın, kelâm ilmini ve kelmacıları birinci hedefe koymasının nedeni ortaya çıkmış olmaktadır. Zira bâtil fikirlerinin en güçlü engeli, kelâm ilmidir.

Musa Carullah’ın, “İslam’ın her ferdine fikir hürriyeti, ehil olan herkese de içtihat hakkı verilmesini”¹⁶ istediğini yukarıda belirtmiştik. Bu fikir hürriyeti “din” üzerinde rastgele konuşmayı da kapsamaktadır tabii ki. Kendisini içtihadı ehil gören kimse de din adına ahkam kesecektir. Carullah’ın, içtihadı ehliyetli gördükleri ise, kendisinin yolunda gidenlerden başkası olmayacaktır. Sahte ya da ehil olmayan doktor, nasıl ki insanın canına mâl olursa, türedi müçtehitlerin de insanın dünya ve ahiretine zarar vereceği muhakkaktır.

e) Musa Carullah’ın Diğer Hedefleri; İcma, Fıkıh, Fıkıh Usûlü, Mezhep İmamları ve Fakihlerdir¹⁷

Âlim ve müçtehit olmayan, dini hakikatleri kaynağından anlayamayan mü’minlerin başvuru kaynağı elbette dini iyi kavrayan ihlaslı âlimlerdir. Sosyal bir olgu olarak teşekkül etmiş olan “hak mezhepler” de bu ihtiyaçtan doğmuştur. Aynen doktor olmayan bir hastanın tedavi için doktora gittiği gibi. Hatta hastalığı kendi branşı dışında olan doktor bile, o branşta uzmanlaşmış başka bir meslektaşına gitmek zorundadır. Dahası, kendi branşı dahi olsa, bir ortopedi uzmanının veya genel cerrahın, kendi kendini ameliyat etme gibi bir durum düşünülemez. Aklın da ilmin de yolu budur.

Toplumda herkesin dinde ihtisaslaşması, özellikle müçtehit seviyesine gelmesi mümkün olmadığına göre, ihtiyaç sahibi kimse elbette bilmediğini bir bilene soracaktır. Kur’an-ı Kerim’in emri de böyledir.¹⁸

Bu tutum aynı zamanda, toplum fertleri arasında bulunması gereken zorunlu bir dayanışmanın da sonucudur. Çünkü herkes her branşın uzmanı olamaz. İnsanları doğru itikattan uzaklaştırmak için çeşitli “mahfiller”ce görevlendirilmiş “din âlimi” görünümlü kimselerin, insanları doğru kaynaklardan uzaklaştırmak istemelerinden daha tabii bir şey olamaz. Böylesi maksatlı çevrelerin ilk hareket noktaları, doğru itikadı gösteren kaynakları yıpratmak ve Müslüman toplumun elinden o kaynakları almaktır.

Nitekim Musa Carullah, keşf ve ilhamı, gerçeğe en uygun, en doğru, en kuvvetli, en kapsamlı ve en geniş kesin delil kabul ederken, fıkıh usulü ve kelm kitaplarında yazanların, şüphe yaratmaktan başka bir işe yaramadığını ifade eder. Bunun yanında felsefede Sokrat’ın, tıpta Hipokrat’ın, matematikte Arşimet’in, ilahiyatta Pisagor’un ve diğer ilim ehlinin ortaya koydukları bilgilerin de Allah’tan birer keşif ve ilham olduğunu belirtir.¹⁹ Dolayısıyla bu sayılanlar Carullah’a **göre kesin ve doğru bilgilerdir.**

“Sünnet genel itibariyle kesin bilgidir” dese de Carullah, onun inandığı Sünnet’in, İslam alimlerinin tanımladığı sünnetle hiçbir alakası yoktur. Filozofların görüşlerini bile sünnet kabul eden Carullah, en güçlü mütevatir hadisleri bile uyduruk kabul edebiliyor, sahabenin dahi hadis uydurduğunu söyleyebiliyor.

Neticede Carullah’a **göre filozofun sözü, kesin doğru ve ilahi kaynaklı, sahabenin Hazreti Peygamber (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem)**den aktardığı hadis ise, uyduruk (!). Bir başka ifadeyle, filozof mutlak doğru sözlü, sahabe ve selef-i salihîn/ulemâ yalancı, hâşâ!

Musa Carullah, İslam mezheplerinin ve mezhep imamlarının doğru ve etkin rolünü, saçma, dolaylı ve ihtimalli bir anlatımla küçümsemekte ve inkâr etmektedir. Şöyle ki:

“Ortaya çıkan her olay için fıkhî mezhepler çözüm getirememiş olabilir. Ancak bu, ümmetin hakikate uygun hüküm ve doğru bir çözümden mahrum olduğu anlamına gelmez; Allah, ya ümmetten birine ya da bir gruba doğru çözümü gösterecektir. Zira İslam ümmeti, peygamberine mirasçı olmuş, risaletin bereketi sayesinde her imamdan daha çok hak ve hakikati tespit eder olmuştur. İslam ümmeti kitap, risalet ve akıl sayesinde peygamberi gibi masumdur. Ümmet reşit olmuş ve imama ihtiyaç duymayacak bir dereceye ulaşmıştır. Ümmetin rüşdü ve aklı bir imamın varlığını gereksiz kılmıştır.”²⁰

Bu ifadelerle Carullah yine, toplumun keyfi dini yaşantı şeklinden ibaret olan “yaşayan sünnet”e yol aralamaktadır. Ona göre dinde alimler değil, toplum söz sahibi olmalıdır. “Ümmet” dediği toplum, masumdur, ne derse doğru söyler (!). Dolayısıyla herkes din adına her şeyi saçmalayabilir. Bu şekilde konulacak dini hükümler, güya mezhep imamlarının açıkladığı hükümlerden daha doğrudur(!).

Carullah’ın kendisi, “ümmet” dediği toplumdaki bir canlı örnek olsa gerektir!.

Musa Carullah, usûl kitaplarına tarihin şahitliği, hayat tecrübesi, aklın yol göstericiliği, sosyal ihtiyaç ve zamanın gerçeği gibi maddelerin de delil olarak eklenmesini isteyerek, eklenmesini istediği unsurların teşride delil olması gerektiğine de işaret etmektedir.²¹ Burada asıl hedef, usûl ilimlerini bozmaktır.

f) Musa Carullah İcmâ’yı İnkâr Etmekte ve Parlamente’ye Benzetmektedir

Musa Carullah, “icmâ”yı delil olarak kabul etmediğini açıkça ifade etmektedir.²² Bu bağlamda Carullah, icmâ’ın kesinliği, bağ-

layıcılığı, genelliği, ebediliği ve senedinin bulunmasının zorunluluğu konularında, fıkıhçıların görüşünü kabul etmediğini söylemektedir.²³

Dolayısıyla Carullah, icmâ’ın, sadece ictimai kuralların uygulanmasında muteber bir güç olabileceğini, herhangi bir hükmün varlığına ve doğruluğuna delil olamayacağını kabul eder.²⁴ Yani Carullah’a göre, icmâ’ın dini bir değeri yoktur, ancak toplum beğenirse sıradan birisinin sözü gibi alıp kullanılabilir (!).

Musa Carullah, icmâ’yı, “Ehlü’l-Hall ve’Akd”in ittifakı gibi görmektedir. Ona göre “hall”, sorunların ilim ve akılla çözülmesi, “akd” ise işleri karara bağlamaktır. Bu yüzden Carullah, icmâ’ın genel ve ebedi nitelikte olmadığını savunmaktadır. İcma’yı öylesine tenkit eder ki, Fıkıh Usûlü kitaplarında yer alan icmâ hakkındaki bilgilere, fakihlerin bile basiretle ve ihtiyatla yaklaşımları gerektiğini söyler.²⁵ Bu yaklaşımıyla Carullah, icmâ’ın künyesini bozmakla işe başlamakta ve bu konuda fakihlere de direktif vermektedir.

Carullah, milli meclis ve parlamentolarda alınan çoğunluk kararını da fıkıh usulündeki icmâ’ya benzetmektedir. Çoğunluğun iradesinin, bir kararın yürürlüğe girmesi için en kısa yol olduğunu ancak bunun doğru, faydalı ve toplum yararına hizmet eden bir karar olduğu anlamına gelmeyeceğini söyler. Hatta azınlık tarafından ileri sürülen bir görüşün bazen daha doğru ve yararlı olabileceğini ifade eder. Bu görüşüne de delil olarak, “Eğer yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, seni Allah’ın yolundan saptırır- lar”²⁶ âyetini delil getirir.

Halbuki Fıkıh Usûlü’ndeki “icmâ”nın, Carullah’ın bu değerlendirmeleriyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. İcmâ, Hazreti Peygamber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in vefa-

tından sonra, herhangi bir asırda şer‘î bir konuda müçtehitlerin görüş birliğine varmalarıdır.²⁷ Bu tarif üzere üzerinde icmâ edilmiş bir dini hüküm, Müslümanlar için kesin ve bağlayıcı delildir; bu hükme muhalefet etmek veya bunu bozmak asla caiz değildir.²⁸ İcmâ‘ın delil oluşu da âyet-i kerime²⁹ ve hadis-i şeriflerle³⁰ sabittir.

Müslüman âlimlerin ittifakla kabul ettikleri hükümleri kabule yanaşmayan bir kimsenin, yukarıda belirtildiği gibi bütün din ve kül-

türleri kucaklaması, halkın rasgele görüşünü doğru kabul etmesi oldukça mânidardır.

Musa Carullah‘ın, gerek icmâ‘yı reddetmesi, gerekse İslami ilimler ve İslam hak mezhepleri ile fıkıh ve kelamcılarının tamamen karşısında durması, Fazlurrahman‘ın bu konulardaki tutumuyla aynıdır.³¹

Devam edecek inşâallâh.

Bu makale www.ahmetgelisgen.com adresinden alınmıştır.

Dipnotlar:

- 1 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 82-105.
- 2 Carullah‘ın güzel öğretisi dediği şeylerin birincisi, delilsiz hiçbir şeyi kabul etmemek; ikincisi ise, hakikat olduğu ortaya çıkan şeyi inkâr etmemekmiş! (Görmez, Musa Carullah, s. 83). İki esasın birbirine taban tabana zıttı olduğuna dikkat ediniz. A. Gelişgen.
- 3 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 83.
- 4 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 84.
- 5 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 84.
- 6 Şerafetin Gölcük-Süleyman Toprak, Kelam, s. 34, 36.
- 7 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 84.
- 8 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 85.
- 9 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 85.
- 10 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 85.
- 11 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 86.
- 12 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 86.
- 13 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 86.
- 14 Görmez, “Hadislerde Delalet Sorunu”, DİB Güncel Dini Meseleler Birinci İhtisas toplantısı, Tebliğ ve Müzakereler 02-06 Ekim 2002 Ankara, TDV matbaası, Ankara, 2004, s. 225-242; Görmez, “Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu ve Yeni Bir Metodoloji İçin Atılması Gereken Adımlar”, İslami Araştırmalar Dergisi, Cilt, 10, Sayı, 1,2,3, 1997, s. 31-41. Ayrıca bkz. Görmez, Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu, s. 60, 78-81, 317.
- 15 Çoğunluk ulemaya göre, meşhur sünnet de itikatta delildir. Maturidilere göre, Kur‘an‘da temeli

bulunan itikadi konular hakkında açıklama getiren sahih “haber- i vahid” de itikadi konularda delil olarak kabul edilmiştir (Bkz. TDV İslam Ansiklopedisi, XXVIII/168).

- 16 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s. 107.
- 17 Mehmet Görmez, Musa Carullah Bigiyef, s.130.
- 18 Nahl, 16/44.
- 19 Musa Carullah, Kitâbu’s-Sünne, s. 92.
- 20 Musa Carullah, Kitâbu’s-Sünne, s. 81.
- 21 Musa Carullah, İslam‘ın Elifbâ’sı, s. 44.
- 22 Musa Carullah, İslam‘ın Elifbâ’sı, s. 45.
- 23 Musa Carullah, Kitâbu’s-Sünne, s. 123, 124.
- 24 Musa Carullah, Kitâbu’s-Sünne, s. 124, 125.
- 25 Musa Carullah, Kitâbu’s-Sünne, s. 125.
- 26 En‘am, 6/116.
- 27 Abdülkerim Zeydan, el-Veciz fî Usûli‘l-Fıkh, s. 179.
- 28 Abdülkerim Zeydan, el-Veciz fî Usûli‘l-Fıkh, s. 182.
- 29 “Kim, kendisine hidayet (doğru yol) besbelli oluktan sonra peygambere karşı çıkar, mü‘minlerin yolundan başkasına uyarsa, onu yöneldiği yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Orası ne kötü bir varış yeridir. (Nisâ, 4/115).
- 30 Peygamber (s.a.v.), “Şüphesiz ümmetim hiçbir sapıklık üzerinde birleşmez” buyurmuşlardır. (Tirmizi, Fiten, 7; İbn Mace, Fiten, 8). Bu konuda Rasûlullah Efendimiz‘in duası da vardır (Dârimî, Fiten, 1).
- 31 Bkz. Fazlurrahman, İslam, s. 328, 343; Tarih Boyunca İslami Metodoloji Sorunu, s. 17, 18, 49, 50, 69-71, 136-138, 163.

HASAN KUDUOĞLU

DEVLET-İ ALİYYE'NİN OTUZ ÜÇÜNCÜ ŞEYHULİSLÂMI, HOCA SÂDEDDİN EFENDİ'NİN TORUNU

BAHÂÎ MEHMED EFENDİ

(Rahimehüllâh)

Vilâdet târihi: 1004 / 1595 - Vefât târihi: 1064 / 1654

Şeyhulislâmlık târihi: 2 kere bu makama getirilmiştir

İlk meşîhati: 8 Receb 1059 - 11 Cemâziyelevvel 1061 / 18 Temmuz 1649 - 2 Mayıs 1651

İkinci meşîhati: 11 Ramazân 1062 - 12 Safer 1064 / 16 Ağustos 1652 - 2 Ocak 1654

Şeyhulislâmlık müddeti: 3 sene, 2 ay, 2 gün - Şeyhulislâmlar arasındaki sırası: 33. Şeyhulislâm

Meşîhat makâmındaki sırası: 42, 45 - Meşîhat dönemindeki pâdişah: 4. Mehmed

- Târihçe-i Hayât-ı Necîbesi -

Bahâî Efendi İstanbul'da doğmuştur, doğum târihi için kaynaklarda 1595 ve 1601 yılları verilmekte ise de birincisi daha doğru görünmektedir.

Baba ve anne tarafından tanınmış bir ilmiye âilesinden gelmektedir. **Şeyhulislâm Hoca Sâdeddîn Efendi**'nin torunu ve Rumeli kazaskeri **Hoca Sâdeddîn-zâde Abdülazîz Efendi**'nin oğludur. Bu yüzden ulemâ arasında "**Azîzzâde**" ünvanıyla yâd olunurdu. Annesi ise **Ebu's-Suûdzâde Mustafa Çelebi**'nin kızıdır.

- İlmî Hayâtı ve Vazîfeleri -

Tahsîlini babasından ve âile çevresindeki tanınmış hocalardan yaptı.

Bir önceki **Şeyhulislâm Abdürrahîm Efendi**'den tahsîl-i ulûm etti. Ardından ortanca amcası **Şeyhulislâm Hoca Sâdeddînzâde Mehmed Esad Efendi**'ye mülâzım oldu.

1617'de babasıyla birlikte Hicaz'a gitti, dönüşte ilmiye mensûbu âilelere tanınan imtiyazlardan faydalanarak genç yaşta çeşitli medreselere müderris tâyin edildi. Bu medreseler sırasıyla Davud Paşa Medresesi, Mahmud Paşa Medresesi, Mihrimah Sultan Medresesi, Sahn-ı Semân Medresesi ve Şehzâdebaşı Medresesi'dir. (Bkz: Resim:1, 2, 3 ve 4)

Daha sonra kadılık mesleğine geçerek 1631'de Selânik, 1633'te Halep kadısı oldu. Bu sırada Halep Vâlisi **Ahmed Paşa** ile araları açıldı. (Bkz: Resim:5)

1- 2. Bayezîd'in vezirlerinden Koca (Derviş) Dâvûd Paşa (ö. 904/1498) tarafından 890 (1485) yılında yaptırılan külliye'nin bir parçası olan medrese yakın zamâna kadar perişân hâldeyken Fatih Belediyesi tarafından ihyâ edilmiştir.

Ahmed Paşa, Bahâî Efendi'yi tütün içmek ve bu sebeple de adlî ve kazâî görevlerini aksatmakla suçlayarak pâdişâha şikâyet etti.

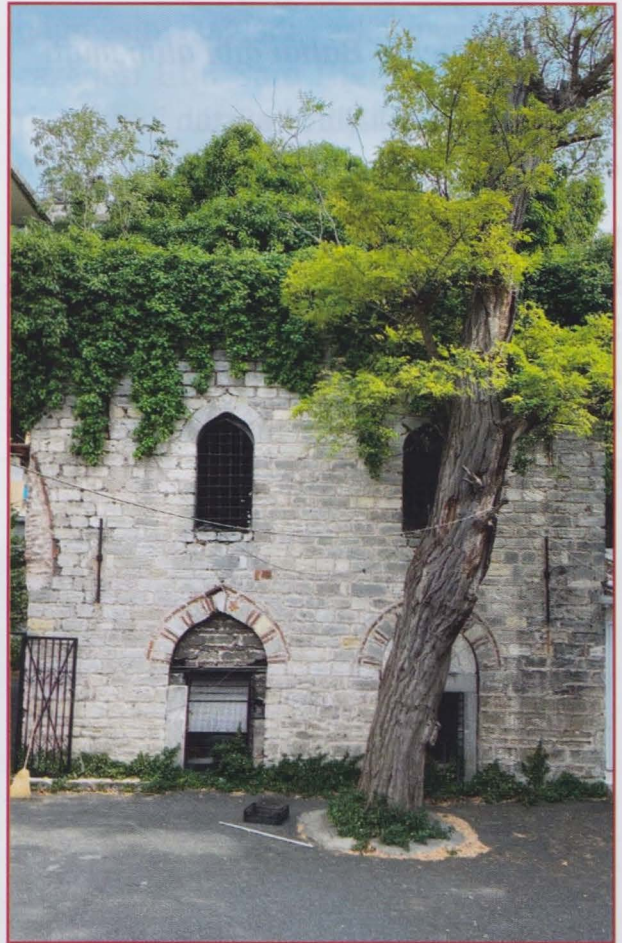
Bunun üzerine, bu konuda sıkı bir yasa uygulayan **4. Murâd**'in emriyle azledilerek Kıbrıs'a sürüldü. 1636'da İstanbul'a dönmesine izin verildi. Kıbrıs'ta geçirdiği sıkıntılı günlerin hissiyatı orada iken yazdığı şiirlerine de yansımıştır.

Bahâî Efendi 1638'de Şam, 1644'te Edirne, bir yıl sonra da İstanbul kadılığına bulundu. 1646'da Anadolu, ardından da Rumeli kazaskerliğine tâyin edildi. Belli sürelerle kaldığı bu görevlerden mâzul olduğu yıllarda çeşitli yerler kendisine arpalık olarak verildi.

- Şeyhulislâm Olması (İlk Meşîhati) -

1647'de ikinci defa Rumeli kazaskeri, nihâyet **Hoca Abdürrahîm Efendi**'nin azli üzerine 8 Receb 1059'da (18 Temmuz 1649) şeyhulislâm oldu. (Bkz: Resim:6)

Bu vazîfeye tâyin edilmesine:

2- Fâtih Sultan Mehmed'in sadrazamlarından Mahmud Paşa tarafından Eminönü'nün Mahmut Paşa semtinde yaptırdığı külliye'nin bir parçası olan medreseden günümüze gelebilen ana dersihâne binâsı

3- Kanûnî Sul-
tan Süleyman'ın
kızı Mihrimah
Sultan'ın Üs-
küdar'da inşâ
ettirdiği Mih-
rimah Sultan
Medresesi'nin
eski bir resmi

كَلْمِدِي دَهْرَه بَهَائِي كِبِي عَالِم مُفْتِي

“Gelmedi dehre **Bahâî** gibi âlim müftî”

mısrayla târih düşürülmüştür.

Bu sırada **4.Mehmed** henüz çocuk yaşta olduğundan devlet idâresi **Vâlîde Kösem Sultan** ve ocak ağalarının elinde idi. Sert bir mîzâca sâhip olan **Bahâî Efendi**'nin ağalara önem vermeyip isteklerine karşı koyması onlarla arasının bozulmasına sebep oldu.

Vâlîde Sultan'a gönderdiği iki arızada ağaların ardı arkası kesilmeyen isteklerini kabûl edemeyeceğini, bunun için kendisinin görevden affını ricâ etmiş, ancak **Vâlîde Sultan** bir süre daha sabretmesini istemiştir. Fakat bu sırada meydana gelen İzmir konsolosunun yargılanması meselesi azline sebep oldu.

Bahâî Efendi'nin şahsiyetini tanıma ve devletin içinde bulunduğu karışıklığı anlama bakımından önemli olan bu hâdise şöyle gelişmiştir:

Bir İngiliz tüccâr İzmir kadısı **Hâşimîzâde**'ye başvurarak İzmir'deki

İngiliz konsolosunu bir alacak yüzünden mahkemeye vermek istemiş, kadı da konsolosu yargılamak isteyince konsolos ahidnâme gereğince mahkemenin ancak değeri iki yükten aşağı dâvâlara bakmaya yetkili olduğunu, dolayısıyla bu dâvâyâ bakamayacağını kadıya sert bir dille ifâde ederek çıkıp gitmiştir.

Bu durumu devlete hakaret sayan **Hâşimîzâde** konsolosun davranışını, devlet aleyhine bâzı faaliyetlerini ve bu arada devletin savaş hâlinde olduğu Venedik gemilerine gizlice zahîre sağladığını bir îlâmla şeyhulislâma bildirir.

Bahâî Efendi, Sadrazam Melek Ahmed Paşa'ya kadının îlâmını göndererek İngiliz elçisi **Sir Thomas Bendis**'in uyarılmasını ve konsolosun azledilmesini ister.

Sadrazam, muhtemelen çeşitli konular da anlaşılmadığı ve sertliğinden şikâyetçi olduğu **Bahâî Efendi**'yi yıpratmak için işlerinin çokluğunu ileri sürerek bu dâvâyâ kendisinin bakmasını bildirir.

Bunun üzerine **Bahâî Efendi** elçiyi çağırıp ona İzmir konsolosunun hatâlarını

bildirir ve görevden alınmasını ister. Elçi sert bir tavırla İngiliz kralının tâyin ettiği bir kimseyi görevden alamayacağını söyleyince **Bahâî Efendi** İngiltere'nin antlaşmalara aykırı davranışlarından bahseder.

Bu sırada elçinin pervâsız tutumunu devlete hakaret sayan **Bahâî Efendi** onu konağına hapsedirir. Elçi adamlarıyla saraydaki ağalara haber gönderip yardım ister. Ocak ağaları İngiltere ile barışın bozulabileceğini, bunun için elçiyi serbest bırakmasını söylerlerse de **Bahâî Efendi** ağaların da din ve devlet îtibârını ayaklar altına aldıklarını ifâde ederek aldırış etmez. Bunun üzerine ağalar şeyhulislâmın azlini isterler.

Saray önce karşı çıkarsa da ağaların direnmesi üzerine şeyhulislâm azledilerek yerine öteden beri **Bahâî Efendi**'ye karşı çıkan ve ocak ağaları ile arası iyi olan Rumeli Kazaskeri **Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi** şeyhulislâmlığa getirilir (11 Cemâziyelevvel 1061 / 2 Mayıs 1651).

Bahâî Efendi ise önce Anadoluhisarı'ndaki yalısına çekilmiş, bir süre sonra da arpalığı olan Midilli'ye gönderilmiştir. Ancak oraya giderken yolda uğradığı Gelibolu'da kalmış, saray da buna göz yummuştur.

(Bahâî Efendi'nin yalısının bulunduğu koy ve çevresindeki arâzî geçmişte Osmanlı pâdişâhı 4.Mehmet tarafından dönemin şeyhulislâmı Bahâî Efendi'ye bağışlandığı için kimi kaynaklarda Bahâî Körfezi olarak da anılır.) (Bkz: Resim:7)

- İkinci Meşîhati -

Yakın dostu olan **Siyavuş Paşa** sadrazam olunca **Bahâî Efendi**'nin İstanbul'a dönmesini sağladı, arkasından da amcazâdesi **Ebû Saîd Efendi**'nin azli üzerine ikinci defa şeyhulislâmlığa gelmesine yardımcı oldu (11 Ramazan 1062 / 16 Ağustos 1652).

Yeniden şeyhulislâmlığa getirilişine **Mehmed Şâmî** şöyle târih düşürmüştür:

فَطَوَّبُوْهُ بِفَتْوَى الرُّومِ بِأَبْنِ الْعَزِيْزِ

4- Kanûnî Sultan Süleyman'ın, Manisa sancağında vâli iken 950 (1543) yılında vefât eden oğlu Mehmed adına yaptırdığı Şehzâde Külliyesi'nin bir parçası olan medresesi

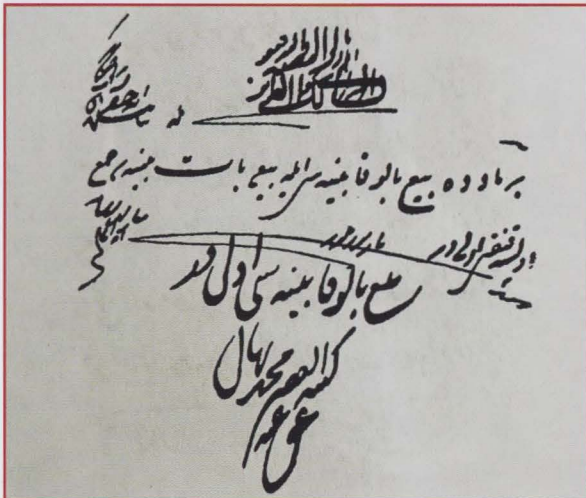
5- Dünyânın eski ve en büyük kalelerinden biri sayılan Haleb Kalesi'nin Osmanlı döneminde çekilmiş bir resmi

“Anadolu diyârının fetvâ makamı
(Abdü'l-)Azîz'in oğluna hayırlı olsun.”
(1062)

“*Vekâyi'ü'l-fuzalâ*” müellifi Şeyhî'nin babası Şeyh Feyzî Hasan Efendi de şu târihi söylemiştir:

عز ايله صدره كجوب اولدى بهايى مفتى

“İzz ile sadra geçip oldu Bahâyî müftî.”
(1062)

6- “Allâhümme yâ Veliyye'l-ismeti ve't-tevfîk, nes'elûke'l-hidâye ilâ sevâi't-tarîk

Bu mesele beyânında eimme-i Hanefiyye'den cevap ne vechiledir ki?

Bir mâdde bey'-i bi'l-vefâ beyyinesi ile bey'-i bât beyyinesi cem' olsa kankısı evlâ olur? Beyân buyrulup musâb oluna.

el-Cevâb: Allahu a'lem, bey'-i bi'l-vefâ beyyinesi evlâdır.

Ketebehû el-fakîr Mehmed Bahâî ufiye anh.”

- Vefâtı -

Bahâî Efendi'nin ikinci meşîhatı tâyin ve azillerle ve devrinin siyâsî olayları ile mücâdele içinde geçti.

12 Safer 1064'te (2 Ocak 1654) boğmacadan (hunak) öldü. Mezarı Fâtih Câmî-i'nin Darüşşafaka caddesine açılan kapısı civârında cadde üstünde, evvelce yolun solunda Bahâî Sofası adıyla anılan yerde iken genişletilen yol sebebiyle oradan kaldırılarak karşı taraftaki günümüzde yoldan yüksekçe kalan hazîreye nakledilmiştir. (Bkz: Resim:8, 9, 10 ve 11)

Ölümünden yirmi gün kadar önce meczup bir derviş olan Hüseyin Efendi, Ebu's-Suûdzâde Sâdık Çelebi'ye giderek Bahâî Efendi ile görüşmek istediğini söylemiştir. Sâdık Çelebi de dervişi Bahâî Efendi'nin makamına getirince, şeyhulislâma “Bakınız efendim! Ölümünüz yaklaştı, kurtulmaya çâre yok.” dedi.

Kendine gelen Bahâî Efendi: “Dedem! Bunun çâresi nedir?” diye sordu. Derviş:

7- Şeyhulislâm Bahâî Efendi'nin Kanlıca'daki Bahâî Körfezi'nin hemen ağzında bulunan muhteşem yalısının harem bölümü sökül-dükten sonra geriye kalan taş kayıkhâne-nin kemer gözleri ve harap hâldeki selâm-lık dâiresi (1870'ler)

“Bunun çâresi yoktur. Sizin makamınız kötülükleri uzaklaştıran ve ömrü uzatan işleri yapmaya müsâit olduğu hâlde şid-deti elden bırakmadınız. Tedârik, vaktinde gerekliydi.” diyerek huzûrdan uzaklaşmış.

Bahâî Efendi o gece rüyâsında evinin karşısındaki bahçede bulunurken, kendisine, çıplak beyaz bir ipeğe sarılı vaziyette oturması emredildi. Uyandığı zaman kâhyalarından birine 300 flori (Osmanlı devrinde altın lira) vererek kurban ve sadaka olarak dağıtılmasını istedi. Fakat kâhya bu paraları rastgele harcadı ve heder etti. Bu olaydan bir süre sonra şeyhulislâmın hastalandığı ve sonunda öldüğü anlaşılmaktadır.

Mezat taşına nakşedilmiş olan:

مَنْزِلِكَ فِرْدَوْسُ أَوْلَةِ الْفَاتِحَةِ

“Menzilin Firdevs ola. el-Fâtîha.”
(1064)

ibâresi vefâtına târih olarak düşürülmüş-tür.

Ölümüne şu beyit (3 eksikli olarak) tâ-rih düşürülmüştür:

خِطَابِ إِزْجَعِيدَنْ أَوْلَدِي بِهَيْوَشِ
بِهَائِي كَاسَهُ مَوْتِي قِيلُوبِ نُوشِ

“Hitâb-ı ‘İrcî’den oldu bî-huş,
Bahâî kâse-i mevî kılıp nûş.” (1061
ama aslında 1064)

Şu ibâre ile de târih düşürülmüştür:

وَقَدْ مَاتَ الْعُلُومُ بِبِهَاءِ الْمَرْحُومِ

“Bütün ilimler merhûm **Bahâ**(î Efendi)
ile öldü (gitti).” (1064)

Şu ibâre ile de târih düşürülmüştür:

أَيُّ أَفْنَدِي فَاتِحَةَ أَوْقَى بِهَائِي رُوحَنَةَ

“Ey efendi! Fâtîha oku **Bahâyî**
rûhuna.” (1064)

- Şahsiyeti -

Kaynakların ittifakla bildirdiğine göre keskin bir zekâyâ ve kuvvetli bir hâfızaya sâhip bulunan **Bahâî Efendi**, iyi bir tahsîl görmemesine ve ilmî konularda derinleşmemiş olmasına rağmen anlayış ve kavrayış gücü sâyesinde hemen her meselenin üstesinden kolaylıkla gelebilmiştir.

8- Fâtih Câmii 1883

Ayrıca rahatına düşkün olduğundan ilmî konularla uğraşmak gibi yorucu ve sıkıntılı çalışmalar yerine vaktini sohbet ve edebiyat meclislerinde geçirmeyi tercih etmiştir.

Kâtib Çelebi: “Merhum tab‘-ı selîm, zihn-i müstakîm sâhibi bir kimse idi. Eğer kanun üzere şügl edip keyfe müptelâ olmasa Rûm‘da bir gelenlerden olurdu.” diyerek onu tenkit ederken bir taraftan da sâhip olduğu meziyetleri belirtmektedir.

“*Tuhfe-i Hattâîn*”de **Derviş Abdî-i Mevlevî**’den ta‘lik meşkettiği, latîfeleleriyle meşhur olduğu kaydedilen **Bahâî Efendi**’nin kültür ve edebiyat târihi bakımından en önemli yanı şâirliğidir.

9- Çarşamba tarafından Fâtih Câmii’ne gelmeden sol tarafta bulunan Bahâî Efendi hazîresi

Şiirde **Şeyhulislâm Zekeriyyâzâde Yahyâ Efendi**’nin etkisi altında kalmış olan şâire **Bahâî** mahlasının **Yahyâ Efendi** tarafından, soyunun **Bahâeddîn Nakşibend** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**’ne uzanması sebebiyle verildiği söylenmekte, ayrıca Nakşî olduğu ve “tekmîl-i rusûm-i tarîkat ettiği” belirtilmektedir.

Nitekim **Bahâî**’nin **Yahyâ Efendi** ile yakın münâsebeti, ona karşı duyduğu saygı ve sevginin derecesi dîvânında yer alan “Olmaz” redifli gazel-i müzeyyelinden de anlaşılmaktadır. **Bahâî** üzerinde ayrıca **Bâkî**’nin etkisi de kuvvetle hissedilmektedir.

Bununla beraber **Bahâî Efendi**’nin Mevlevîliğine dâir bâzı kayıtlara da tesâdüf edilmektedir. **Naîmî**, **Bahâî Efendi**’nin gördüğü bir rüyâ münâsebetiyle yazdığı satırlarda onun Gelibolu Mevlevîhânesi şeyhi **Ağazâde**’ye ihlâsı olduğunu söylemektedir.

Şeyhulislâmlık dönemlerinin mücâdele içinde geçmesinde devrin çok karışık olması yanında kendisinin sert mîzaçlı ve asabî oluşunun da rolü vardır.

10- Fâtih'te Dâr-ruşşafaka Caddesi üzerinde, yakın zamanda belediye tarafından ihyâ edilen Şeyhulislâm Bahâî Efendi hazîresinin 1926 senesindeki hâl-i pür melâli. Şeyhulislâm Mekkî Efendi ile oğlu Şeyhulislâm Mekkîzâde Âsım Efendi'nin kabirleri de buradadır.

- İlmî Eseri -

“*Dîvân-ı Bahâî.*” (Bkz: Resim:12)

İmâm-ı Birgivi’den (ö. 1573) sonra devâm eden tarîkat ve şerîat taraftarları arasındaki çatışmalar **Bahâî Efendi** zamânında en harâretli dönemini yaşamış, kendisi tarîkat erbâbı tarafına meyilli ve bâzı kayıtlara göre Mevlevî muhibbi olduğu hâlde Kadızâdeliler’den çekindiği, belki de bir olay çıkmasını istemediği için tarîkat taraftarlarının bâzı davranışları aleyhine fetvâ vermiş, fakat el altından onları korumuştur.

Dili mânâ ve ses bakımından doyurucu ve zarif olan şâirin şiirleri ancak küçük bir dîvân dolduracak kadardır. Buna sebep olarak da az ve öz yazma isteği, üslûp bakımından titiz oluşu ve yaratılışı itibârıyla verimsizliği gösterilebilir.

Kâtib Çelebi’nin kendi döneminde gündemde olan bâzı coğrâfî konular ve dünyânın kuzey yarım küresinde gece ve gündüz süreleri arasında görülen büyük fark ile namaz ve oruç vakitlerinin tâyini meselesini belirtmek için istediği fetvâyı **Bahâî Efendi** vermeyince **Kâtib Çelebi** tarafından eleştirilmiştir.

Ancak devrinde ve sonraları şiirlerinin çok beğenilmiş olduğu, dîvânının sâdece İstanbul kütüphânelerinde 20’den fazla yazma nüshasının bulunmasından anlaşılmaktadır.

Ayrıca tütün içmenin mübah olduğuna dâir verdiği fetvâ lehinde ve aleyhinde bâzı kanâatlerin ileri sürülmesine sebep olmuştur.

Tamâmı 900 beyit kadar olan dîvan-çesinde altı kasîde, “*Sâkînâme*” ve “*Niyâznâme*” adlarında iki küçük mesnevî, dört kıta, iki târih kıtası, kırk gazel ve on sekiz rubâî vardır.

Torunu müderris **Yahyâ Sadeddîn Efendi**’dir (ö. 1717).

Bunlardan “*Niyâznâme*”, Kıbrıs’ta sürgün olarak bulunduğu sırada affedilmesi için **4.Murad**’a yazmış olduğu mesnevîdir. Şiirleri arasında devrin anlayışına göre bir dîvanda mutlakâ bulunması gereken tevhid, münâcât ve na’t gibi dînî manzûmeler yoktur.

11- Şeyhulislâm Bahâî Efendi'ye atfedilen şâhideleri kırık mezar

Yaşadığı zaman zarfında altı pâdişâhın tahta çıkışını görmesine rağmen **4.Murad** ile Silâhdar ve Kaptân-ı Deryâ **Mustafa Paşa** dışında hiçbir pâdişâha ve devlet adamına kasîde yazmamıştır.

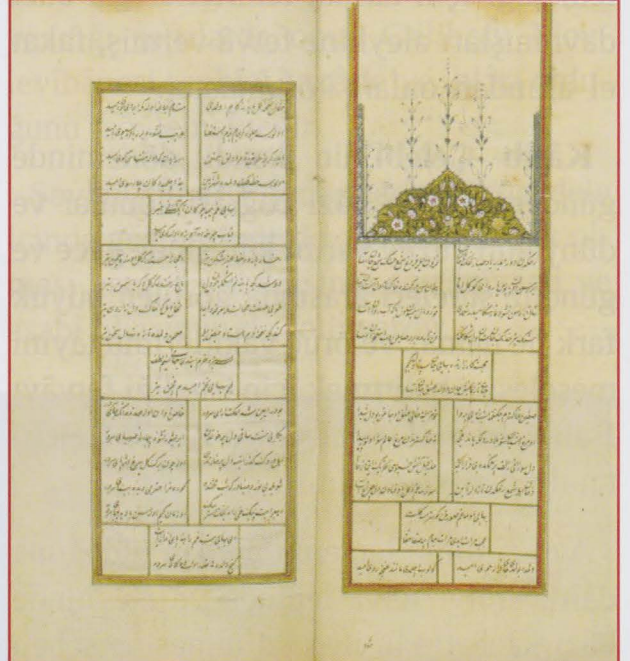
Şiirdeki kudretini daha çok gazellerinde ortaya koyan **Bahâî Efendi**, bunların büyük bir kısmında aşkı, sevgiyi ve sevgiliyi dile getirmiştir. Pek azında ise tasavvufî görüş ve düşünüş ile sûfice bir edâ vardır. Bâzı gazellerinde başından geçen olaylarla yaşadığı devrin izlerini görmek mümkündür. Rubâîlerinde ise rindce bir tavır sergiler.

Bahâî Efendi dîvânı önce **Sadeddin Nüzhet Ergun** tarafından yayımlanmış (İstanbul 1933), daha sonra da **Harun Tolasa** bu neşirle İstanbul kütüphânele- rindeki yedi yazmaya dayanarak dîvânını, şiirlerinin büyük bir kısmını içine alan bir seçme hâlinde, hayâtı ve sanatı hakkında dikkate değer bir girişle birlikte açıklamalı olarak tekrar neşretmiştir (İstanbul 1979).

Meşhur bir beyti şöyledir:

“Hem yakarsın berk-ı şemşîr-i sitemle âlemi,
Hem yine dirsin ser-i kûyimde feryâd olmasun.”

“Naz, niyaz ve sitem kılıcının şimşeği ile hem âlemi yakarsın,
Sonra da köyümün üstünde ses olmasın dersin. (Bu nasıl bir tezattır?!)”

12- Bahâî Mehmed Efendi “Dîvân”ının ilk sayfası (Mecmû‘a-i Devâvîn, İÜ Ktp., TY, no:2838, vr:18b)

- Hayır Eseri -

Bahâî Efendi Fâtih Câmii'nin yakınlarındaki evinin civârındaki Kirmasti Mescidi'ni câmi eyleyip görevli tâyin etmiştir ama bu câmi maalesef günümüze ulaşmamıştır.

Rûhu için el-Fâtîha.

Kaynaklar:

(Mehmet İpşirli, Mustafa İsmet Uzun, Tdv İslâm Ansiklopedisi, 4/463-464; Müstakimzâde Süleymân Sa'düddîn, Devhatü'l-meşâyih, sh:55-57; Aynı mlf., Devhatü'l-meşâyih (me'a-zeyl), Süleymâniye Ktp., Yazma Bağışlar, rakam:5497, verak:25b-26a; Aynı mlf., Tuhfe-i hattâtîn, sh:709-710; Şeyhî, Vekâyi'u'l-fuzalâ, 1/214-217; Kâtib Çelebi, Cihannümâ, sh:21-22; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i 'Osmânî, 2/28; İlmiyye Salnâmesi (haz. Seyid Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş), sh:375-377, 754; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'l-İslâm fi'l-'ahdi'l-'Osmânî, 1/463-469; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhülislamları, sh:73-75; Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde Şeyhülislam Fetvaları, sh:14; Serhat Başar, Osmanlı Şeyhüislamaları, sh:92-94; M.Orhan Bayrek, İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar, sh:68-69; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/124-125; Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, 4/468-469; Adnan Adıvar, Osmanlı Türklerinde İlim, 1960, sh:128-132; Muhibbî, Hulâsatü'l-eser, 4/2-9; Naîmâ, Târih, 4/431-432, 5/54-59, 62-69; Ali Fuat Bilkan, Yusuf Çetindağ, Şeyhülislam Şairler, sh:105-116; Muallim Naci, Osmanlı Şairleri, sh:218-221; Sadettin Nüzhet Ergün, Türk Şairleri, 2/664-669)

İletişim adresi: hasan.kudu@hotmail.com

Sevdiklerinize Hediyeler Bu Sepette...

herseybusepette.com

İNDİRİMLİ FIRSAT ÜRÜNLERİ

GÜVENLİ ALIŞVERİŞ

HIZLI KARGO

**hersey
busepette**

0 (212) 912 10 58

ÖMER FARUK KORKMAZ

HİLÂFETİN KUREYŞ'E ÂİDİYETİ MESELESİ -2-

Bu yazının ilk bölümü geçen ay yayımlanmıştı.

Müteâriz Rivayetlerin Genel Tahlîli:

Buraya kadar aktardığımız rivayetlerden de anlaşılacağı üzere bahsinde olduğumuz konu zâhirleri itibarıyla müteâriz olan rivayetlerin işkâl sahasına taşıdığı bir konudur.

“İmamlar Kureyşten’dir” manasına gelen rivayetlerle istidlal edenler, hilafette Kureyşli olmayı şart koşarken Hazreti Ömer (*Radıyallahu Anh*)ın değişik tarihlerle nakledilen rivayetlerin kiminde “Ecelim gelirse Ebu Ubeyde’yi halîfe tayin ederim” demesi, kimi rivayetlerde “Onun da vefat etmesi durumunda Muaz b. Cebel’i” söylemesi hilafette Kureyşli olmanın şart olmadığını göstermektedirler. Zira Muaz b. Cebel (*Radıyallahu Anh*) nesebi Kureyş olmayan bir ensarîdir.³⁶

Dırar b. Amr gibilerinin savunduğu ve cumhura muhâlif addedilen bu görüşü ve bu görüş adına sunulan mesnetleri muhteva açısıyla tahlil etmekte fayda vardır.

Hilafette Kureyşli olmanın gerekli olmadığını intaç eden Hazreti Ömer’in sözünden başlamak gerekirse şunlar söylenebilir:

Hazreti Ömer (*Radıyallahu Anh*)dan bu konudaki rivayetler farklılık arz etmektedir. Eğer biz burada Hazreti Ömer (*Radıyallahu*

Anh)ın sözünü Peygamber (*Aleyhissalatü ves-selam*)ın sözüyle çeliştirme niyetinde değilsek mezkûr sözü Kureyş’ten olmayan bir halîfenin hilafet makamına atanması şeklinde anlamamalıyız. Bilakis Hazreti Ömer (*Radıyallahu Anh*)ın bundan maksadının cüzî bir vazife anlamındaki kısıtlı bir yetki olduğunu söylememiz gerekir.³⁷

Yâhut Hazreti Ömer kendi döneminde Kureyş kabilesinden olan kimselerin hilafete ehil olmadığını görmüş olabilir. Veya da Salim (*Radıyallahu Anh*)ın kendisi bir Kureyşî olan Huzeyfe’nin âzatlı kölesi olması münasebetiyle ve âzatlı kölelerin de efendilerinin kavimlerinden addedilmeleri şeklindeki umumî anlayışa istinaden onu Kureyşli birisi olarak telakki etmiş olabilir.³⁸

İbn Kuteybe bu meyanda şunları söyler: Hazreti Ömer’in “Şüphe beni uğraştırmazdı” şeklindeki sözü onların anladığı mananın gayrısına ihtimallidir.

Hazreti Ömer’in muhâcirlerin ve Resulullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)in cennetle müjdelediği kimseler hakkında duraksaması, onlardan kimseyi seçmemesi, hilafeti onların arasında yapacakları istişareye tevdi etmesi ve Sâlim’i onlara emir olarak atamakta hiç tereddüt etmemesi nasıl düşünülebilir? Bu hatalı bir söz ve görüşteki bir zafiyettir.

Lâkin Ömer (*Radiyallahu Anh*) hilafeti onların yapacağı istişareye ısmarlayınca imamlık vazifesini ifa edecek kişiyi onların arasından seçmekte tereddüt yaşamıştır. Onlara en fazla üç gün mühlet vermiş ve oğlu Abdullah'a bunu onlara emretmesini söylemiştir.³⁹

Bu konuda oluşan icmanın Hazreti Ömer'den sonra tahakkuk ettiğini yahut konuyla ilgili Hazreti Ömer (*Radiyallahu Anh*)'ın içtihadının değiştiğini söylemek yanlış olmasa gerektir. Bazıları ise bu rivayette bahsi yapılan imametin imamet-i uzma (hilafet) değil halîfenin kendi yerine birisini tevkil etmesiyle ilgili olduğunu söylemişlerdir.⁴⁰

Kureyşli olmanın şart olmadığını ifade eden Dırar b. Amr yahut Kureyşli olanın şart değil de evleviyetle ilgili bir vasıf olduğunu ve fitneden korkulması durumunda gayrısının da halife olabileceğini savunan Ka'bi⁴¹ gibilerinin gerekçelerine yukarıda değinmiştik. Bunlara göre insanların kabile hasebiyle birbirlerine herhangi bir üstünlüklerinin bulunmadığı şeklinde Kur'ânî esas ön sırada gelmektedir. Bunun için halîfe olacak kişide Kureyşlilik vasfının aranması da asabiyeti andıran bir tavır olacağından dolayı şart olarak görülmesi uygun olmayacaktır.

Lakin ilmî kıstaslar zaviyesinden meseleye baktığımızda bu gerekçelendirmenin zafiyeti ortaya çıkmaktadır. Zira mesele incelendiğinde İslam'da asabiyet/ kavimcilik kavramının bu denli dar çerçevede anlaşılamayacağı görülecektir. Yani herhangi bir meselede kimi zaman bir kavmin ön plana çıkarılması ırkçılık manasına gelmez. Misal olması kabilinden zikrederek olursak; Vâsile b. el-Eska (*Radiyallahu Anh*) Hazreti Peygamber (*Aleyhissalatü vesellem*)'a "Asabiyet nedir?" diye sorduğunda o mübarek varlık "Kavmine zulüm üzerine yardımda bulunmandır"⁴² buyurmuştur.

Yine Allah Resulü (*Aleyhisselam*) kişinin kavmini sevmesinin asabiyet ve ırkçılık anlamını taşımayacağını ifade buyurmuşlardır.⁴³

Bu rivayetlerden de anlaşılacağı üzere her noktada kavme yapılan atıf asabiyetle bağdaştırılmamalıdır. Şu kadarı da var ki mutlak manadaki bu rivayet hilafet manasında olmayıp halîfenin herhangi bir seriyye için atamış olduğu komutanla ilgilidir. Bu manaya hamledilmesinin zorunluluğu hâkezâ yine başka türlü kaçınılması mümkün olmayan teâruz/ çelişkiyi def etme gayesine matuftur.

Yahut bu hadisin muhal faraziye kabilinden mübalağa üslubuyla denildiğini söyleyebiliriz. Kölenin imam ve halife olamayacağı hususu da bu söylediğimizi teyit eder mahiyettedir.⁴⁴

Hilafet konusunda bu makamın şer'î hükümlerin tenfiz edilmesi, emanetin ehline tevdi edilmesi, insanlar arasında meydana gelebilecek kuvvetlinin zayıfı mağdur etmesi gibi muhtemel ifsâdâta karşı bir adalet kapısı olması gibi vazifeleri üstleneceğimize muhakkaktır.⁴⁵

Bu görevleri üstlenecek olan birisinin de velâyet-i kaviyye sahibi olabilmesi yani toplumda sözünü geçirebilmesi için yaşadığı toplum içerisinde sözü geçen, güçlü, muktedir bir kabileye mensup olması gerektiği muhakkaktır.

Öyleyse Kureyşli olmanın gerekliliğini hikmet vechesiyle bu açıdan değerlendirecek olursak mevzunun asabiyet yahut kavimcilikle ilgili olmadığını bilakis Kureyş kabilesinin şerefi ve üstünlüğüyle irtibatlı olduğunu müşahade edeceğiz.

Nesep itibarıyla şerefli bir soya sahip olan insanların o toplumda oluşacak kargaşaların önüne geçilmesi vb. gibi konularda kişilerin şahsında tesir açısından büyük bir etken olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.⁴⁶

Meseleyle ilgili bunlara benzer yapılan tevellere yönelik “İnandırıcı olmaması” şeklinde tenkitlerde bulunanlar yapılan tevellerin kavli-i sahabi ile Peygamber kavlinin çelişmemesi zaruretine binaen olduğu gerçeğini kavramalıdır. Aksi durumda teâruz halinde merfu rivayetin tercih edileceği izahtan varestedir.⁴⁷

Zaten Ehl-i Sünnet diye tabir ettiğimiz cumhur ulemayı hilafette Kureyşli olma vasfını şart koşmaya iten müessir sebep de budur. Çünkü Hazreti Peygamber “İmamlar Kureyş’tendir (el-Eimmetu min Kureyş)” buyururken kelamın ibtidasını lam-ı tarifli olan kelimeyle başlatmıştır. Bu da Arap dilindeki gramer açısından imamlık ve halîfelik işinin sadece Kureyş’e ait olması gibi bir mana ifade etmektedir.⁴⁸

İ‘mâlin ihmalden daha râcih olması şeklinde tabir edebileceğimiz bu kaide-i külliyeye mantığıyla hareket eden ulema hilafette Kureyş kabilesinden olmayı şart manasında değerlendirmişlerdir.

Merfu rivayetlerle sabit olan imamların Kureyş’ten olması gerektiği şeklindeki şartın subûti ve delalet açısından inkâr edilemez açıklıkta ve kuvvette olduğu görülmektedir. Mezhep imamlarından da yapılan nakillerde görüldüğü üzere bu öne sürülmesi gerekli olan kesin bir şarttır.

Ebû Hanîfe’den yapılan bir kısım nakillere göre İmâm-ı Âzam bunun bir şart olduğunu söylemiş İmam eş-Şâfiî ise bunu bazı kitaplarında tasrih etmiştir.⁴⁹

Ahmed b. Hanbel’in de görüşünün bu istikamette olduğu gözlemlenmektedir.⁵⁰ Zira Ahmed b. Ca’fer el- İstahrî’nin kendisinden naklettiğine göre o hilafetin sadece Kureyş’e mahsus olduğunu ve bunun dışında hilafet iddiasında bulunan kişilerin bu iddiasının ikrar edilmeyeceğini söylemiştir.⁵¹

Târihî Süreç Açısından Mühim Bir Tavzîh:

Cumhur ulemanın hilafette Kureyşli olmanın şart olduğu görüşünü benimsediklerine yukarıda birçok noktada işarette bulduk. Lakin meselenin şu ana kadar değinmediğimiz önemli bir boyutu daha vardır. O da târihte yaşamış birçok halîfenin ve sultanın Kureyşli olmaması mevzûdur. Hâdiseyi en başından alacak olursak; Hazreti Peygamber (*Aleyhissalatü vesselam*) “Benden sonra halîfelik otuz yıl olacaktır. Sonra ısıran mülk (saltanat) olacaktır” buyurmaktadır.⁵²

Allah Resulü (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)’in verdiği bu rakam hesaplandığında Hazreti Ebu Bekir’in iki yıl, Hazreti Ömer’in on yıl, Hazreti Osman’ın on iki yıl ve Hazreti Ali’nin de altı yıl halîfelik yaptığı göz önünde bulundurulacak olursa bu rakamın Hulefâ-i Râşidîn dönemiyle sona erdiği görülecektir.⁵³

Şu hâle bu hadisin fehvâsınca bir kısım âlimler hilâfetin Râşid halîfeler döneminin intihâsıyla sona erdiğini söylemişlerdir. Buna karşılık bir kısım rivâyetler incelendiğinde halîfeliğin bu döneme münhasır olmadığı gözlemlenmektedir.

Muaviye (*Radıyallahu Anh*)’ın da halîfe olarak sayılması yahut Emevî sultanlarından Ömer b. Abdülaziz gibilerinin halîfe adedilmesi bu mahalde işkâl arz eden bir durumdur. Zira imamlardan ehlu’l-hal ve’l-akd olan kimseler Abbâsî halîfelerinin hilafeti ve Mervan’ın soyundan bazılarının hilafeti üzere ittifak etmişlerdir.⁵⁴

Mesela Süfyan-ı Sevrî şöyle demektedir: Halîfeler beştir: Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali ve Ömer b. Abdülaziz (*Radıyallahu Anhüm*)...⁵⁵

Bu tarz rivayetlere bakıldığında Râşit halîfelerden olmayan birtakım kimselerin halîfe vasfıyla tavsif edildiği görülmektedir. Bu işkalden kurtulabilme gayesiyle olmalıdır ki el-Münâvî gibi bazı âlimler Hilafeti “Hilafet-i Nübüvvet ve Hilafet-i mülk” şeklinde iki kısımda incelemişlerdir.⁵⁶

Buna göre Muâviye (*Radıyallahu Anh*)tan sonrakilerinin halîfeliği mülk tarzında bir halîfeliktir. Bu ayrıma göre Hazreti Peygamberin hadiste bahsini yaptığı ve otuz yıl müddetinde sona ereceğini söylediği hilafet Halîfet-i nübüvvet, Süfyan es-Sevrî gibilerinin de bahsettiği hilafet “Hilafet-i Mülk” olarak anlaşılmalıdır.⁵⁷

Ne var ki bu tafsil de mezkûr işkâli halîfetmede yeterli gözükmemektedir. Çünkü asıl mesele şudur: Hazreti Peygamber (*Aleyhissalatü vesselam*) hilafetin otuz yıl olacağını belirtmiştir. Belirtilen bu sürenin -Taftazânî'nin de değindiği gibi-⁵⁸ sapma halinin hiç karışmadığı hulefa dönemi için ifade edilen “hilafet-i kâmile” adına geçerli olduğunu söylesek bile bu dönemden sonra gelen nakıs halîfeliğin de Kureyş'e ait olmaması meselesi önümüze çıkmaktadır.⁵⁹ Olayın bu raddesi düğümleme noktası olarak tespit edilebilir.

Öyleyse bu mevzuda bizleri yukarıda arz edilen işkâlden kurtaracak olan çözüm mâhiyetinde birtakım yorumlara ihtiyaç vardır. Hazreti Peygamber (*Aleyhissalatü vesselam*)ın konuyla ilgili sözü hikmeti cihetiyle ele alınmalı ve hilafetin niçin Kureyş'e ait olduğu meselesi maksatları ve maslahatları yönüyle incelenmelidir.

Bu meyanda müracaat ettiğimiz eserlerin birçoğunun yer verdiği birkaç âlimin beyanatına yer vermek istiyoruz. Bahsini yaptığımız âlimler meseleyi daha farklı bir veche ile ele almış ve tarihte birçok halîfenin Kureyşli olmamasını ve buna rağmen eh-

lu'l-hal ve'l-akd tarafından meşru bir halîfe olarak atanmalarını mâkul bir çerçevede izah edip ikna edecek açıklamalarda bulunmuşlardır. Öyleyse sözü onlara bırakalım:

İmam Mâturîdî

İmam Maturîdî'nin görüşlerine ulaşabilmemiz günümüz itibarıyla kendisi adına tab edilmiş olan ve kendisine ait olan birkaç eserinden mümkün olabilmektedir. Bununla birlikte Ebu'l-Muîn en-Nesefî'nin İmam Maturîdî'nin “*Makālat*” isimli eserinin aktarımı olarak niteleyebileceğimiz “*Tab-sıratu'l-Edille*”si bizim açımızdan mühim bir eserdir. Bu konu hakkındaki görüşlerini de en-Nesefî'nin mezkûr eserdeki uzunca alıntılamarından elde etmemiz mümkün olmuştur.

İmam Maturîdî anlam itibarıyla konumuzla ilgili şunları söylemektedir: Din cihetiyle halîfenin takva ehli, maslahatları bilen, “*Sizin en değerlinin en takva olanınızdır*”⁶⁰ şeklindeki âyette olduğu üzere Kitabullah'ın da şahadetiyle muttaki birisinin olması gerekir.

Halîfe seçilirken bunlara bakılmalıdır. Lakin Peygamber (*Aleyhissalatü vesselam*) halîfelerin Kureyş'ten olacağını söylemiş sahabe-i kiram da halîfelerini Kureyş'ten seçmişlerdir.

Bunun birkaç nedeni vardır: Birincisi; hilafet demiş olduğumuz müessesenin din işlerinden olma gibi bir yönü olduğu kadar siyasi bir yönü olması da söz konusudur. Kur'ân-ı Kerîm'de de belirtildiği üzere eski ümmetlerde meliklik bir kavimde peygamberlik ise ayrı bir kavimde bulunmaktaydı. Bu böyle bilindiği sürece her iki tarafında dikkat-i nazara alınması gerekmektedir. Siyaset ve meliklik işi halkın nezdinde kadr-ü kıymeti olan kimselerde bulunmalıdır.

Bunun en bariz isbâtı nesebin ve soyun halkın maslahatını gözetmek, oluşabilecek muhtemel kargaşalarda ağırlığını koyabilmek, istenmeyen kötü şeylerden insanları engelleyebilmek konusunda büyük bir tesirinin olmasıdır. Kureyş'in ise kendi dışındaki kabilelere olan üstünlüğü inkâr edilemez bir durumdur.

Zira Fukaha'nın nikahtaki kefâet/denklik konusunda Kureyş'in sadece Kureyşlilere denk görülmesi ve sair kabilelere tafdil edilip üstün kılınması da bunu göstermektedir. Görünen o ki; Kureyş kabilesi kendilerinin dışındaki hiçbir kabileyi kendilerine denk görmemektedirler. Böyle bir durumda da başka kabilelerden olan birisinin halîfe olarak onların başına atanması düşünülemezdi.

Bir diğer ihtimal olarak da şunu düşünebiliriz: Bütün kabilelerde ve beldelerde bunun talep edilmesi zor bir durumdu. Buna bir kolaylık olması açısından hilafet işinin sadece Kureyş kabilesinde cem edilmesi insanlara yapılan bir kolaylaştırma kabilinden olmuştur. Yahut da Hazreti Peygamber (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) Müslümanların işlerini tedbir edip yönetme kabiliyetinde olan kimselerin Kureyş'te olduğunu bilmiş ve bu bilgisinin muktezasınca halîfelik işinin Kureyş kabilesine ait olduğunu buyurmuştur.⁶¹

Görüldüğü gibi İmam el-Maturidi mevzuu biraz daha hikmet cihetiyle ele almış ve hadislerdeki Kureyş vurgusunun zamansal birtakım şartlar zaviyesinde değerlendirilmesi gerektiğine işarette bulunmuştur.

Hilâfetin maksatları olarak tespit edilen kanunların yürürlüğe sokulması, caydırıcı birtakım cezaların ve müeyyidelerin uygulanması, ordu donatımı, devletin sınır güvenliğinin sağlanması, zekat ve vergilerin

tahsil edilmesi, cuma ve bayram namazlarının kıldırılması, halk arasında çıkması muhtemel birtakım kargaşa ve kavgalara müdahale edilmesi, mahkemelerde şahitlerin şehadetinin kabul edilmesi, velisi olmayanların evlendirilmesi ve ganimetlerin taksimi gibi düsturları nazarı dikkate alan İmam el-Mâturîdî bu düsturları yerli yerince uygulayacak olan kişilerin o zamanda Kureyşlilere ait olması dolayısıyla Hazreti Peygamber (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in bu şekilde buyurduğunu ifade etmiş olmaktadır. Şu hâlde bu vasıfların başka kabileyeye mensup birinde cem olması ve Kureyş'ten de bu tarz özellikleri hâiz bir şahsın bulunmaması durumunda hilafetin Kureyş kabilesini aşması kaçınılmaz olacaktır.

İbn Haldun

“İmamlar sadece Kureyş'tendir” hadisini söyleniş maksadı vechesiyle ele alan bir diğer âlim de İbn Haldun'dur. İbn Haldun'a göre Sakife günündeki sahabenin hilafet tartışmaları esnasında Hazreti Ebû Bekir (*Radıyallahu Anh*)'ın “İmamlar Kureyş'tendir” hadisini okumasıyla bu konuda icma oluşmuştur ve konuyla ilgili diğer rivayetler de bunun teyidi olmuştur.

Lâkin daha sonraki dönemlerde Kureyş'in iktidarını ve insanlar üzerindeki galebesini yitirmesi sebebiyle acemlerin Kureyşliler üzerinde hâkimiyetleri söz konusu olmuştur. Bu sebeple hilafet Kureyş'ten acemlere intikal etmiştir.

Bu durum muhakkıklar için müşkil bir mevzu olarak ortaya çıkmış ve onlar da halîfenin Kureyşli olması şeklindeki şartı nefyetme yoluna girmişlerdir. Bu iddialarına delil olarak da Peygamber-i zî şân'ın “Başınıza Habeşli bir köle de getirilecek olsa sizi Allah'a sevk ettiği sürece ona itaat ediniz” şeklindeki hadisini delil olarak kullanmışlardır. Fakat bu doğru değildir.

Zira bu hadisin söyleniş gayesi itaat gibi bir maksadın temsîlî bir üslupla söylenişidir. Hazreti Ömer (*Radıyallahu Anh*)'in Sâlim (*Radıyallahu Anh*) ile ilgili sözü ise hucdet olarak telakki edilemez. Zira sahâbî mezhebi hucdet değildir.⁶²

Kureyşli olma şartını nefyedenlerden biri de el-Bâkillânî'dir.⁶³ Kendisi, Kureyş kabilesinin -yukarıda da değindiğimiz- değişimini görünce Kureyşli olma şartını düşürmüştür. Cumhuriyet ulema ise Müslümanların işlerini görmeye muktedir olamasa bile yine de Kureyşli olan kimsenin halîfe olmasını şart koşmaktadırlar. Biz ise bu mevzuu daha çok makâsı ve hikmetleri yönüyle ele almalıyız.

Şeriatın hükümlerinin bir hikmet ve maksada mebni olduğu hepimizin bildiği kesin bir şeydir. Bahsinde olduğumuz mevzuu maksadı hasebiyle ele alacak olursak Kureyşlik şartının sadece Hazreti Peygambere neseben bitişmek olmadığını görmüş oluruz. Zira bu şekildeki bir illetin şer'î maksatlardan sayılması tahayyül edilemez. Yapılan kıyaslar ve tetebbuat

neticesinde bu şekildeki bir şer'î hükmün maksadı ve hikmetinin Müslümanların haklarının himâyesi ve onların gözetilmesi olduğunu görmüş oluruz.

Bu makama gelmiş olan kimse sâyesinde insanlar arasındaki anlaşmazlıklar ve kavgalar sona erecektir. Haksızlığa uğrayan kimse hemen halîfenin kapısına sığınacak halîfe de onun hukukunu müdafaa edip muhafaza edecektir. Bu vazifeyi üstlenip icra edebilecek kimsenin de toplumda sözü geçen ve ağırlığı olan bir kabileden olması pek tabii bir durumdur.

Bu bakış açısını o zamana uyarlayacak olursak şöyle bir manzarayla karşılaşmış olacağız: Kureyş kabilesi o dönemde insanlara istedikleri şeyleri yaptırabilecek güç ve kudrete sahip olan kimselerdi. Şer-i şerif insanların ittifak halinde olmalarını talep ettiğinden dolayı onları derleyip toparlayabilecek ve tek ve yek bir vücut halinde tutabilecek bir gücün onlar üzerinde hilafet hakkına sahip olduğunu beyan etmiştir.⁶⁴

Netice

Ezcümle, halîfe olacak kimsenin Kureyş kabilesinden olması gerektiği Hazreti Peygamber (*Aleyhissalatü vesselam*) tarafından bizzat belirtilmiştir. Ancak bu rivayetler üzerinden yapılan câmid çıkarımlar meseleyi bütün buutlarıyla tahlil etmek için yeterli gözükmemektedir.

Onun için bâhusus İmam Maturidi ve İbn Haldun'un beyanları gibi bu bahsin hikmetleri itibarıyla da ele alınmaya ihtiyacı vardır. Bütün bu perspektiflerin bir araya getirilmesi sonucu şunu söyleyebiliriz: Halîfe olacak olan kişilerin içerisinde hilafet için sair vasıfları tamam olan kişi şayet Kureyşli ise bu kendisi hakkında bir tercih sebebi sayılmalıdır. Cumhuriyet kavli böyle anlaşılmalıdır. Ancak hilafet şartlarını Kureyşli olmayan birisi haiz olur da Kureyş kabilesinden olan kimse de bu vasıflar bulunmayacak olursa o zaman da kişinin sadece Kureyş kabilesinden olması itibara alınmaz diğer kişi tercih edilir.⁶⁵

Ayrıca toplumda sözü geçen kimseler söz sahibi olan ve hilafetin mak-satlarını yerine getirebilecek güç ve kuvvette olan Kureyş'ten gayri bir kabileden ise ve Kureyş'in onlara denk bir sulta ve hakimiyeti yoksa bu noktada da Kureyşli olmaya itibar edilmemelidir. Allah en iyisini bilir...

Dipnotlar:

36 Muhammed Taki el-Usmânî, "Tekmiletu Fethi'l-Mülhim", Daru'l-Kalem, Dımeşk, 2006, B.I, III/ 158

37 el-Âmidî, "a.g.e.", III/ 487

38 es-Savi, "a.g.e.", a.y.

39 Ebu Muhammed Abdullah b. Müslim İbn Kuteybe, "Te'vilu Muh-telifi'l-Hadîs", el-Mektebu'l-İslamî, Beyrut-Daru'l-İşrâk, Katar, 1999, B.II, s. 191-192 İbn Kuteybe' nin konu hakkındaki görüşü için ayrıca bkz. Ali b. Nefî el-İliyânî, "Akîdetu'l-İmam İbn Kuteybe", Mektebetu's-Siddîk, Suud, 1412/1991, B.I, s. 223

40 İbn Hacer, "a.g.e.", XVI/ 620

41 Ebu'l-Berekât en-Nesefî, "Şerhu'l-Umde fî Akidet-i ehli's-Sünne ve'l-Cemaa", el-Mektebetu'l-Ezheriyye, Kahire, 1432/2012, B.I, s.478

42 Ebu Davud, "Sünen" Edeb, No: 5119, el-Beyhaki, "es-Sünenü's-Suğra", No: 4359 vd.

43 Ahmed b. Hanbel, "Müsned", No: 16989, İbn Mace, "Sünen" Fiten, No: 3949 vd.

44 Ali b. Muhammed b. Seyyid Şerif Cürcânî, "Şerhu'l-Mevâkıf" Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, 2012, B.II, VIII/ 382

45 Abdullah b. Abdurrahman, "el-İrşâd Şerhu Lum'ati'l-İtikad" Daru Tayba, Riyat, 1997, B.I, s. 352

46 Mesud b. Ömer b. Abdilllah Saduddin et-Taftazânî, "Şerhu'l-Makasıd" Alemlü'l-Kütüb, Beyrut-Lübnan, 1998, B.II, V/ 245

47 es-Sâvi, "a.g.e.", a.y.

48 Şihabuddin Ebu'l-Abbas Ahmed b. Muhammed eş-Şafii el-Kastalanî, "İrşadu's-Sârî li Şerhi Sahihi'l-Buhârî" Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, 2012, B.III, XV/ 90

49 Ebu Mansur Abdülkahir b. Tahir B. Muhammed et-Temîmî, "Usûlu'd-Dîn", Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan, 2002, B.I, s. 303

50 Şemsuddin Muhammed b. Ebu-bekir Eyyub ez-Zer'i ed-Dımeşkî İbn Kayyimi'l-Cevziyye, "Hâdi'l-Ervah ilâ biladi'l-Efrâh", Mektebetu'l-Mü-tenebbî, Kahire, s. 286

51 Kadı Ebu'l-Hüseyin Muhammed b. Ebî Ya'lâ, "Tabakâtu'l-Hanâbile", 1419, Riyat, I/ 58

52 Taberânî "el-Mu'cemu'l-Kebîr", No: 136

53 Bir kısım rivayetlerde farklı şekillerde dört halîfenin dağınık olarak zikredilmesi bu söylediğimizi nakzetmez. Tafsilat için Bkz. Ebu Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selame et-Tahâvî, "Şerhu Müşkili'l-Âsâr", Müessesetu'r-Risâle, Beyrut-Lübnan, 2010, B.III, VIII/ 412

54 Mesud b. Ömer b. Abdillah Saduddin et-Taftazânî, "Şerhu'l-Akâid", el-Mektebetu'l-Hanîfiyye, İstanbul, s. 181

55 Ebu Davud, "Sünen", Sünne, No: 4631, Celalettin Abdurrahman Ebubekir es-Suyutî, "Târihu'l-Hulefâ", Daru'l-Minhâc, Cidde, 2012, B.I, s. 374

56 Hilafetu'n-Nübuvvet" ifadesi bazı rivayetlerde bizzat Hazreti Peygamber tarafından da kullanılmaktadır. Bkz. Ebu Davud, "Sünen", Sünne, No: 4648, Hakim, "el-Müstedrek", No: 4438,

Taberânî, "el-Mu'cemu'l-Kebîr", No: 6444, el-Beyhakî, "el-İtikad", I/333,

57 Abdurrauf b. Tacu'l-Arifin b. Ali b. Zeynelabidin el-Münâvî, "Feydu'l-Kadir Şerhu'l-Cami-i's-Sağîr" el-Mektebetu't-Tüccariyyetu'l-Kübrâ, Mısır, 1356, B.I, III/ 509, No: 4146

58 et-Taftazânî, "Şerhu'l-Akâid", a.y.

59 Muhammed Abdülaziz el-Ferhârî, "en-Nibrâs Şerhu Şerhi'l-Akâid", Asitâne Kitabevi, İstanbul, 1430/2009, s.659

60 Kur'an, Hucurât, 13

61 Ebu'l-Muin Meymun b. Muhammed en-Nesefî, "Tafsîratu'l-Eddille fî Usulu'd-Din", D.İ.B., Ankara,2003, II/ 437-439

62 İbn Haldun'un şu ifadesi çok su götürürse de bu mahalde sahabe kavlinin ve mezhebinin hücciyetini mevzu bahis yapmadığımızdan değinmek istemiyoruz.

63 İbn Haldun her ne kadar bu görüşü İmam el-Bâkillânî' ye nispet etmekteyse de el-Bâkillânî' nin eserlerinde Kureyşli olmanın hilafetin şartı olduğunun kaydedildiğini görmekteyiz. Bkz. Ebubekir Muhammed b. Tayyib el-Bâkillânî, "Temhîdu'd-Evâil ve Telhîsu'd-Delâil", Müessesetu'l-Kütübi's-Sekafiyye, Beyrut-Lübnan, 1407/ 1987, B.I s. 471vd.,

64 Abdurrahman b. Muhammed İbn Haldun, "Mukaddime", el-Mektebetu'l-Asriyye, Beyrut, 2000, B.II, s. 180-182

65 Muhammed Taki el-Usmâni, "a.g.e.", V/ 160

İlm-i Hâl

İSMAİLAĞA FIKİH KURULU

İSLÂM'DA DÂVETE İCÂBET ETMEK

Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd, onun Resulüne ve Resulüne tabi olan al, ashab ve ümmetine selat-u selam olsun.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Ebu Hureyre'den rivayete göre Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“Kim (imkânı olduğu halde) davete icabet etmezse Allah ve Resulüne isyan etmiş olur”**¹

Davete icabet etmenin vacip olduğu söylense de genelin görüşüne göre sünnettir.²

Davet, özellikle düğün yemeği davetiye icabet etmek gerekir. Diğer davetlerde ise

kişi muhayyerdir. Dilerse icabet eder, dilerse icabet etmez. Şu kadar var ki; geçerli bir mazeret yoksa icabet etmek en güzeldir.³ Zira kişi, kendisine ikram edilen şeylerden yese de, yemese de davete icabet etmekle davet sahibinin sevinmesine vesile olur. Ayrıca mazereti yoksa ikram edilenlerden yemesi, karşı tarafın daha fazla sevinmesine vesile olur.

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى طَعَامٍ فَلْيُجِبْ فَإِنْ شَاءَ طَعِمَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ

Cabir'den rivayete göre Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“Biriniz yemeğe davet edildiğinde (ikram edilenden) yese de yemese de davete icabet etsin.”**⁴

Şafii mezhebinde düğün davetine icabet etmeye dair farklı görüşler olsa da ağırlık kazanan görüş vacip olduğudur.⁵

İmam Şafii (Allah ona rahmet etsin ö. 204) *el-Ümm* adlı eserinde şöyle diyor: Davete icabet etmemeye ruhsat vermiyorum. Düğün yemeğine çağrıldığı halde icabet etmeyen kişinin günah işlemiş olduğuna dair kanaat sahibi olduğum gibi, diğer davetlere icabet etmeyen kişinin günah işlemiş olduğuna dair kesin kanaat sahibi değilim.⁶

İmam Şafii'nin (Allah ona rahmet etsin) bu sözünden anlaşılan düğün davetine icabet etmenin önemi, diğer davetlere icabet etmenin öneminden daha üstündür. Zira kişi, geçerli mazereti bulunmadığı halde düğün davetine icabet etmeyecek olursa günah işlemiş olur. Oysa diğer davetler için aynı şeyi söylememiştir.

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى وَلِيْمَةٍ عُرْسٍ فَلْيُجِبْ

İbn Ömer'den rivayete göre Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“Biriniz düğün yemeğine davet edildiğinde icabet etsin.”**⁷

Davete icabet eden kişinin niyeti, dünyevi haz olmamalıdır. Peygamber Efendimizin (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) sünnetine uymak, din kardeşine ikram etmek ve onu sevindirmek gayesiyle davete icabet etmek gerekir.

Davet sahibi, makam-mevki sahibi olmadığından veya fakir olduğundan dolayı davete icabetten geri durmamak gerekir.⁸ Hatta böylesi kişilerin davetine icabet etmeye daha bir önem göstermek gerekir.

Gerek davet ederken ve gerekse davete icabet ederken zengin- fakir ayrımı yapılmamalıdır.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ
الْوَلِيْمَةِ يُدْعَى لَهَا الْأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الْمَسَاكِينُ وَمَنْ
لَمْ يَأْتِ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Rivayete göre Ebu Hureyre şöyle demiştir:

“Ziyafetlerin en şerlisi; zenginlerin çağrılıp, fakirlerin çağrılmadığı düğün yemeğidir. Kim davete icabet etmezse Allah ve Resulüne isyan etmiş olur.”⁹

Davete icabet etmeleri durumunda büyük meşakkate düşecek kişileri veya geldiğinde diğer davetlilere her hangi bir sebeple rahatsızlık verecek kişileri davet etmemek gerekir.¹⁰

Bir haneden babayı çağırıp oğlunu çağdırmamak gibi ayrımcılık yapmak doğru değildir. Zira böyle bir davranış husumetin oluşmasına sebep olur.

Yakınlık derecesi eşit olan iki kişi tarafından aynı günde davet edilen kişi evine hangisi yakınsa onun davetine icabet eder. Veya aralarındaki muhabbete göre hareket eder.¹¹

Herhangi bir mazeretinden dolayı davete icabet edemeyecek olan kişi davet sahibini arayarak davet sebebi neyse onu tebrik etmeli ve gelemeyeceğini bildirmelidir. Böyle yapmakla davet sahibinin gönlünü kırmamış olur.

Çalgı Gibi Günahların İşlendiği Davete İcabet Etmek

Burhanuddin Ali, b. Ebi Bekr el-Merğînânî (593) *el-Hidaye* isimli eserinde şöyle der: Kişi davet edildiği yemeğe gitse ve orada oyun, çalgı olduğunu görse orada oturup yemesinde bir mahsur lazım gelmez. Şu kadar var ki; gitmeden önce bunların olduğunu öğrense davete icabet etmez.¹²

Gitmiş olduğu davette oyun, müzik gibi caiz olmayan bir eylemin olduğuna muttali olan kişi bu olumsuzluğu bertaraf edebilecek bir nüfuza sahipse o günahın işlenmesine mani olur.

Bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimizin (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyuruyor:

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أضعفُ الإيمانِ

“Biriniz çirkini (dinen yasak olan şeyin işlendiğini) görecek olsa eliyle onu düzeltsin. Gücü yetmezse diliyle düzeltsin. Buna da güç yetiremezse kalbiyle kınasın. Bu da imanın en zayıfıdır.”¹³

Bu kişi toplumda örnek olan biriye ve bulunduğu davette günaha mani olamıyorsa oradan ayrılır.

Bu bahsedilenler günahın sofrada değil davet meclisinde olması durumundadır. Şayet oturulacak olan sofrada günah işleniyorsa gerek toplumda örnek olan biri olsun ve gerekse olmasın o sofrada oturmak caiz olmaz.¹⁴

Ziyafet Âdâbi

Ziyafet vermenin ve ziyafete gitmenin bir takım edepleri vardır. Bunlardan bazıları;

1. Gelen misafirlere yapılacak olan ikramı geciktirmemek

Davetliler vaktinde gelip de bir veya iki kişi gecikirse gelenleri bekletmemek için ikrama başlanır. Şu kadar var ki; geciken kişi fakir veya kalbi kırılacak bir kişiye gelmesi beklenebilir.

2. Davet saatine riayet etmek, önce veya sonra gitmemek

3. Davet sahibinin gösterdiği yere oturmak

4. Kadınların bulunmuş olduğu odaya bakan tarafa doğru oturmamak

5. Ev sahibine meşakkat verecek isteklerde bulunmamak

6. Ev sahibinin izni ve rızası olmadan oradan ayrılmamak

7. Davet sahibine bu yemeklerin helal mi, haram mı olduğuna dair sualde bulunmamak

8. Yaş büyüklüğü gibi hürmet gösterilmesi gereken kişiler yemeğe başlamadan yemek yemeye başlamamak.

9. Diğer davetlilerin kendisine hürmet ettiği kişinin yemeğe başlamayı geciktirmemesi

10. Misafirlerin ev sahibinden tuz ve sudan¹⁵ başka bir şey istememesi¹⁶

11. İkram edilen yemeği ayıplamaması, en basit bir katık bile olsa onu küçümsemek ve kötülememek

Bir hadis-i şerifte şöyle buyrulmuştur:

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ أَهْلَهُ الْأُدْمَ فَقَالُوا مَا عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ . فَدَعَا بِهِ فَجَعَلَ يَأْكُلُ بِهِ وَيَقُولُ «نِعْمَ الْأُدْمُ الْخَلُّ» نِعْمَ الْأُدْمُ الْخَلُّ

Câbir b. Abdullah'tan rivayete göre bir gün Peygamber Efendimiz (*Sallahu Aleyhi ve Sellem*) ev halkından (ekmekle birlikte yiyeceği) bir katık istedi. Onlar da:

- Evde sirkeden başka bir şey yok, dediler.

Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) onu getirmelerini söyledi. Sonra da:

- “**Sirke ne güzel katık; sirke ne güzel katık!**” diyerek yemeğini yemeye başladı.¹⁷

12. Davet sahibinden izin almaksızın davet edilmediği yere gitmemek. Daha önceden de ifade ettiğimiz üzere uma- ma açık olmayan bir davete çağrılmadan gelen bir kimseyi davet sahibi kabul etmeyebilir. İmkânı varsa ve kabul ederse nezaketli davranmış olur.

عن أبي مسعود البدری رضي الله عنه قال: دعا رجلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَطْعَامٍ صَنَعَهُ لَهُ خَامِسَ خَمْسَةِ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ فَلَمَّا بَلَغَ الْبَابَ ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ هَذَا تَبِعَنَا ، فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذُنَ لَهُ ، وَإِنْ شِئْتَ رَجَعْ قَالَ: بَلْ آذَنُ لَهُ يَا رَسُولَ اللهِ

Ebû Mes`ûd el-Bedrî (Allah Ondan Razi Ol- sun) şöyle dedi: Ashab-ı Kiramdan biri Pey- gamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) için yemek hazırladı ve onu dört kişiyle birlikte davet etti. Fakat bir adam peşlerine takılıp geldi. Kapıya gelince Peygam- ber (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ev sahibine:

- “**Bu bizim peşimize takılıp geldi. İstersen girmesine izin verirsin. İste- meksen geri dönüp gitsin**” dedi.

Ev sahibi:

- **Hayır, ona izin veriyorum, Yâ Resû- lallah dedi.**¹⁸

13. Davetlilerin yediğine bakmak gibi insanları utandıracak hal ve hareketler- den kaçınmak

14. Önündeki yemeğe bakmak, sa- ğa-sola fazlaca bakmamak

15. Mutfak gibi yemeğin gelmiş oldu- ğu tarafa çok bakmamak

16. Burun karıştırmak gibi görenlerin midesini bulandıracak hal ve hareketler- den kaçınmak

17. Müstereken yenilen tabaktaki ye- mek azaldığında diğer davetliler yesin diye ona el atmamak

18. Yapmacık hareketlerde bulunma- mak, nezaket çerçevesinde tabii hal üze- re davranmak

19. Ağzından bir şey çıkarma ihtiyacı olduğunda sofradan başka bir tarafa dö- nerek çıkardığı şeyi göstermemek

20. Isırmış olduğu lokmayı müşterek olan yemek kabına bandırmamak

21. Müşterek kaplarda bulunan yemek- leri diğer davetlilerden izin almadan bir birlerine karıştırmamak

22. Ev sahibinin izni olmadan kalan ye- meklerden almamak

23. Lokmaları ufak olarak ağıza almak

24. Lokmaları çiğnerken ağızını çok açmamak

25. Burun temizliği yapması gerekti- ğinde imkân varsa sofradan kalkmak, imkân olmaması durumunda yüzünü sofradan başka bir yöne çevirmek

26. Davet sahibinin, misafirlere aşırı derecede ısrar etmeksizin ikramlardan yemelerini söylemesi

27. Davet sahibinin, misafirlerin yanın- da çocuğunu veya hizmetçisini azarla- maması

28. Davetten dolayı ailesine meşakkat vermemesi ve onlara karşı cimri davran- maması

29. Ziyafete öncelikle meyve ikramıyla başlaması, nitekim meyvenin yemekten önce yenilmesinin faydalı olduğu, sonra yenilmesinin ise zararlı olduğu günümüz tıp ilminde de ispatlanmıştır.

Ayrıca cennet ehli için hazırlanmış yemeklerden bahseden şu ayet-i kerime de bu sıralamaya işaret etmiştir.

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ () وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ

(O hizmetçiler) **en iyisini beğendikleri türlü türlü meyvelerle** (onların etrafında pervane olacaklar) **bir de canlarının çekmekte olduğu kuş etleriyle** (onlara ikramda bulunacaklardır)¹⁹

30. Misafirlere bizatihi kendisinin hizmet etmesi

31. Misafirler yemeği bitirmeden yemekten ayrılmaması, sofradan en son kalkması

32. Misafirlerin tabaklarına koyacağı yemekte ifrat ve tefritten kaçınması, ancak misafirden artan yemekle teberrükü kastedecek olursa tabağa fazla yemek koyabilir.

33. Yemekten sonra gitmek için izin isteyen misafirlere izin vermek

34. Misafirleri uğurlarken evin kapısına kadar onlara eşlik etmek

35. Güler yüz göstermek

36. Davetliler arasında ilim sahibi, takva kişilerin bulunmasına gayret etmek

Bir hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيًّا

Ebu Said'den (Allah ondan razı olsun) rivayete göre Peygamber Efendimiz (Salallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: **“Ancak Müminle arkadaşlık yap, yemeğini de ancak takva sahibi yesin.”**²⁰

Günah işlemeye gidecek olan kişinin güç ve takat bulması veya açlığını giderip o işi yapmasını sağlamak kastıyla ona yemek vermek günahdır.²¹

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(Haramlardan sakınma vasfı olan) **takva üzere yardımlaşın! Günah (yolunda) ve haddi aşmak üzere yardımlaşmayın!** (Koyduğu sınırları aşma konusunda) **Allah'tan hakkıyla sakının! Şüphesiz ki Allah, (emrine isyan edenlere karşı) azabı çok şiddetli olandır.**²²

Dipnotlar:

1 Müslim, kitabı'n-Nikâh babı'l-emri bi icabeti't-davet...

2 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; ed-Dürerü'l-Mubâha fi'l-Hazri ve'l-İbâha

3 A.g.e

4 Müslim, kitabı'n-Nikâh babı'l-emri bi icabeti't-davet...

5 El-Mühezzep

6 İmam Şâfi, el-Ümm, babı'l-velime...

7 El-Buhârî, kitabı'n-Nikâh bab; hakkı icabeti'l-velime...

8 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; ed-Dürerü'l-Mubâha fi'l-Hazri ve'l-İbâha

9 Muvattâ Mâlik, kitabı'n-Nikâh ,bab; macae fi'l-velime

10 Ed-Dürerü'l-Mubâha fi'l-Hazri ve'l-İbâha

11 A.g.e

12 Burhanuddin Ebu'l-Hasen el-Merğînânî, El-Hidâye

13 Müslim, kitabı'l-İmân, bab; beyanu kevnü'n-nehî ani'l-münker mine'l-iman

14 Halil b. Abdulkadir eş-Şeybanî; ed-Dürerü'l-Mubâha fi'l-Hazri ve'l-İbâha

15 Ev de olup olmadığı kesin bir şeyi istememesi gerekir. Var olduğunu ve ev sahibinin ikram etmekten çekinmeyeceğini düşündüğü bir şeyi isteyebilir.

16 A.g.e

17 Müslim: Kitabı'l-Eşribe, bâb: Faziletü'l-hal...

18 Buhârî; Müslim

19 Vâkıa /20-21

20 Sünenu Ebî Dâvud, kitabı'l-edep, bab: men yu'meru en yucalis...

21 Ed-Dürerü'l-Mubâha fi'l-Hazri ve'l-İbâha

22 Mâide /2

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

Büyük Bir Âhiret Sermâyesi ALLAH İÇİN SEVMEK

İnsan tabiatı gereği birçok şeye mey-
ledebilir. Bu meyil kuvvetlendiğinde
sevgi ve muhabbete dönüşür, hatta aşk
seviyesine dahi yükselebilir.

Eğer ki sevgi ve muhabbet, dünyevî bir
menfaat ve çıkar ilişkisi sebebiyle olursa,
o menfaat bitince sevgi de biter. Yani bu
sevgi makam ve mevki içinse, o makamdan
ayrılınca; parası içinse parası bitince; şayet
güzelliği içinse güzelliği gidince sevgi de
biter. Dolayısıyla menfaate dayalı olan bu
sevgilerin hepsi geçici ve fânidir.

Ancak **Allah** için olan sevgi çok fark-
lıdır. Zira **Allah** için sevmek; dünyevî bir
beklentisi olmadan, bir menfaat ve çıkar
endişesi duymadan sevmektir. Bir kimseyi
dindar, takvâ ve güzel ahlâklı olduğu için

sevmektir. **Allah**'ın dinine hizmet ettiği
için bir ibâdet duygusu içinde karşılıksız
olarak muhabbet duymaktır.

İşte bu sevgi geçici ve fânî değil, büyük
bir âhiret sermayesidir. Zira **Allah** için olan
sevgiden başka bütün sevgiler bitecek ama
bu sevgi âhirette de devam edip fayda sağ-
layacaktır.

Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöy-
le buyurmuştur:

“Hiçbir gölgenin bulunmadığı Kıyâmet
Günü’nde, Allah-u Teala yedi sınıf (in-
san)ı, Arş’ının gölgesinde gölgelendire-
cektir...” Bu yedi gruptan biri de;

“Birbirini Allah için seven, buluşmalar-
ı da, dağılmaları da Allah için olan iki
kimsedir...” (Buhari Ezan: 36, Zekat 16, Rikak
24; Müslim, Zekat 91. Tirmizî, Zühd 53)

İnsanların “nefsî nefsî” diyerek kendi der-
dine düştüğü o mahşer gününde, **Allah** için
birbirini sevenler ilâhi koruma altına alı-
nacak, insanlar o hengâmede bin bir ayak
üzerinde sıkıntıyla beklerken, onlar nur-
dan kürsüler üzerinde özel olarak ağırlana-
caktır.

Benim İçin Birbirini Sevenlere Muhabbetim Gerekli Oldu

Tâbiîn’in ileri gelenlerinden, ashâbın
birçoğuyla görüşüp onlardan hadis rivâyet
etmiş güvenilir bir muhaddis olan **Ebû İd-
ris el-Havlânî** (Rahmetullahi aleyh) şöyle bir
olay nakletmiştir:

“Dimeşk mescidine girmiştım. Orada
güleç yüzlü bir zâtın etrafına kalabalık bir
grup insan toplanmıştı. Bunlar herhangi bir
konuda görüş ayrılığına düştüler mi hemen
o zâta başvuruyorlardı. Onun kim olduğunu
merak edip sordum. **Muâz İbni Cebel** (Ra-
dıyallahu anh) olduğunu söylediler.

Ertesi gün, onunla konuşabilmek için erkenden mescide koştum. Baktım ki **Muâz İbni Cebel** (*Radıyallahu anh*) orada namaz kılıyor. Namazını bitirinceye kadar bekledim sonra yanına gelip selâm verdim ve:

- **Allah**'a yemin ederim ki ben seni seviyorum, dedim.

- **Allah** için mi seviyorsun? Diye sordu.

- Evet **Allah** için, dedim. O tekrar:

- (Gerçekten) **Allah** için mi seviyorsun? Diye sorunca, ben de:

- Evet, (gerçekten) **Allah** için seviyorum, dedim.

Bunun üzerine elbisemden tutarak beni kendisine doğru çekti ve şöyle dedi.

- Seni müjdelerim! Zira ben **Resûlullah** (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in şöyle buyurduğunu işittim:

“**Allah-u Teala** şöyle hükmetti: **‘Benim için birbirini sevenlere, Benim için bir araya gelenlere, Benim için birbirini ziyaret edenlere ve Benim rızam için sadaka verip iyilik edenlere muhabbetim gerekli oldu.’** (*Muvatta’, Şa’r 16*)

Muâz İbni Cebel (*Radıyallahu anh*) bu hadis-i şerifi rivâyet ederek şunu demek istemiştir; “madem beni **Allah** için seviyorsun, sana müjdeler olsun ki, **Allah** da seni seviyor. Çünkü **Allah-u Teala**: “**Benim için birbirlerini sevenlere muhabbetim gerekli oldu**” buyurmuştur.

Bir hadis-i şeriflerinde **Resûlullah** (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) buyurdular ki:

“Vaktiyle adamın biri, bir başka köydeki din kardeşini ziyaret etmek için yola çıktı. **Allah-u Teâlâ** bir melek görevlendirdi. O melek, adamın geçeceği yol üzerinde onu beklemeye başladı. Yanına gelince de sordu:

- Nereye gidiyorsun?

- Şu ilerdeki köyde bir din kardeşim var, onu ziyarete gidiyorum.

- O senin akrabam mı?

- Hayır!

- Peki, ondan elde etmek istediğin bir menfaatin (alacağın) var da, onun için mi ziyarete gidiyorsun?

- Hayır! (hiçbir maksat için değil) ben onu sadece **Allah** rızâsı için seviyorum ve bu sebeple ziyaretine gidiyorum.

Bunun üzerine görevli melek, ona şu müjdeyi verdi:

- **Sen onu nasıl seviyorsan Allah da seni öylece seviyor. Ben bu müjdeyi vermek için Allah'ın sana gönderdiği elçisiyim!”**

(*Müslim, Birr; 38*)

Hadîs-i şeriflerden anlaşıldığı üzere **Allah** için olan sevginin karşılığı, **Allah** tarafından sevilmektir. Her kim bir mümin kardeşini **Allah** için seviyorsa, bilsin ki **Allah** da onu seviyor...

Allah İçin Sevip Allah İçin Buğz Etmek

İslâmî kavramlardan biri de “**el-Hubbu fillah ve'l-Buğzu fillah /Allah için sevmek Allah için buğz etmek**”tir. Bu Nebevî ölçü, müslümanların sevgi ve muhabbet konusundaki takva ölçüsüdür.

Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“**Allah-u Teala Mûsa** (*Aleyhisselam*)’a vahyetti:

- **Ey Mûsa! Benim için ne amel işledin?**

- Yarabbi! Senin için namaz kıldım, oruç tuttum, sadaka verdim. Seni zikrettim

- Ey Mûsa! Namaz senin için burhandır. Oruç senin için cehenneme karşı kalkandır. Sadaka mahşer meydanında gölgedir. Zikir de Senin için nurdur. (yani bunların hepsi kendin içindir) **Benim için hangi ameli işledin?**

Bunun üzerine Mûsa (*Aleyhisselam*):

- Yarabbi! Sırf Senin için olan ameli bana bildir, deyince, **Allah-u Teala:**

- Ya Musa! Benim için bir dostumu sevdiğin mi? Benim için bir düşmanıma buğzettin mi? buyurdu.”

Allah-u Teala katında en makbul amel, sevdiğini O'nun rızası için sevmek, sevmediğini de O'nun rızası için sevmemektir. Çünkü sevgilinin sevdiklerini sevip düşmanlarına düşman olmak, hakiki sevginin alâmetidir. Nitekim Rasûlüllah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) bir başka hadisinde şöyle buyurmuştur:

“Amellerin en üstünü; sevdiğini Allah için sevmek, sevmediğini de Allah için sevmemektir.” (*Ebu Davud, Sünnet: 2*)

Mümin Kardeşini Sevmek

Allah için olan sevgi, karşılıksız olarak duyulan saf ve berrak bir sevgidir. Basit dünyevî menfaatleri, gereksiz hırs ve hasetleri, tefrikaya sebep olacak nefretleri ortadan kaldıran ve kalplere şifa olan bir sevgidir. İşte bu sevgi kişiyi **Allah-u Teala**'ya ulaştıracak olan mânevî yolda, önemli bir vasıttır.

Tasavvuf literatüründe “**Fenâfillah**” makamı vardır. **Fenâfillah** demek kısaca; **Allah**'da fâni olmak/Onda yok olmak, demektir. Yani kişinin kendisinde hiçbir varlık görmemesi, yok olduğu Zâtın rızasını, emrini, isteğini kendisine tercih etmesi ve buna göre yaşamasıdır.

İşte bu makama giden yolun ilk basamağı ise; “**Fenâfi'l-İhvan**”dır. Yani bu mânevî

yolun yolcusu, ihvan/mümin kardeşlerini sevmeli, her hususta onları kendine tercih etmeli, onlarla arasında sevgi ve muhabbet köprüleri kurmalıdır. Zira bu mânevî yolun ilk basamağı ihvanda fâni olmaktır. Bu dereceyi geçemeyen sâlik, “**Fenâ fi'ş-Şeyh**” ve “**Fenâ fi'r-Resul**” gibi diğer mânevî derecelere ulaşamaz. Hal böyleyken, “**Fenâfillah**” makamına nasıl ulaşacaktır?.. Belki kendince birtakım ameller yaptığını zannederek avunur fakat mânevî yolda adeta patinaj yaparak yerinde sayar durur.

Allah-u Teala: “**Mü'minler ancak kardeşlerdir...**” (*Hucurât, 10*) buyurmuştur.

Yani “**iman kardeşliği**”, bize ezelden “**iman**” ile birlikte lütfedilmiş bir nimettir. Ancak imânın olgunlaşmış kemâl bulması için, mümin kardeşlerine duyacağı sevgi ile beslenmesine ihtiyaç vardır. Hatta “cennete girmenin yolu müminlerin birbirini sevmesinden geçer” diyebiliriz. Zira Efendimiz (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“**Nefsimi Yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederim ki, imân etmedikçe Cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevdikçe de kâmil mü'min olamazsınız...**”

(*Müslim İman: 93-94; Tirmizî Et'ime: 45; İbni Mâce, Mukaddime: 9*)

Tabi bu sevgi ve muhabbeti besleyip büyüten sebeplerden biri de, o sevgiyi söyleyip dile getirmektir. Yani bir kimse, şayet bir mümin kardeşini seviyorsa bunu ona söylemelidir. Çünkü böyle yapmak Nebvî bir tavsiyedir. Nitekim Enes b. Mâlik (*Radıyallahu anh*) şöyle bir olay nakletmiştir:

“**Resûlüllah** (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*)'in huzurunda bir adam vardı. Bir başka şahıs oraya uğrayıp geçti. Huzurda bulunan o kimse:

- Ey **Allahın Resûlü!** Ben bu kişiyi seviyorum, dedi. Bunun üzerine **Resûlüllah** (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) sordu:

- Peki, sevdiğini ona haber verdin mi?

- Hayır.

- Öyleyse git ve onu sevdiğini kendisine haber ver!

Adam derhal kalkıp o şahsın arkasından yetiştirdi ve:

- Ben seni **Allah** için seviyorum, dedi. Bunun üzerine o kimse de:

- Beni, Kendisi için sevdiğin Zât da seni sevsin, karşılığını verdi.”

(Ebû Dâvûd, Edeb 113)

Nebîler ve Şehidlerin Gıpta Ettiği Kimseler

Allah için birbirini sevmek **Allah-u Teala** katında çok kıymetlidir. Öyle ki âhîret gününde, **Allah** için birbirini sevenlere nebîler ve şehidler gıpta edecektir. Nitekim Hz. Ömer (*Radıyallahü anh*)’dan rivâyet edildiği üzere, **Resûlullah** (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“Allah’ın kulları arasında bir grup var ki, onlar ne peygamberdir ne de şehittirler. Ama Kıyâmet günü Allah katında makamları yücedir. Bu sebeple peygamberler ve şehitler onlara gıpta ederler.

Orada bulunanlar sordular:

- Ya **Resûlellah** onlar kimlerdir, hangi hayırlı ameli yapmışlardır.

- **Onlar, aralarında ne kan bağı, ne de ticaret ve iş ilişkisi olmadığı halde birbirini Allah için sevenlerdir. Allah’a yemin ederim ki, onların yüzleri nurdur. Onlar nurdan minberler üzerindedir. İnsanlar korku içindeyken, onlar korkmazlar. İnsanlar mahzun oldukları zaman onlar üzülmezler”** Buyurduktan sonra şu âyeti okudu:

“Haberiniz olsun! Allah’ın dostları var ya, onlara ne bir korku vardır, ne de onlar mahzun olurlar.” (*Yunus, 62*) (*Ebû Dâvûd, Büyû’:76/3527*)

Sevgi İspat İster

Görmediğimiz, tanışmadığımız hatta aynı devirde yaşamadığımız halde sevdiğimiz pek çok kimseler vardır. Başta Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) olmak üzere, O’nun kıymetli ashabını çok seviyoruz. İslâm’a hizmet etmiş Şâh-ı Nakşibend gibi, İmâm-ı Rabbânî gibi nice din büyüklerine, gönülden muhabbet duyuyoruz. İşte bu sevgi ve muhabbet hiç şüphe yok ki **Allah** içindir ve âhîret pazarında çok kıymetlidir.

Aslında “en kolay kazanılacak âhîret sermayesi budur” diyebiliriz. Zira para-pul istemiyor, bir uğraşı- didinme istemiyor, sadece **Allah** için seveceksin, hepsi bu... Ama sadece kuru bir lafla “**seviyorum**” demekle de iş bitmez. Çünkü lafla peynir gemisi yürümez. Sevgi ispat ister.

Mesela; adam bir popçuyu veya topçuyu seviyor. Bakıyorsun saçlarını havaya dikmiş, kulağına küpe takmış, onun şarkıları dilinde, posterleri duvarında... O kişinin bunları yapması, o popçuya olan sevgisinin tezâhürü ve ispatı olan şeylerdir.

Bize gelince...

“Allah-u Teala’yı seviyoruz” deriz ama evine gitmeyiz.

“Peygamberimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)’i canımızdan çok sevdiğimizi söyleriz ama O’nun yoluna tabi olmaz, sünnetine uymayız.

“Allah dostlarını seviyoruz” iddiasında bulunuruz ama kelâmlarına kulak vermez, meclislerinde bulunmayız. Hani seviyorduk! Seven sevdiğine tabi olması gerekmez mi?..

Bakın şâir bunu ne güzel ifade etmiş:

Hem Allah'ı sevdiğini iddia ediyorsun,

Hem de O'na isyan ediyorsun.

**Bu tür sevgi muhaldir ve şaşılacak iş-
lerdendir.**

Eğer sevginde sadık olsaydın,

Muhakkak O'na itaat ederdin.

**ÇÜNKÜ SEVEN SEVDİĞİNE İTAAT
EDER!..**

Allah İçin Sevmek Âhirette Menfaat Verecektir

İmâm-ı Gazâlî “Keşf-ü Ulûmi'l-Âhîret”
isimli eserinde şöyle anlatmıştır:

“Kıyâmet Günü bir kimse getirilir. Mizan-
da günah ve sevapları tartılır, günah kefe-
si ağır gelir. Bunun üzerine **Allah-u Teala**,
Kendinden bir rahmet olmak üzere o kim-
seye:

- **İnsanlar arasına git, sana sevap vere-
cek birini ara. Bende seni o sevapla cen-
nete koyayım, buyurur.**

Bunun üzerine o kimse, ilk olarak annesi-
ne gider ve derki:

- **Anneciğim günahım sevabımı aştı, se-
vaplarından birazını bana bağışlar mısın?**

- **Heyhat! Oğlum ben kendimi kurtaraca-
ğıma dahî emin değilken, sana sevabımı na-
sıl bağışlarım?**

Bunu duyunca adam yıkılır, zira canından
çok sevdiği annesi kendisine yardım etme-
miştir. Daha sonra bir ümitle babasına gider,
fakat o da:

- **Oğlum bu gün benden sevap isteme de
ne istersen iste, der.**

Adam çaresizlik içinde diğer yakınlarına
gider, fakat onlardan da bir yardım alamaz.

Çünkü orası can pazarıdır. Herkes kendi te-
razisinin hafif gelmesinden korkmaktadır.

O kimse üzgün ve yıkılmış vaziyette mîzâ-
na geri döndüğü sırada, dünyadayken **Allah**
için sevdiği bir mümin kardeşine rastlar. Bu
kişi ona ne aradığını sorar, o da:

- Beni cehennemden kurtaracak sevap arı-
yorum. Vallâhi yanlarında dağlar misali se-
vap olan bir kavme uğradım fakat cimrilik
edip vermediler, der. Bunun üzerine o kişi:

- Benim durumum da pek iyi değil ama
ikimiz birden cehenneme gideceğimize bari
birimiz cennete gitsin, diyerek istediği se-
vabı ona verir. O da sevabı alıp sevinçle
Mîzânın başına gelir, sevapları günahların-
dan ağır gelince cennetin yolunu tutar.

Allah-u Teala ona sorar:

- **Bu sevabı nerden buldun?**

O kimse durumu anlatınca, **Allah-u Teala**
şöyle buyurur:

- **Sevabı alıp cennetin yolunu tuttun da
arkadaşımı unuttun mu? Madem en la-
zım olduğu gün sana sevabını verdi, Be-
nim iyiliğim daha geniştir. O kulumun bu
fedakârlığına karşılık Ben de onu affet-
tim. Git kardeşinin elinden tut ve bera-
ber cennete girin!..**

Müslüman kardeşim!

Kıyâmet Günü en zor zamanda, annen-
den-babandan ve en yakınlarından göreme-
diğin yardımı, dünyadayken **Allah** için sev-
diklerinden göreceksin.

Öyleyse, geçici menfaatlere dayanan sev-
ginin değil, bize âhîret sermayesi olup ce-
hennemden kurtaracak olan muhabbetin tâ-
libi olalım. Dünyevî menfaat ve çıkarlar için
değil, yalnız **Allah** için seveceğimiz kardeş-
ler ve dostlar edinelim ki, bu dostluk âhîrette
de sürsün ve orada bize can simidi olsun...

Fi emanillah!

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

BİLÂL-İ HABEŞÎ

(Radiyallâhü Anh)

- 5. Bölüm -

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) hayatta olduğu sürece müezzinliğini hep Bilâl-i Habeşî (Radiyallahü anh) yaptı. Mekke'nin fethinden sonra Kâbe'nin üzerine çıkıp bu kutlu beldedeki ilk ezanı okudu. **"Fetih Ezanı"** da denilen bu ezandan sonra Müslümanların, fethettikleri beldelere girdiklerinde ezan okumaları da, bu olaydan sonra gelenek halini aldı.

Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir defasında:

"Bilâl ne iyi kimsedir. O müezzinlerin efendisidir." buyurdu.

Mescidde Neşelenip Coşmasının Sebebi

Bilâl-i Habeşî (Radiyallahü anh) bir gün Mescid-i Nebevîde iken ne hikmetse büyük bir neşeyle coşuyor, adeta yerinde duramıyordu. Hz. Ömer (Radiyallahü anh) onun bu halini görünce sitem ederek sordu:

- Ey Bilâl, bu hâlin nedir?! Burasının mescid olduğunu unuttun mu?

- Benim halimde ne var ki? İstersen bu halimi Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'e arz edelim, yanlım varsa tövbe ederim ve bir daha yapmam.

Berberce Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in huzuruna gittiler. Hz. Ömer (Radiyallahü anh) durumu arz etti:

- Yâ Resûlellah! Bilal mescidin huşû'unu bozuyor, orada neşelenip coşuyor.

Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Bilâl-i Habeşî (Radiyallahü anh)'a sordu:

- Yâ Bilâl! Böyle neşelenmenin sebebi nedir?

- Yâ Resûlellah, nasıl sevinip neşelenmeyeyim. Ben sıradan bir köle iken Cenâb-ı

Hak bana hidâyet ve iman nasip etti. Oysa Mekke'nin ileri gelenlerinden anlı şanlı nice kimseler bu saadete eremediler. Bu hidâyetten ve ebedî saâdetten mahrum kaldılar. Hal böyleyken Allah-u Teala'nın bana ihsan ettiği iman nimeti aklıma geldi. İşte neşelenip coşuyor olmam bundandır.

Bunun üzerine Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) ona dokunulmamasını ve sevinip neşelenmesinde serbest olduğunu, ifade buyurdu.

Yahudinin Asıl Maksadı

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) o güzel sesiyle ne zaman ezan okusa, gayri müslim de olsa herkes durup büyük bir hazla ezanı dinlerdi. Bunlardan biri de Medine'deki zengin Yahudilerden biriydi. Aslında dinlememek için kendini zorlar fakat dinlemekten de kendini alamazdı. Ama dinledikçe içten içe kahrolur, buna engel olmak için de kendince çareler düşünürdü.

Bir gün İslam Bülbülü Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*)'ın son derece maddî sıkıntı içinde olduğunu öğrendi ve hemen yanına giderek:

- Yâ Bilâl! Sana istediğin kadar borç verebilirim yeter ki sıkıntıdan kurtul, dedi.

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) da, kendisine gönüllü olarak yapılan borç verme teklifini kabul etti. Aslında yahudinin

maksadı başkaydı. Nitekim yüklü miktardaki parayı borç olarak verirken ilâve etti:

- Eğer borcunu vaktinde ödeyemezsen seni borca karşılık köle olarak alırım, dedi.

Aradan bir müddet geçti. Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) Yahudinin borcunu ödemek için ne kadar uğraştı ise de, ödeyecek parayı bir türlü temin edemedi. Yahudi gelip parasını istediğinde, Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) özür beyân ederek:

- Bana bir ay daha müsâde et. Yine ödeyemezsem, o zaman beni köle olarak alıp götürürsün, dedi.

Yahudinin verdiği müddetin dolmasına çok az bir zaman kalmıştı. Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*)'ın bu yüklü miktardaki borcu ödemesi pek mümkün görünmüyordu. Yahudi ise, "onu kendime köle yapacağım" deyip içten içe seviniyordu.

Zamanın bitmesine birkaç gün kala Yahudi yine geldi ve alacağını hatırlattı.

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) çaresizlik içinde Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in huzûruna gidip durumu olduğu gibi arz etti. Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) başını öne eğip biraz düşündü, fakat hiç bir şey buyurmadı.

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) bir müddet daha oturduktan sonra ümitsiz bir şekilde kalkıp evine gitti. Ve o gece üzüntüden uyuyamadı. Kendi kendine, “**artık bundan sonra özgürce ezân okuyamayacağım**” diye derin derin düşündü.

Bu düşünceler içindeyken kapısı çalındı. Heyecanla koşup kapıyı açtı. Gelen kişi; “seni Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) çağırıyor” dedi. Hemen toparlanıp, huzura koştu ve edeple beklemeye başladı. Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) ona şöyle buyurdu:

- Ey Bilâl! Ticâretten dönen bir kervan var. Kervana git onların arasında üzerindeki yükleriyle birlikte bana hediye edilmiş olan üç deve var, onları al ve borcunu öde!..

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*)'ın sevincine diyecek yoktu. Hemen gidip kervandan o develeri teslim aldı, üzerlerindeki yükleri indirdi. Sonra develerin suyunu ve yemlerini verip huzur içinde mescide gitti. O tatlı ve etkileyici sesiyle sabah ezanını okudu.

Namaz kılındıktan sonra da dışarı çıkıp yüksek sesle:

- Bende alacağı olan kim varsa gelsin alsın! diye bağırdı.

Yahudi gelince de, o mallardan bütün borcunu ödedi. Yahudi hiç böyle bir şey beklemiyordu, üzüntüyle alacağını aldı ve

şaşkın şaşkın dönüp gitti. O yine hoş sesiyle ezan okuyarak Medine semalarını çınlatmaya devam etti.

Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) bir sabah Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*)'ı çağırdı ve ona:

- Bu gece cennette, önümde senin ayak sesini işittim, diyerek kendisinin cennetlik olduğunu müjdeledi, sonra:

- Ey Bilal! Hangi amelin sebebiyle bu dereceyi elde ettin? Diye sorunca, Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) şöyle cevap verdi:

- Ya Rasûlellah! Ben ne zaman abdest alsam ardından iki rekât namaz kılarım...

Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*)'ın Suskunluğu

Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in vefâtından sonra Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) ayrılık acısına tahammül edemez oldu ve bir daha ezan okumadı. Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'e olan muhabbetiyle her gün yanıp tutuşuyor ve sicim gibi gözyaşı döküyordu. Nur şehri Medine'nin her yerinde Resûlullah'ın hatırası vardı. Onun beldesinde, Onu görmeden yaşamak mümkün değildi. Bu sebeple Medine'de kalmaya tahammül edemedi ve Şam'a gitmeye karar verdi.

Durumu halife Hz. Ebû Bekir (*Radyallahü anh*)'a iletince, O gitmesini istemedi ve yanında kalmasını arzu etti. Bunun üzerine Bilâl-i Habeşî (*Radyallahü anh*) dedi ki:

- Yâ Ebâ Bekir! Sen beni âzad etmemiş miydin? Eğer kendin için âzad ettiysen yanında tut, şayet Allah için âzad etmişsen müsaade et de gideyim!

DEVAM EDECEK

Hadîs-i Şerîfler

Câbir (Radiyallahu anh)'dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyuruyor:

“Üç vasıf vardır ki, bunlar kimde bulunursa, Allah o kimseyi himayesine alır ve onu cennete koyar. Bunlar; zayıflara yumuşak davranmak, anne ve babaya sevgi ve hürmet göstermek ve emri altındakiyle iyilikle muâmele etmektir.”

(Tirmizî, Kıyâme: 48.)

Hz. Hânî (Radiyallahu anh)'dan şöyle rivâyet edilmiştir:

“Hz. Osman (Radiyallahu anh), bir kabir başına vardığında gözyaşları sakalını ıslatıncaya kadar ağlardı. Bunun üzerine kendisine:

- Sen cennet ve cehennemi hatırlayıp ağlamıyorsun, fakat şu kabrin başında ağlıyorsun, (sebebi nedir?) denilince, Hz. Osman (Radiyallahu anh) şöyle cevap verdi:

“Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdu ki; 'Kabir âhiretin ilk menzilidir. Eğer insan bundan kurtulursa, gerisi kolaydır. Şayet buradan kurtulamazsa, sonrası daha da zordur. Ben mezardan daha korkunç bir manzara asla görmedim.”

(Tirmizî, Zühd: 5; İbn Mâce, Zühd: 33; Müsned, 1:24.)

Ebu Zer (Radiyallahu anh)'dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Amellerin en üstünü, sevdiğini Allah için sevmek, sevmediğini de Allah için sevmemektir.”

(Ebu Dâvud, Sünnet: 2.)

İbni Abbâs (Radiyallahü anhümâ) anlatıyor: **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki:

“Sakın bir erkek, yanında mahremi olmadan (yabancı) bir kadınla yalnız kalmasın.”

(Buhârî, Nikâh 111)

Ebu Derdâ (Radiyallahu anh)'ın rivâyetine göre **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Yumuşak huylu ve yumuşak sözlü olma nimetine mazhar olan kimse, büyük bir hayra mazhar olmuş; bundan mahrum olan da, büyük bir hayırdan mahrum kalmış demektir.”

(Tirmizî, Birr: 67; Müsned, 6:159.)

Ebu Hüreyre (Radiyallahu anh)'dan rivâyet edildiğine göre **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Kişi arkadaşının yolu üzeredir. Öyle ise sizden biri, kiminle arkadaşlık yapacağına dikkat etsin!”

(Ebu Dâvud, Edeb: 16; Tirmizî, Zühd: 45.)

Ebu Zer (Radiyallahu anh)'dan rivâyet edildiği üzere, **Rasûlullah** (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bana şöyle buyurmuştur:

“Hangi halde bulunursan bulun, Allah'tan (O'na karşı gelmekten) kork. Yaptığın kötü bir işin arkasından bir iyilik yap ki, o (iyilik) onu yok etsin. İnsanlara güzel ahlâkla muâmele edip iyilikle davran.”

(Tirmizî, Birr: 55.)

DR. İHSAN ŞENOCAK

HİLÂFET-İ İSLÂMIYYE VE SULTAN MEHMED REŞAD'IN RUMELİ SEFERİ

Siyonizma'nın doğrudan müdahaleyle deviremediği Sultan 2.Abdülhamid'i içeriden Yahudi adına devirmeye memur cemiyet, İttihat ve Terakki'nin hakimiyet yıllarında Balkanlar'da huzursuzluk had safhaya ulaştı.

İttihat ve Terakki'nin Müslümanlara Hilâfet; sâir tebaya ise Osmanlılık üzerinden yaklaşması, halkı devletin kimliğini sorgular konuma getirdi.

Arnavutların İslâm'la tanışmalarına vesile olması hasebiyle büyük bir ihtiram gösterdikleri Hüdâvendigâr'ın türbesinin olduğu Kosova da huzursuzluktan payını almıştı.

İttihat ve Terakki, Arnavutları Osmanlılık üzerinden yanında tutma siyasetinin netice vermediğini görünce İslâmiyet ve Hilâfet'ten başka Balkanları devletin sınırları içinde tutmanın yolu olmadığını anladı. Mart 1910'da Kosova vilayetinin merkezi Üsküp'te Müslüman Arnavutlar isyan etti.

İttihat ve Terakki, isyanı güç

kullanarak çözüme yolunu gitti ve Mahmud Şevket Paşa komutasındaki 82. piyade taburunu isyancılar üzerine gönderdi. İsyan ancak üç ayda bastırılabilirdi.¹

Balkanları kaybedeceğini gören İttihat ve Terakki, gönülleri hilâfetle fethedip yaraları İslâmiyet'le sarmak için halife ünvanıyla Sultan Mehmed Reşad'a üç haftalık bir Rumeli programı hazırladı. Bunun için hazırlıklar yapıldı, en küçük ayrıntıya kadar bütün ziyaretler programlandı.

Padişaha suikast yapılacağı ihbarları üzerine Amasya, Trabzon, Sivas ve Ankara fırkalarından önemli sayıda asker de Kosova'ya sevk edildi. İstanbul-Selanik arası yolculuk, Barbaros, Mesudiye Zırhlısı ve Gülcemel Vapuru'yla yapıldı. Kâfileye harp ve yolcu gemileri de refakat etti.

5 Haziran 1911'de Dolmabahçe rıhtımından hareket eden deniz kfilesi 7 Haziran'da Selanik'e ulaştı. Sultan Reşad ziyaret ettiği yerlerde camileri,

kışlaları ve tekkeleri ziyaret etti, halkla buluştu, hediyeler dağıttı. Borcunu ödeyemeyecek durumda olanlarının borcunu ödedi.

Üç hafta süren seyahatin ilk cuması Selanik'te Ayastefanos Camii'nde, ikincisi Meşhed-i Hüdâvendigâr'da, üçüncüsü ise Manastır'da İshakiye Camii'nde eda edildi.²

“ZÂT-I ŞÂHÂNE” DEMEYECEKSİNİZ!

Sultan 2.Abdülhamid'den sonra devletin nasıl bir anafora çekildiğini gören Sultan Reşad, Selanik'te Alâtini Köşkü'nde zorunlu ikamete tâbi tutulan ağabeyi Sultan 2.Abdülhamid'e başkâtibi Halid Ziya Bey (Uşaklıgil) ile 2.Ordu Müfettişi Hâdî Paşa'yı gönderir ve onlara “Biradere gideceksiniz; fakat benden bahsederken ‘Zât-ı şâhâne’ demeyeceksiniz, ‘biraderiniz’ diyeceksiniz. Ellerini öperim. Selanik’e gelmekliğim mahzâ memleketin selameti nokta-i nazardan seyahatime gösterilen lüzum üzerinedir. Muğber olmamalarını rica ederim!” ayrıca “Bize yakışan kendisine bu seyahatin esbâbını anlatarak adeta müsaadesini, tasvibini almaktır.” diye de tenbih etmiştir.³

2.Abdülhamid de biraderinin mütevazi ifadelerine aynı samimiyetle mukabelede bulundu ve şöyle dedi: “Zât-ı şâhânelerine karşı beslediğim hürmetkârâne hissiyatımı kendilerine te’yîden arz etmenizi rica ederim. Ahd-i saltanatlarının uzun bir ömür ve âfiyetle, muvaffakiyetle devamı için duadan hâlî değilim. Yanımda bulunan küçük oğlum Âbid Efendi ile meşgul olarak burada kendimi avutuyorum. Esbâb-ı istirahatıma müteallik her şey temin edilmektedir. Rahatım için zât-ı şâhâneleri endişe buyurmasınlar.”⁴

Ayrıca Sultan 2.Abdülhamid, kardeşine ve devlete olan ihtiramını izhâr etmek için ikiliyi odasında değil, köşkün dışında ayakta karşılamıştır.⁵

Sultan Mehmed Reşad Efendi

SULTAN 2.ABDÜLHAMİD'İN SEYAHAT YORUMU

2.Abdülhamid, biraderinin İttihat ve Terakki gölgesinde yaptığı seyahatle alakalı şunları söyledi: “Bu zamanda Rumeli seyahatine teşebbüs buyurmuş olmalarını mahz-ı hikmet addederim. Bu havalinin siyasi durumu malumdur, türlü türlü hırslara zemin olan bu vilayetlerde zât-ı şehriyarîleri tarafından vukua gelecek bir seyahat ezher cihet iyiliğe doğru bir teşebbüstür. Cenâb-ı Hak muvaffakun bi'l-hayr eylesin.”⁶

GAYR-İ MÜSLİMLER'İN İSLÂM HALİFESİNE BAĞLILIĞI

Halife'nin ziyareti Müslümanlarda olduğu gibi Gayr-i Müslim tebada da büyük bir surûra vesile olmuş, Selanik baştan başa:

“İleri ileri arş ileri,
Alalım düşmandan eski yerleri”
marşıyla inlemiştir.⁷

Halife'nin seferine katılan Ubeydullah Esad'ın Selanik'te gördüğü manzarayı tasvir etmekle, Yahudi kadınların da büyük bir surur içerisinde olduklarını resmetmektedir.

İttihat ve Terakki taraftarlarının farklı edyâna (dinlere) mensup tebanın "Osmanlılık" fikrinde toplandığını gösterme adına zaman zaman mübalağaya başvurduğu malum olsa da bu hususun, bugün o bölgelerde yaşayan insanlar dinlendiğinde mübalağa değil, hakikat olduğu anlaşılır. Çünkü onların Osmanlısız günlerinde acı, Osmanlı'nın güçlü olduğu yıllarında ise adalet ve refah vardı. Bu yüzden Yahudi çocuklar dahi halifenin geliş haberini alınca en güzel elbiselerini giyip sokakta bayrammış gibi dolaşıyordu.

مشهد حدادندکارده - دعا

Meşhed-i Hüdâvendigâr'da duâ

Şu satırlar o sevince tanık olan Ubeydullah Esad'ın kaleminden: "Akşam olmak üzere idi; küçük, minimini müvezzilerin çılgınlıklarıyla meydan adeta gürlüyordu. Herkes bu gürültülerin sebebini anlamak için sabırsızlanıyordu. Nihayet Mûsevi bir çocuk lastik bir top gibi masamızın önüne düştü. Yerinde duramıyor, mütemadiyen zıplıyor, mütemadiyen bağırıyordu: 'Padişahımız geliyor, geliyor, geliyor!'

Ve elindeki ilaveleri masamıza îsâr ediyordu. Birer tane kapıştık. Bir hamlede okuduk. Zât-ı hazret-i padişâhînin Selanik'e müteveccihen İstanbul'dan hareket buyurdıklarını kemâl-i meserretle anladık.

Bu meccânen tevzi edilen ilaveleri taşıyan yüzlerce çocuklar, müvezziler her tarafı dolduruyor, her tarafta bağrıyor, bütün bir memleketin çehrelerine birer ibtisâm-ı sürûr serpiyorlardı.

Bu masum yavrucukların bu mes'ûd müjdelelerini hararetli alkışlarıyla saran halkın bütün mevcudiyetinde şimdi sârî bir haz ve sürûr uçuşuyordu; beller doğruldu, başlar dikeldi; parlayan gözlerden müteheyyik kalp ve vicdanların bütün ihtisasât-ı mes'ûdânesi her tarafa yayılıyordu.

Bu ulvî hâl beni müteessir etti. Düşündüm, asırlardan beri padişahlarına mütehassir kalan bu vatandaşlarımın şu andaki umûmî saadeti dünyanın en azametli servetleriyle kâbil-i istihsal olamayacak kadar büyük ve derin idi."⁸

İTTİHAT VE TERAKKİ NAMAZ VE KOSOVA

Askerin namaz kılmasına müsaade etmeyen İttihat ve Terakki kadroları, Sultan'ın Kosova ziyaretine ve Meşhed-i Hüdâvendigâr'da kılacağı cuma namazına büyük

bir önem atfediyor; bölen, dağıtan siyasetinin, İslâmî kavramları kullanarak rüzgâr kazanacağını düşünüyordu.

İttihat ve Terakki'nin genel sekreteri Hacı Âdil Bey, Rumeli Gazetesi'nde yayınlanan yazısında Meşhed'de kılınacak cuma namazını İslâm Tarihi'nde eşi görülmemiş "Ümmetçe Bir Namaz" olarak tavsif etmekteydi. O, bununla ötekileştirilen İslâmiliği merkeze alıyor ve Müslümanlar'ı yeniden meydana çağırıyor; beş asır sonra Kosova'dan bütün bir Avrupa'ya buradayız, gitmiyoruz, cevabını vermeye davet ediyordu.⁹

Kosova, Balkanların ruhu; Meşhed-i Hüdâvendigâr ise kalbidir. İslâm orduları, küf-

fâr üzerine akına giderken Osmanlı'ya İstanbul Fethi'nin kapılarını açan Hüdâvendigâr'ı ziyaret eder, ondaki gazâ ruhunu kuşanarak yola devam ederdi. Hürriyet, Meşrutiyet gibi kavramların iflas ettiğini gören İttihat ve Terakki, İslâm'a sarılmada samimi olsaydı bu seyahat üçüncü Kosova seferi addedilebilirdi.

Her tarafa halife geliyor diye haberler salındı. Uzaktan yakından âlimler, salihler, Türkler, Arnavutlar, Boşnaklar Priştine'ye doğru yola çıktı. Sultan Reşad da Selanik ve Üsküp ziyaretlerini tamamladıktan sonra 15 Haziran sabahı trenle Priştine'ye doğru hareket etti. Tren, Priştine istasyonuna varınca Halife kendisi için hazırlanmış salonda bir süre dinlendikten sonra Hükümet Konağı'na doğru harekete geçti. Yollar Halife'yi karşılamak için gelen Mü'minlerle doluydu.

Sultan Reşad, Hükümet Konağı'na girerken yaptığı konuşmada ziyaretinin gayesini şu şekilde ifade etti: "Milleti görmek üzere gelişimden ve karîben Meşhed'i ziyaret edeceğimden dolayı pek ziyade mesrûrum. Bu seyahat-i ihtiyârdan maksadım anâsır arasında i'tilâfa hizmettir. Bu maksadın husûlünü görmekle memnûniyet ve mesrûriyetim mütezâyiddir."¹⁰

OSMANLI'YI AYAKTA TUTAN YEGÂNE GÜÇ: İSLÂM

Sultan Murad Türbesi'nin karşısındaki tepeye Sultan Reşad için otağ ile mahfil-i hümâyûn kuruldu. Mahfilin sağ tarafına minber, mihrap ve kürsü yerleştirilmişti. Minberin kenarları kutsal emanetler hazinesinden getirilen örtülerle süslendi. Musalla olarak hazırlanan alanda yaklaşık iki yüz bin Müslüman toplandı.

Namazdan önce vaaz eden Abdürreşid İbrahim ve Manastırlı İsmail Hakkı Beyler, ümmet ruhunu kuşanma çerçevesinde konuşmalar yaparak Halife'ye ittibanın gerekliliğini anlattı. İsmail Hakkı Bey okuduğu hutbenin ardından namazı da kıldırdı.

Daha sonra Sadrazam İbrahim Hakkı Paşa, padişah adına okuduğu nutukta Meşhed-i Hüdâvendigâr'daki bu ictimâ ile toparlanma noktasında önemli bir adım atıldığını, 1910 hâdiselerinden dolayı da devletin pek müteessir olduğunu belirtti. Söz konusu hâdiselerden dolayı mahkûm olanların affedildiğini müjdeledi.

Seyâhat-i Hümâyûn münâsebetiyle gâyet zarîf bir sûrette tezyîn edilen Priştine İstasyonu

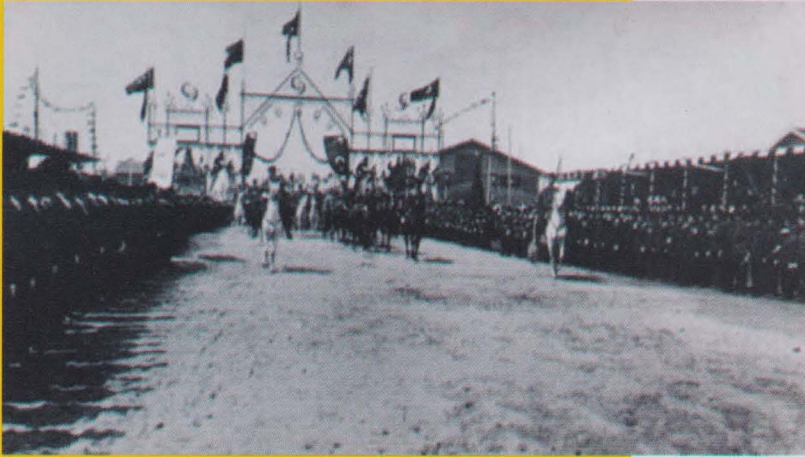
Arnavutlar arasında pek yaygın olan kan dâvâlarının sonlandırılmasını söyledi. Ayrıca Halife'nin borcunu ödemekten aciz olanların borçlarını bizzat kendi bütçesinden ödeyeceğini vaat etti.¹¹

Kosova'daki cuma namazına ulemânın ve halkın büyük bir teveccüh göstermesi Osmanlı'yı ayakta tutacak yegâne gücün İslâm olduğunu tescil etti. Gazeteler vasıtasıyla ziyaret haberi yayılınca pek çok vilâyetten İstanbul'a teşekkür mesajları ulaştı. Sultan Abdulhamid'ten sonra halkta yeni bir umut havası oluştu. İstanbul ile Rumeli ulemâsı kaynaştı, dertlerin aynîliği, onları çözüm noktasında da birlikteliğe sevketti.

MÜSLÜMANLAR'IN HALİFE'YE MUHABBETİ

İttihat ve Terakki'nin yıkıcı faaliyetlerine şahit olan halk, Halife ile birlikte beldelelerine bereket geldiğine inanmış; acılar, ihanetler unutulmuş, Avrupa'nın ve ayrılıkçı örgütlerinin tehdidatına rağmen halk Halife'ye koşmuştu. Sultan Reşad'ın bu seferi, Avrupa'nın bittiğine kanaat getirdiği Osmanlı İslâm Devleti'nin İslâmiyet'e kayıtsız şartsız ittiba etmesi durumunda yeniden tarihteki yerini alacağını resmetmekteydi.

Halife'yi, istikbal esnasında yaşananlara bakıldığında dünyanın hiçbir yerinde devlet başkanı şöyle dursun, insanlar yıllardır görmedikleri yakınlarını dahi böyle bir sevinçle karşılayamaz.

Sultan Mehmed Reşad'ın Selânik ziyâreti

Nitekim Halife'yi Üsküp'ten Priştine'ye götürmek üzere hareket eden tren, program uyarınca sadece İlyas Han ve Orhaniye istasyonlarında mola verecekti. Fakat Lebyan halkından trenin kendi köylerinde de durmasını, aksi takdirde rayların üzerine yatacaklarını bildiren bir telgraf gelince Sultan Reşad bu muhabbeti karşılıksız bırakmamış, adı geçen istasyonda iki dakika durmuştur.

Tren Priştine'ye vardığında istasyonla ikametgâh arasındaki 12 kilometrelik yol üzerinde insanlar sağlı sollu kuyruklar oluşturmuştu. Kalabalıktan bir grup, Sultan'ı ikametgâhına elleri üzerinde götürmeyi tek-

lif etmişti. Halife'yi görmenin bereket ve şifa vesilesi olduğunu düşünenler; türlü marazlarla inleyen hastalarını, kötürüm ve konuşamayan yakınlarını alana taşımış; kendisine niçin böyle yaptığını sorduklarında hasta "Padişah babamın yüzünü göreceğim ve -inşaAllah- iyi olacak" cevabını vermiştir.¹²

Şu hâdise ise bir yıl önce İttihat ve Terakki yönetimine başkaldıran Arnavutların Halife'ye sadâkatlarını resmetmektedir: Sultan Reşad'ın Priştine'de kendisiyle görüşmek isteyen Kumanovalı üç Arnavut'u kabul etmesi millî kıyafetlerini giymiş levent görünümlü Arnavutları pek memnun etmiş, padişahın iltifatları karşısında kendilerinden geçmişlerdi.

Gözlerinden minnet ve şükran aktığı hâlde "Padişahım, sen geldiğin zaman koyunları kurban ettiler. Hâlbuki biz içimizden arzu olunanların kurban edilmesini istedik. Bütün Arnavutlar sana kurban olmaya hazırdır." mealindeki sözleri Sultan'ı hayli hislendirmişti.¹³

Gevgili istasyonunda yaşanan benzer bir anekdotu Mülkiye Heyet-i Teftişiyesi Reis'i Haydar (Vaner) Bey anlatmıştır. Tren durduğu sırada bir genç, getirdiği koçu kurban ederken: "Padişahım! Millet senin uğruna işte böyle kurban olmaya hazırdır." diye haykırınca, padişah da son derece mânidar şu karşılığı vermiştir: "Aman evladım! Kurban lazımsa ben ne güne duruyorum."¹⁴

Osmanlı Sultanı da etrafındakiler de halkın iltifatkâr ifadelerine ve müreffeh hayatlarına rağmen tevâzu ikliminden kopmuyor, milletiyle olan rabitasını muhafaza ile gönülleri fethediyordu.

Üsküp güzergâhındaki bir istasyonda halk tarafından sunulan şerbetleri, bardakların

temizliğinden şüphe duydukları için içmek istemeyen şehzadelere Padişah şunları söylemiştir: “Evlatlarım! Milletin sizlere hazırlamış olduğu kadehlerin lezzeti başkadır. Temizlik hususunda ise şu kadehlerin gıcır gıcır yıkanmış olduğu duruşlarından belli. Bu millet, misafiri kim olursa olsun, onu mutlaka kendinden aziz bilir ve ona öyle ikram eder. Gelin iştahla ve afiyetle ve bu millete hayır dualarla için.”¹⁵

Sultan Reşâd'ın Rumeli seyahati

HÜLÂSÂ

İslâm Halifesi Sultan Reşad'ın Meşhed'de Rumelili Müslümanlar ile buluşması ve Arnavutlarla kucaklaşması, dağılan ümmeti yalnız İslâmiyet'in yek vücud yapacağı ve hilafetin yeniden ilan edildiği gün imanlı yüreklerin önünde hiçbir engelin duramayacağını göstermiştir.

Meşhed'teki buluşmanın şahitlerinden Binbaşı Cafer Tayyar Paşa'nın şu ifadeleri bu hükmün şahididir: “Kosova sahrasında yüz binin çok üstünde cemaatle kıldığım o muazzam cuma namazı hâlâ kalbimdedir. Arnavutlar dertlerini bir tek kelimeye sıkıştırarak ‘Baba! Baba!’ diye bağırıyor; ölürken bile kolaylıkla gözyaşı dökmeyen bu halk, padişahın etrafına toplanmış durmadan ağlıyordu. İhtiyar ve muhakkak çok merhametli, terbiyeli bir zât olan Sultan Reşad da vaziyetini ve mevkiini unutmuş durmadan ağlıyordu.”¹⁶

Kafile, Manastır ziyaretinden sonra Selanik-Çanakkale güzergahını takip ederek İstanbul'a döner.

Kaynaklar:

1- Bkz. Barbara Jelavich, Balkan Tarihi, çev. Z. Savan, Küre Yayınları, İstanbul, 2006, II, 93

2- Kemalettin Kuzucu, BALKANLAR'DA SON OSMANLI PADIŞAHI: SULTAN V. MEHMED REŞAD'ın 1911 YILINDAKİ RUMELİ SEYAHATI, Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER), II, Sy 02, 2017, s. 8.

3- Kuzucu, a.g.m., 12.

4- Süleyman Kâni İrtem, “Meşrutiyet'te Saray ve Bâbiâli-44: Sultan Reşad'ın Arnavutluk Seyahati, Yoldaki Merasim”, Akşam, nr. 7407, 6 Haziran 1939, s. 10.

5- Halid Ziya Uşaklıgil, Saray ve Ötesi, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1965, s. 247-251.

6- H. Z. Uşaklıgil, Saray ve Ötesi, s. 253.

7- Sırât-ı Müstakîm, nr. 145, 17 Cemâziyelâhir 1329, s. 237.

8- Ubeydullah Esad, “İstanbul'dan Meşhed-i Hudâvendigâr'a”, Resimli Kitâb, Mayıs 1327, s. 532-533.

9- Hacı Adil, “Kosova Sahrası'nda Cuma Namazı”, Senin, nr. 997-21, 13 Cemâziyelâhir 1329, s. 2; Mevlüt Çelebi, Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati, Akademi Kitabevi, İzmir 1999, s. 55.

10- Kuzucu, a.g.m., 15.

11- Kuzucu, a.g.m., 16.

12- M. Çelebi, Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati, s. 46-47

13- Hakkı Tarık, “Seyahat-i Hümâyûn-Priştine'ye Hareket”, Senin, nr. 1002-26, 18 Cemâziyelâhir 1329, s. 2.

14- M. Çelebi, Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati, s. 49.

15- M. Çelebi, Sultan Reşad'ın Rumeli Seyahati, s. 49.

16- Müfid Şemsi Paşa, Arnavudluk ve İttihad-Terakki, haz. A. N. Galitekin, Nehir Yayınları, İstanbul 1995, s. 30.

Hikmetli Söyler

“Şiddet göstermeksizin kuvvetli, zayıflık belirtmeksizin yumuşak ol!”

Hz. Ömer (Radıyallahü anh)

*“Sâlih amel olmadan kalbin iyiliğinden söz etmek boş bir iddiadır.
Bedensiz rûhun varlığı düşünülemediği gibi,
sâlih amelsiz de kalbin selâmeti düşünülemez.”*

İmâm-ı Rabbânî (Kuddise sirrubu)

*“Dünyada nicelerinin köşkü oldu,
ama ahirette onların bir tavuk kümesleri bile yok”*

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirrubu)

“Kabirini hazine sandığı yap ve içini sana faydası olacak sâlih amellerle doldur.”

Seriyy es-Sakatî (Kuddise sirrubu)

“Tevâzu gösterdiğinin farkındaysan kibirden kurtulamadın demektir.”

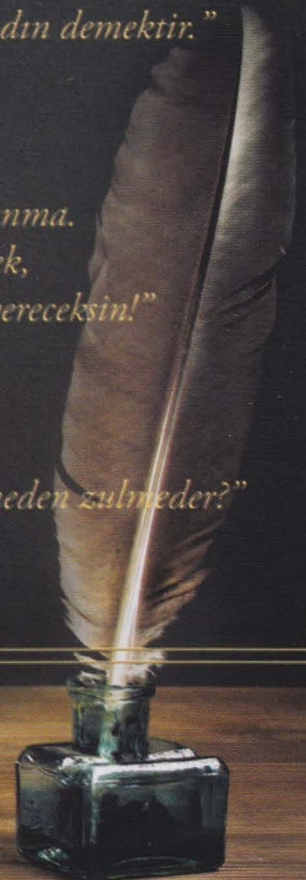
İbn Atâullah el-İskenderî

*“Ey insan! İnsanların çokluğuna bakıp da aldanma.
Çünkü sen yalnız ölecek, kabre yalnız girecek,
kabirden yalnız kalkacak ve kendi hesabını yalnız vereceksin!”*

Hasan-ı Basrî (Rahmetullabi aleyh)

“Sanat için soyunana alkış tutanlar, Allah için giyinene neden zulmeder?”

Aliya İzzetbegoviç

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZİLETLİ AMELLER

HAYIRLARA NÂİLİYET, ŞERLERDEN EMNİYET, ŞİFÂ VE RIZIK BEREKETİ İÇİN HİCRÎ AYIN BAŞINDA YAPILACAK MÜHİM VAZİFELER

1) Hicrî ay başında hilâl görüldüğü zaman (13 Ocak Çarşamba akşamı) o ay içerisinde hayırlara kavuşup şerlerden emîn olmak için **Rasûlüllâh** (Sallellâhu Aleyhi ve Sellem) bâzı duâlar okurdu.

Bu hususta farklı rivâyetler mevcuttur. Kaynaklar için bkz.: (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:22790, 37/453); (İbnü Hibbân, es-Sahîh, rakam:888, 3/171); (Ebû Dâvûd, es-Sünen, rakam:5092, 4/324); (Ahmed ibnü Hanbel, el-Müsned, rakam:22790, 37/453); (et-Taberânî, el-Mu‘cemü’l-kebîr, rakam:9191, 9/243); (et-Taberânî, Kitâbu’d-Du‘â, rakam:909-910, 2/1225-1226)

Her Ayın Hilâli Görüldüğünde Okunacak Duâlar

«اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْقَدَرِ وَمِنْ سُوءِ الْمَحْشَرِ»، «اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ وَالتَّوْفِيقِ لِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ»، «أَمِنْتُ بِالَّذِي خَلَقَكَ.» (3 kere), «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْقَدَرِ وَمِنْ سُوءِ الْمَحْشَرِ»، «هَيْلَالَ خَيْرٍ وَرُشْدٍ» (3 kere), «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ هَذَا الشَّهْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ» (3 kere), «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الشَّهْرِ؛ فَتَحَهُ وَنَصْرَهُ وَنُورَهُ وَبَرَكَتَهُ وَطُهُورَهُ وَرِزْقَهُ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا بَعْدَهُ»، «اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ الَّذِي خَلَقَنِي وَخَلَقَكَ وَقَدَّرَ لَكَ مَنَازِلَ وَجَعَلَكَ آيَةً لِلْعَالَمِينَ.»

2) **İmâm-ı Sübkî** (Rahimehullâh)ın beyânına göre; yeni ay görüldüğünde (13 Ocak Çarşamba akşamı) bu duâları okuduktan sonra Tebârike Sûresi’ni okumak sünnettir. Zîrâ onun bir ismi “Münciye” yâni “Kurtarıcı”dır.

Ayrıca o okunduğunda sekînet (feyiz, bereket ve telaşlardan yatışma) nâzil olur. Bu sûre bir ayın günleri sayısınca otuz âyet olduğundan, her bir âyeti hilâl görüldüğünde kendisini okuyan kişiyi, ay boyunca her bir gün gelecek felâketlerden muhafaza eder. (İbnü Hacer el-Heytemî, İthâfî ehli’l-İslâm, sh:109; Nu‘mân el-Âlûsî, Ğâliyetü’l-mevâ‘iz, sh:30)

3) **İmâm-ı Bistâmî** (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; her kim ru’yet-i hilâl (gökteki ayın ilk görülme) vaktinde (13 Ocak Çarşamba akşamı) elini bedeninin üzerinde gezdirerek “eş-Şâfi” ism-i şerîfini 391 kere okursa **Allâh-u Te‘âlâ** ona zâhirî ve bâtinî hastalıklardan şifâ verir. (‘Abdurrahmân el-Bistâmî, VASFÜ’D-DEVÂ Fİ KEŞFİ ÂFÂTİ’L-VEBÂ, sh:26; ‘İsâmüddîn Taşköprizâde, Risâletü’ş-şifâ li-edvâi’l-vebâ, sh:76-77)

4) İmâm-ı Terîmî (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; hilâl (yeni ay) görüldüğünde (**13 Ocak Çarşamba akşamı**) 41 kere Fâtiha-i Şerîfe okuyan kişi o ayın bereketlerine nâil olur ve şerlerinden emîn olur. (*et-Terîmî, el-Vesâilü's-şâfi'a fi'l-ezkâri'n-nâfi'a, sh:451*)

Her Çarşambanın Uğursuzluğundan Korunmak İçin Her Salıyı Çarşambaya Bağlayan Gece Okunacaklar

Mâü'l-Ayneyn Hazretleri'nin ehl-i hayırdan ve ehl-i ilimden olan güvenilir zatlardan naklettiğine göre, her çarşamba gecesini yâni salıyı çarşambaya bağlayan gece akşamla yatsı arasında:

100 kere: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.»

100 kere: «يَا خَالِقُ!»

100 kere: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ.»

100 kere de: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

okumaya devâm eden kişiyi **Allâh-u Te'âlâ** o sene inecek bütün belâlardan muhâfaza eder. (*Mâü'l-Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:168*)

CEMÂZİYELEVVEL AYININ NAMAZLARI

Cemâziyelevvel ayının yirmi birinci gecesini (5 Ocak Salı gününü 6 Ocak Salı gününe bağlayan gece) ekserî evliyâullâha mânevî mi'râc nasîb olduğu için, o gecenin ihyâsı îcâb eder (ki o gecenin ihyâsı niyetiyle iki rekât dahî kılınsa en azından Âmene'r-Rasûlü bile okunsa ihyâdan sayılır).

Cemâziyelevvel ayının yirmi yedinci gecesini (10 Ocak Pazar gününü 11 Ocak Salı gününe bağlayan gece) iki selâmla sekiz rekât kılınır, her rekâta Fâtiha'dan sonra Duhâ (Vedduhâ) Sûresi bir kere okunur.

Sonra ay bitene kadar: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ» “Sübbûhun Kuddûsün” zikrine devâm edilerek o ay ihyâ edilir ki, bu amellerin yüceliğinden bu ayın azameti de anlaşılabilir olur. (*Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:53-54*)

CEMÂZİYELÂHİR AYININ NAMAZLARI

Cemâziyelâhir ayının ilk gecesini (13 Ocak Çarşamba gününü 14 Ocak Perşembe gününe bağlayan gece) kolaya gelen sûrelerle iki rekât namaz kılınır, namaz bitirildikten sonra çokça istiğfarda bulunulur.

Cemâziyelâhir ayının onuncu gecesini (22 Ocak Cumâ gününü 23 Ocak Cumartesi gününe bağlayan gece) altı selâmla on iki rekât kılınır, her rekâta Fâtiha'dan sonra bir kere Kureyş Sûresi okunur. Bu namazın ardından Yûsuf Sûresi okuyanı **Allâhu Te'âlâ** o sene geçim darlığından korur ve âhir zamânın sıkıntılarında muhâfaza buyurur. (*Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:54*)

MÜCERREBÂT-I SENÛSÎ'DEN FAYDALI İLİMLER

1) Lütüflara Nâiliyet, Düşmanlara Gâlibiyet, Kederlerin İzâlesi ve Bâzı Hastalıkların Şifâsı İçin Kur'ân-ı Kerîm'deki Bütün Harfleri İçeren İki Âyet-i Kerîmenin Havâssı

Her kim Âl-i İmrân Sûresi'nin 154. âyet-i kerîmesiyle birlikte Fetih Sûresi'nin 29. âyet-i kerîmesini yazar da üzerine asarsa, bütün hâllerinde kendisine lütüflar ulaşır, **Allâh-u Te'âlâ** ona düşmanlarına karşı yardım eder ve her kederini ondan açar.

Bu iki âyet-i kerîme görünen ve görünmeyen hastalıklar için fayda ederler. Bu iki âyet-i kerîme temiz bir kaba (safrandan yapılan bir mürekkeple) yazılır sonra gül yağı ve zeytin yağıyla o âyet-i kerîmeler bozulursa içilmek bakımından ve yaralara sürmek bakımından çok fayda ederler.

O yağın acı veren her türlü sivilcelere, siğillere ve çibanlara sürülmesi fayda eder, kısa zamanda onlar zâil olur. Bu mücerreb (denenmiş)dir ve sahîhtir.” (es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi'nin Mücerrebât'ının hâmişinde-, sh:86-87)

Âyet-i Kerîmelerin Okunuşu ve Yazılışı

﴿ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً مِنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾، ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ فِي رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازْرَهُ فَاسْتَعْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوْقِهِ يُعْجَبُ الزَّرَّاعُ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارُ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾

2) Şiddetli Baş Ağrısının Şifâsı İçin Yapılacaklar

a) Rasûlüllâh (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)in şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

رُوي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ مَسَّطَ رَأْسَهُ وَلَحِيَّتَهُ لَمْ يَتَّصَدَّ أَبَدًا.»

“Her kim başı(ndaki saç)ını ve sakalını tararsa ebediyen baş ağrısı çekmez.” (es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi'nin Mücerrebât'ının hâmişinde-, sh:87-88)

b) Baş ağrısının şifâsı için mücerreb duâlardan biri de şu kıymetli duâdır bu duâ bir kâğıda yazılıp başı ağrıyan kişinin saçlarının arasına konulursa **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle o kişinin baş ağrısı zâil olur. Duâ şöyledir:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الْعَظِيمِ الشَّانِ، الْقَوِيِّ السُّلْطَانِ، الرَّفِيعِ

الْمَكَانِ، الشَّدِيدِ الْبُرْهَانِ، الدَّائِمِ الْإِحْسَانِ، الْكَثِيرِ الْإِمْتِنَانِ، الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ الرَّؤُوفِ
الدِّيَانِ الَّذِي لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ، وَكُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ، تَشْغَسَعَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ
اللَّهِ وَبِنُورِ وَجْهِ اللَّهِ وَبِنُورِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، وَنَفَذَتْ حُجَّةَ اللَّهِ وَظَهَرَ أَمْرُ
اللَّهِ وَتَمَّتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ وَتَفَرَّقَ أَعْدَاءُ اللَّهِ وَبَقِيَ وَجْهُ اللَّهِ، أُخْرِجَ أَيُّهَا الضُّدَاعُ مِنْ رَأْسِ
حَامِلِ حِجَابِي هَذَا، بِحَقِّ اللَّهِ وَبِحَقِّ نُورِ اللَّهِ وَبِحَقِّ وَجْهِ اللَّهِ وَبِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ
رَسُولُ اللَّهِ وَبِمَا جَرَى بِهِ الْقَلَمُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فِي عِلْمِ غَيْبِ اللَّهِ إِلَى خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ مُحَمَّدِ
بْنِ عَبْدِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَاسْكُنْ أَيُّهَا الضُّدَاعُ كَمَا سَكَنَ عَرْشُ الرَّحْمَنِ»،
﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْيَلِّ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾، ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ
شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾، ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾، ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى
رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾، ﴿إِنْ يَشَاءُ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾، ﴿إِنْ يَشَاءُ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾،
﴿إِنْ يَشَاءُ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾، ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٠﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا
صَفْصَفًا ﴿١٠١﴾ لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾

“(Dünyâda mümin-kâfir ayırt etmeden kimseden merhametini esirgemeksizin nîmet veren) **Rahmân ve** (âhirette sâdece müminlere acıyacak) **Rahîm olan Allâh’ın adıyla** (duâya başlıyorum)!

O Rahmân, şânı ulu, saltanatı kuvvetli, değeri yüce, burhânı (kullarına açıkladığı huccet ve delilleri) **büyük, iyilikleri dâim, ikrâmı bol, pek merhametli, kullarına he-**
sapsız nîmetler veren, çok esirgeyen, kuluna hak ettiği karşılığı veren, her an önemli
bir işte olup hiçbir iş O’nu başka bir işten alıkoyamayan Allâh’ın ismiyle (niyâz ediyorum)!

Yeryüzü Allâh’ın (tecellîlerinin) **nûruyla, Allâh’ın Zâtı’nın nûruyla ve ‘Lâ ilâhe illâllâh Muhammedün Rasûlüllâh’ın nûruyla** parıldadı.

Allâh’ın (kulları üzerindeki) **delîli**(nin hükmü) **geçerli oldu, Allâh’ın** (mahlûkâtını ya-
ratıp yaşatma) **işi** (kâinatta) **zâhir oldu, Allâh’ın** (sınırsız ve sonsuz olan) **kelimeleri**
tamam oldu, Allâh’ın düşmanları dağıldı ve Allâh’ın Zâtı bâkî kaldı.

Ey baş ağrısı! Allâh’ın hakkı için, Allâh’ın nûrunun bahşı için, Allâh’ın (yüce)
Zâtı’nın hakkı için, ‘Lâ ilâhe illâllâh Muhammedün Rasûlüllâh (kelime-i tevhîdinin)
bahşı için ve Allâh’ın gayb ilminde (bulunan vahiylerinden) **Kalem’in, Allâh’ın** (mâ-
nevî) **katından mahlûkâtın en hayırlısı olan Muhammed ibnü Abdillâh** (Sallellâhu Aley-
hi ve Sellem)e **yazdığı şeyler** (tüm vahiyler) **hürmeti için; bu hicâbı** (koruyucu nüshayı)
taşıyan kişinin başından (hemen) **çık.**

Ey baş ağrısı! Rahmân'ın Arş'ı sâkin olduğu gibi sen de sâkinleş!

'Gece ve gündüzde sâkin duran (ve hareket eden) her şey ancak O (Allâh-u Azî-müşşâ)na âittir ve ancak O Semî'dir (her duyulanı hakkıyla işitendir), Alîm'dir (her bilineni gerçek mânâda bilendir. Bu yüzden gece ve gündüzün kapladığı hiçbir şey Al-lâh-u Te'âlâ'ya gizli kalmaz).' (el-En'âm Sûresi:13)

'(Habîbim!) Rabbim(in sanat eserin)e bakmadın mı ki; (gün doğumuyla güneş doğumu arasında) gölgeyi nasıl uzat(ıp yerküreyi onunla kaplat)mıştır?! Dileseydi elbette onu (güneşin gideremeyeceği bir şekilde sâbit ve) sâkin kılardı.' (el-Furkân Sûresi:45'den) (3 kere)

'O (Allâh) dileseydi (gemilerin seyrini sağlayan) rüzgârı durdururdu.' (eş-Şûrâ Sûresi:33'den) (3 kere)

'(Habîbim! Kıyâmet kopmaya başladığında) dağlar(ın ne olacağı)dan sana soruyorlar. Sen hemen de ki: 'Rabbim onları (kum gibi ufalayıp, sonra üzerlerine rüzgârlar salacak ve yerlerinde yeller esecek bir şekilde) tam bir savurmayla darmadağın edecek.

Netîcede onları(n buldukları yerleri, bitkisiz) bomboş ve dümdüz bir halde bırakacak. (O gün) sen ora(nın toprağın)da ne en ufak bir düşüklük, ne de pek az bir yükseklik göremeyeceksin.' (Tâhâ Sûresi:105-107) (âyet-i kerîmelerinin hürmetini bu kişiyi artık terk et ey baş ağrısı!)”

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi'nin Mücerrebât'ının hâmişinde-, sh:88-89)

3) Hummâ (Şiddetli Sıtma Hastalığı)nın Şifâsı İçin Yazılacak Nuska

Hummâ hastalığının şifâsı için şu nuska yazılıp hastanın boynuna asılırsa Allâh-u Te'âlâ'nın izniyle şifâyâb olur. Hasta erkekse ilk noktalı yere ismi, ikinci noktalı yere annesinin ismi yazılır ve aradaki بنت kelimesi silinir. Şâyet hasta kadınsa ilk noktalı yere ismi, ikinci noktalı yere annesinin ismi yazılır ve bu sefer aradaki ابن kelimesi silinir.

Yazılacaklar şunlardır:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَبِرَاءَةً مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لـ ابن / بِنْتٍ إِلَى أُمِّ
مِلْدَمٍ مِنْ كُلِّ مَا يَعْزُضُ لَهُ مِنْهَا»، ﴿قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وَأَرَادُوا بِهِ
كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ﴾، ﴿أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَذِهِ
اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتُ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتُ
مِائَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَىٰ
الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

“(Dünyâda mümin-kâfir ayırt etmeden kimseden merhametinin esirgemedi hakîkî nîmet veren) Rahmân ve (âhirette sâdece müminlere acıyacak) Rahîm olan Allâh'ın adıyla (duâya başlıyorum)!”

(İşte bu yazılanlar) **felanca** oğlu / kızı **felanca**(nın hastalığı) **için**, Ümmü **Mildem'e** (sıtma hastalığına), **o hastada ortaya çıkardığı her şeye karşı Azîz ve Hakîm olan Allâh'tan bir berâat** (ve uyarı)dır.

(Ey Allâh! Kitâb-ı Azîz'inde bulunan:) **'Biz: 'Ey ateş! İbrâhîm'e karşı tam bir serinlik ve mükemmel bir esenlik ol.'** buyurduk. Böylece onlar ona büyük bir hîle yapmak istediler ama akabinde **Biz onları en çok zarara uğrayan kimseler hâline getirdik.'** (el-Enbiyâ Sûresi:69-70)

'Yâhut o kimse gibisini (gördün mü) **ki o**, (tahrîbât netîcesinde) **kendisi**(nin duvarları), **tavanları üzerine düşmüş olan bir karyeye uğramış ve** (Allâh-u Te'âlâ'nın diriltme gücünü takdir etmekle berâber, diriltme şeklini bilmekten acziyetini îtirâf etmek üzere kendi kendine): **'Ölümünün ardından Allâh işte bunu(n halkını) nasıl diriltecek (acabâ)?' demişti de, Allâh hemen onu** (oracıkta öldürüp) **yüz sene ölü bırakmış sonra kendisini diriltmişti.**

O (anda Allâh-u Te'âlâ ona): **'(Sen burada) ne kadar kaldın?' buyurmuş, o da: 'Bir gün yâhut bir günün bir kısmı** (kadar az bir zaman) **kaldım.'** demişti.

O (Allâh-u Te'âlâ) **da: 'Doğrusu sen** (burada) **yüz yıl (ölü olarak) kaldın. İşte yiyeceğine ve içeceğine bak**(ıp gör) **ki**, (uzun zaman geçmesine rağmen onlar) **hiç** (bozulup) **değişmemiştir. Bir de** (kemikleri dağılmış ve çürümüş hâldeki) **merkebine bak.**

Böylece (Bizim üstün gücümüzü anlayasın ve) **seni insanlar**(ın, öldükten sonra dirilmeye inanmaları) için bir âyet (ve ibret) **kılalım diye** (seni tekrar dirilttik). **Bir de o** (merkebe âit) **kemiklere bak ki; onları nasıl** (birleştirmek için üst üste) **kaldırıyoruz da sonra onlara bir et giydiriyoruz?! buyurmuştu.**

Artık (merkebi gözü önünde diriltilerek, Allâh'ın kudreti) **kendisine iyice belirince o:** **'(Şimdi görerek de) biliyorum ki şüphesiz Allâh (öldürme ve diriltme dâhil) her şeye** (hakkıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.'** **demişti."** (el-Bakara Sûresi:259) (âyet-i kerîmelerinin bahşına şu hastadan sıtmayı defet!)"

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi'nin Mücerrebât'ının hâmişinde-, sh:89-90)

4) Cinlerin Şerrinden Korunmak İçin Yazılacak Nuska

Cinler ve evleri mekân edinen bu gibi varlıkların şerlerinden ve sıkıntılarından kurtulmak için şu âyet-i kerîmeler yazılarak bu dertlere mübtelâ olan kişinin pazusuna bağlanırsa o kişi gece ve gündüz insanı rahatsız eden bu varlıkların şerrinden korunur. Bu nuska (cinlerden sebep) aklını kaybetmiş ya da saralı hastaya da fayda verir. Yazılacak âyet-i kerîmeler şunlardır:

﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٠١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ﴿١٠٣﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٠٤﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا

فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
 إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١٠١﴾ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿١٠٢﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ
 رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿١٠٣﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿١٠٤﴾

“(Habîbim!) Eğer Biz işte bu(nca önemli konular ihtivâ eden yüce) **Kur’ân’ı** büyük bir dağ üzerine indirseydik (ve size verdiğimiz gibi ona da akıl verecek olsaydık), **elbette sen onu Allâh’ın korkusundan dolayı boyun eğen ve çatlayıp paramparça olan bir şey olarak görürdün.**

İşte sana! Bu misaller ki; Biz onları insanlara beyân etmekteyiz! Tâ ki onlar iyice düşünsünler (de yola gelsinler).

O (Rabbimiz) ancak öyle Allâh’tır ki; Kendisinden başka (ibâdete lâayık) **hiçbir ilâh yoktur.** (Hiçbir yaratılmışın bilgisinin ve duyularının ulaşamayacağı) **gizliyi de,** (herkes tarafından) görüneni de (dünyayı da, âhireti de, yoğu da, varı da hakkıyla) **bilendir.**

Ancak O, (dünyâda mümin-kâfir ayırmaksızın her yaratığa son derece acıyan bir) **Rahmân’dır,** (âhirette yalnız îmân edenleri son derecede esirgeyen bir) **Rahîm’dır.**

O (Rabbimiz) ancak öyle Allâh’tır ki; Kendisinden başka (kulluk edilmeye lâayık) **hiçbir ilâh yoktur.**

(Allâh-u Te‘âlâ) **Melik’dır** (yegâne hükümdardır), **Kuddûs’dür** (bütün noksan sıfatlardan münezzehtir), **Selâm’dır** (kullarına belâlardan, hastalıklardan selâmet verendir), **Mü’min’dır** (müminleri azaptan emin kılandır), **Müheymin’dır** (her şeyi hakkıyla koruyup gözetendir), **Azîz’dır** (ulu ve izzetlidir), **Cebbâr’dır** (mahlûkatın işlerini yoluna koyandır), **Mütekebbir’dır** (ziyâde büyüklük sâhibidir).

Onların şirk koşmakta oldukları şeylerden Allâh’ı tesbîh ile (takdîs eder ve bütün noksan sıfatlardan tenzîh ederim).

Ancak O (yüce) **Allâh’tır; Yaratıcı’dır, Bâri’dır** (kusursuz halk edendir) **ve Musavvir’dır** (istediğine dilediği sûreti verendir).

O en güzel (mânâlar ifâde eden) **isimler sâdece O’na âittir. Göklerde ve yerde bulunan şeyler O’nun** (noksan sıfatlardan münezzehtir) **olduğunu ifâde etmek için sürekli** (tenzîh ve) **tesbîhte bulunmaktadır. Zâten ancak O Azîz’dir, Hakîm’dır.”** (el-Haşr Sûresi:21-24)

“(Habîbim!) **De ki: ‘Gerçekten bana şu hakîkat vahyolundu ki; cinlerden bir topluluk** (Kur’ân’ı) **dinlediler ve dediler ki: ‘Gerçekten biz** (insan sözüne hiç benzemeyen, nazmında ve mânâsında diğer kitaplardan tamâmen farklı olan) **çok şaşılacak bir Kur’ân işittik, o** (Kitap), **doğruya ulaştırmaktadır. Biz de hemen o** (Kur’ân)na **îmân ettik.** (Bundan böyle) **Rabbimiz’e hiçbir kimseyi de aslâ ortak koşmayacağız.**

Bir hakîkat de gerçekten şudur ki; Rabbimiz’in azameti dâimâ pek yüce olmuştur! O (Allâh) **bir eş de, bir çocuk da edinmemiştir. Yine şu muhakkak ki; bizim câhilimiz** (olan İblîs ve ona uyan azgın cinler) **Allâh’a karşı** (gelip Kendisine eş ve çocuk isnâd ederek O’nun hakkında) **haddi aşan bir söz söylemekteydi.”** (el-Cin Sûresi:1-4)

(es-Senûsî, el-Mücerrebât, -Diyerbi’nin Mücerrebât’ının hâmişinde-, sh:90-91)

Genel Olarak Her Farz Namazdan Sonra, Özel Olarak ise Cumâ Namazlarından Sonra Okunmaya Devâm Edildiği Takdirde Korkulardan Emîn Kılan, Düşmanlara Karşı Gâlibiyet İhsân Eden ve Bol Rızıklara Nâil Kılıp Borçların Ödenmesini Kolaylaştıran Çok Kıymetli Bir Duâ

İmâm-ı Yâfi‘î (Rahimehullâh) kendisiyle tevessül edilen (yüzü suyu hürmetine Allâh-u Te‘âlâ’dan talepte bulunulan) büyük velîlerden **Ebû Abdillâh el-Kuraşî** (Rahimehullâh)ın:

“Şeyhim **Ebû Abdillâh el-Mâlikî** (Rahimehullâh) bana bir duâ öğretti ki hangi şeye muhtaç olsam **Allâh-u Te‘âlâ**’nın fazl-u rahmetiyle bu duâ sâyesinde mutlakâ elde ettim ve hayâtım boyunca o duânın bereketiyle harcamalar yapıyorum. Sana harca yı da bitiremeyeceğin bu hazîneyi öğreteyim mi?” dediğini naklettikten sonra:

“Her kim özellikle cumâ namazının ardından olmak üzere her farz namazın akabinde bu kelimelere devâm ederse **Allâh-u Te‘âlâ** onu hiçbir mahlûkuna muhtaç etmez, ummadığı yerden rızıklandırır, geçim işini ona kolay eder, dağ kadar borcu olsa da ödemesine yardım eder, bütün korkularından emîn kılar ve düşmanlarına karşı ona yardım eder.” demiştir.

Kâzî Muhammed ibnü Sa‘îd (Rahimehullâh)dan nakledildiğine göre; **Şeyh Bedreddîn ibnü Akîl** (Rahimehullâh): “Ben bu duâyı ilim için okuyordum, arkadaşım **Nâsiruddîn ibnü Müslim** mal için okuyordu, **Allâh-u Te‘âlâ** bana ilimden çok nasip verdi, ona da çok mal verdi.” demiştir.

(ed-Demîrî, Hayâtü'l-hayevân, 2/62-63; Muhammed ibnü Ahmed el-Misnâvî ed-Dilâî, Tenzîhü zevi'l-vilâyeti ve'l-ırfân, sh:294-295; ‘Alî ibnü Hasen el-‘Attâs, el-Kirtâs, 2/384-385)

Duânın Okunuşu

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ جَمِيعِ جُزْمِي وَظُلْمِي وَمَا جَنَيْتُهُ عَلَى نَفْسِي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ! يَا اللَّهُ! يَا وَاحِدًا! يَا أَحَدًا! يَا مَوْجُودًا! يَا جَوَادًا! يَا وَاجِدًا! يَا مُوجِدًا! يَا بَاسِطًا! يَا كَرِيمًا! يَا وَهَّابًا! يَا ذَا الطُّوْلِ! يَا غَنِيًّا! يَا مُغْنِيًّا! يَا فَتَّاحًا! يَا عَلِيمًا! يَا حَلِيمًا! يَا رَزَّاقًا! يَا حَيًّا! يَا قَيُّومًا! يَا رَحْمَنًا! يَا رَحِيمًا! يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ! يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ! يَا حَنَّانًا! يَا مَنَّانًا! اِنْفَحْنِي بِنَفْحَةٍ مِنْكَ تُغْنِينِي بِهَا عَمَّنْ سِوَاكَ، ﴿إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ﴾، ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾، ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾، اللَّهُمَّ يَا غَنِيًّا! يَا مُغْنِيًّا! يَا حَمِيدًا! يَا مَجِيدًا! يَا مُبْدِيًّا! يَا مُعِيدًا! يَا رَحِيمًا! يَا وَدُودًا! يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ! يَا فَعَالًا لِمَا يُرِيدُ! اِكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنِ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ، وَاحْفَظْنِي بِمَا حَفِظْتَ بِهِ الذِّكْرَ وَانصُرْنِي بِمَا نَصَرْتَ بِهِ الرُّسُلَ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

“Bütün suçlarımdan, zulmümden ve nefsimin aleyhine işlemiş olduğum cürümlerden dolayı O Büyük Allâh’tan mağfiret dilerim ve O’na tevbe ederim ki O Hayy’dır (diridir) ve Kayyûm’dur (her şeyi yönetendir), gökleri, yerleri ve aralarındakileri eşsiz bir şekilde yaratandır ve Kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.

Yâ Allâh! Yâ Vâhidü! (Ey bir olan!) **Yâ Ehadü!** (Ey tek olan!) **Yâ Mevcûd!** (Ey hakîkî varlığa olan!) **Yâ Cevâdü!** (Ey cömert!) **Yâ Vâcidü!** (Ey her şeyi Kendi katında hâzır bulması hasebiyle her hususta zengin olan!) **Yâ Mûcidü!** (Ey mahlûkâtı yoktan vâ' eden!) **Yâ Bâsîtu!** (Ey rızık genişleten!) **Yâ Kerîmu!** (Ey kerem ve iyilik sâhibi!) **Yâ Vehhâbu!** (Ey bolca bağışta bulunan!)

Yâ Ze't-tavl! (Ey bol lütuf sâhibi!) **Yâ Latîfu!** (Ey lütuf sâhibi!) **Yâ Ğaniyyü!** (Ey zengin olan!) **Yâ Muğnî!** (Ey zengin eden!) **Yâ Fettâhu!** (Ey hayır kapılarını açan!) **Yâ Alîm!** (Ey her şeyi hakkıyla bilen!) **Yâ Halîm!** (Ey suç işleyenlere acele cezâ vermeyip tevbe fırsatı tanıyan!)

Yâ Razzâku! (Ey bolca rızık veren!) **Yâ Hayyu!** (Ey ölmesi ve yok olması düşünüle-meyen hakîkî ve ebedî hayat sâhibi!) **Yâ Kayyûm!** (Ey hiçbir konuda başkasına ihtiyaç duymayıp Zâtı ile kâim olan!)

Yâ Rahmân! (Ey dünyâda mümin-kâfir ayırmaksızın her bir kuluna son derece acı-yan!) **Yâ Rahîm!** (Ey âhirette yalnız îmân edenleri son derecede esirgeyecek olan!)

Yâ Bedî'a's-semâvâti ve'l-arz! (Ey göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısı!) **Yâ Ze'l-celâli ve'l-ikrâm!** (Ey celâl ve ikrâm sâhibi!) **Yâ Hannânu!** (Ey çok acıyan!) **Yâ Mennânu!** (Ey çok iyilikte bulunan!)

Sen bana tarafından öyle bir hayır (ve bereket) esintisi ikrâm et ki onun vesîlesiyle Senden başkalarından beni müstağnî (ihtiyaçsız) kılasın.

'Eğer fetih (işlerinizde açılım) talep ediyorsanız, işte muhakkak size fetih gelmiş-tir.' (el-Enfâl Sûresi:19'dan)

'Gerçekten Biz sana pek açık tam bir fetihle büyük bir fetih nasîb ettik.' (el-Feth Sûresi:1)

'Allâh'tan büyük bir yardım ve pek yakın bir fetih (nasîb olacaktır).' (es-Saff Sûresi:13'den) (âyet-i kerîmeleri hürmetine bana maddî-mânevî fetihler ve genişlikler ihsân eyle.)

Ey Allâh! Yâ Ğaniyyü! (Ey zengin olan!) **Yâ Muğnî!** (Ey zengin kılan!) **Yâ Hamîdü!** (Ey bütün hamdler Kendisine âit olan!) **Yâ Mecîdü!** (Ey ulu ve kaviyy!) **Yâ Mübdiü!** (Ey yoktan yaratan!) **Yâ Mu'îdü!** (Ey tekrar îade edecek olan!)

Yâ Rahîm! (Ey çok acıyan!) **Yâ Vedûd!** (Ey dostlarını çok seven!) **Yâ Ze'l-Arşî'l-Me-cîd!** (Ey o ulu Arş'in Rabbi!) **Ey dilediğini yapan!**

Haramına karşı (yasak ettiğin şeylere bulaşmamam için) bana helâlinle kâfi gel ve fazl-u keremin ile beni Senden gayrine muhtaç etme.

Zikri (Kur'ân-ı Kerîm'i) koruduğun gibi beni de kuru, rasullerine yardım ettiğin gibi bana da nusretini bahşeyle. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin."

(ed-Demîrî, Hayâtü'l-hayevân, 2/62-63; Muhammed ibnü Ahmed el-Misnâvî ed-Dilâî, Tenzîhü zevi'l-vilâ-yeti ve'l-'ırfân, sh:294-295; 'Alî ibnü Hasen el-'Attâs, el-Kirtâs, 2/384-385)

